

STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM

Općine Šestanovac

za razdoblje od 2015. do 2020.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Strateški razvojni program Općine Šestanovac za razdoblje 2015. – 2020.

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Pitanja u vezi sa sadržajem ovoga dokumenta molimo uputiti na adresu:

MICRO projekt d.o.o.
Ruđera Boškovića 27, 21000 Split
Tel.: 021 555 400
Faks: 021 555 418
E-pošta: info@d-dd.eu
Web-adresa: www.d-dd.eu

Zaštita prava

Izrađeni sadržaj odnosi se isključivo na Općinu Šestanovac. MICRO projekt d.o.o. izradio je ovaj dokument za potrebe Općine Šestanovac u skladu sa zahtjevima naručitelja, samo za njegovu specifičnu primjenu. Ostale osobe koje koriste informacije iz ovoga dokumenta čine to na vlastitu odgovornost i vlastiti rizik.

© MICRO projekt d.o.o., 2016.

Sva prava pridržana.

Sadržaj ovoga dokumenta zaštićen je autorskim pravima. Izmjene, kraćenja, proširenja i nadopune moguće su samo uz prethodnu pisanu suglasnost društva s ograničenom odgovornošću MICRO projekt d.o.o., Split. Umnožavanje je dopušteno samo uz uvjet da na svakom primjerku ostane otisnuta gornja napomena o autorskim pravima. Objavljivanje ili prevođenje dopušteno je samo uz prethodni pisani pristanak društva s ograničenom odgovornošću MICRO projekt d.o.o., Split.

U Splitu, studeni 2016.

SADRŽAJ

UVOD	1
ANALIZA STANJA	3
1. OPĆI PODATCI	3
1.1. Geografski položaj i prostorno uređenje.....	3
1.2. Klima	5
1.3. Povijest i kulturna baština	6
1.4. Demografska analiza	9
2. GOSPODARSTVO	13
2.2.2. Institucije i mjere za podršku poduzetništvu.....	17
2.3. Poljoprivreda i ruralni razvoj.....	18
2.3.1. Poljoprivreda.....	18
2.3.2. Šumarstvo.....	22
2.4. Turizam	23
2.5. Tržište rada	27
3. DRUŠTVENE DJELATNOSTI	34
3.1. Socijalna skrb	34
3.2. Odgoj i obrazovanje	35
3.3. Kultura i zaštita kulturne baštine	38
3.4. Zdravstvo	48
3.5. Sport i rekreacija.....	49
3.6. Religija.....	49
3.7. Mjere zaštite ljudi i imovine.....	50
3.8. Stanovanje i javne zgrade	51
4. ZAŠTITA OKOLIŠA I INFRASTRUKTURA.....	52
4.1. Zaštita okoliša	52
4.2. Infrastruktura	57
5. INSTITUCIJE.....	64
5.1. Institucije regionalne i lokalne samouprave.....	64
5.2. Civilno društvo.....	67
SWOT analiza.....	69
VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI	72
VIZIJA OPĆINE ŠESTANOVAC	72
STRATEŠKI CILJEVI OPĆINE ŠESTANOVAC	72
CILJEVI I MJERE	76
PROVEDBA STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA	82
POSTUPAK PRAĆENJA PROVEDBE	83
USKLAĐENOST S DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	87
MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA UKLJUČUJUĆI MJERE SPRJEČAVANJA, SMANJENJA I UBLAŽAVANJA NEPOVOLJNIH UTJECAJA PROVEDBE SRP-A OPĆINE ŠESTANOVAC	91
Prijedlozi mjera/smjernica za ublažavanje utjecaja na okoliš	91
SUDIONICI RADNIH SKUPINA	94
RAZVOJNE MJERE	95
POPIS SLIKA.....	139
POPIS GRAFIKONA.....	140
POPIS TABLICA	141

UVOD

Strategija razvoja Općine Šestanovac je krovni planski dokument spomenute jedinice lokalne samouprave kojim se određuju dugoročne smjernice za ekonomski, društveni i infrastrukturni razvoj do 2020. godine. Ovim se strateškim dokumentom identificiraju razvojni potencijali općine temeljem analize trenutnog stanja te se u svrhu njihovih ispunjenja predlažu razvojni prioriteti i mjere. Uz specifičnosti same općine, prilikom kreiranja razvojnih mjera, uzeti su u obzir i prioriteti razvoja šireg područja - Županije i Republike Hrvatske, sukladno relevantnim strateškim dokumentima. Tako je, uz horizontalno usklađenje između tri ključna razvojna područja (ekonomski, društveni i infrastrukturni sektor) postignuto i vertikalno usklađenje kojim su se razvojni prioriteti povezali i uskladili sa preporukama višeg reda. U tom okviru se posebno analizirala usklađenost sa sektorskim strategijama na nacionalnoj razini i prioritetima operativnih programa za EU fondove, koji predstavljaju mogući izvor financiranja pojedinih projektnih prijedloga. Prilikom izrade ovog razvojnog dokumenta vodilo se načelima dobrog upravljanja i strateškog planiranja baziranog na održivom razvoju, transparentnosti i participativnosti. Kako bi se osigurala participativnost primijenjeni su instrumenti direktnog uključivanja lokalnog stanovništva organiziranjem radne skupine s zainteresiranim dionicima tijekom mjeseca prosinca 2015. godine. Teme radne skupine su bile u okviru gospodarstva, društvenih djelatnosti, zaštite okoliša i infrastrukture, na temelju čega su se diskutirale stavke provedene analize stanja i pripremile smjernice za osnovne strateške odrednice kao što su vizija, prioriteti, ciljevi i razvojne mjere. Za izradu strategije su se koristile službene statistike, strategije i drugi relevantni dokumenti, uz inpute dionika prikupljene putem prethodno spomenutih radnih skupina. Analiza stanja je izrađena na temelju sveobuhvatnog primarnog istraživanja u kojem su prikupljeni podaci od ustanova, udruga, trgovačkih društava i drugih subjekata putem strukturiranih obrazaca. Analizom stanja se pobliže prikazalo trenutno stanje užeg i šireg područja obuhvata Strategije u smislu prometne povezanosti, gospodarstva, društvenih djelatnosti, zaštite okoliša i infrastrukture. Tijekom identificiranja resursa područja ključnih za napredak Općine, analizirale su se glavne osnove za razvoj kao i sinteza svih razvojnih čimbenika Općine Šestanovac. Osnovne smjernice i koraci koji su se koristili prilikom izrade Analize stanja su: prikupljanje podataka, razumijevanje potreba gospodarstva i stanovništva Općine Šestanovac te razmatranje prostornih, ekoloških, infrastrukturnih i drugih vidova koji su usko povezani s razvojem Općine. Ključni nalazi analize stanja su sumirani u SWOT matricu (akronimi engleskih riječi: Strengths - snage, Weaknesses - slabosti, Opportunities - prilike, Threats - prijetnje). Ključne stavke analize stanja su poslužile kao podloge za dijalog s dionicima tijekom radnih skupina te osmišljavanje razvojnih mjera budući je glavna misao vodilja bila osmisliti projekte kojima se mogu ojačati prednosti područja, odnosno iskoristiti eksterne prilike te otkloniti slabosti i prijetnje. Budući u vrijeme izrade ovog strateškog dokumenta nisu postojale službene smjernice i preporuke nadležnih tijela za izradu strateških dokumenata za jedinice lokalne samouprave veličine Općine Šestanovac autori su slijedili najbolje prakse te preporuke i metodološke smjernice Ministarstva regionalnog razvoja

i fondova EU za strateško planiranje urbanih područja kao i preporuke Ministarstva poljoprivrede za strateško planiranje na razini lokalnih akcijskih grupa. Kao jedan od korištenih alata u procesu planiranja važno je istaknuti primjenu softverskog rješenja autora za razradu projektnih prijedloga odnosno Platforme za upravljanje razvojem – PLUR. Uporabom PLUR-a osigurala se strukturirana i konzistentna obrada projektnih prijedloga putem jednakih obilježja te je postignuta njihova integracija s dokumentima višeg reda.

ANALIZA STANJA

1. OPĆI PODATCI

1.1. Geografski položaj i prostorno uređenje

Općina Šestanovac pripada dalmatinskom zaleđu Splitsko-dalmatinske županije koja pripada NUTS II regiji (Jadranska Hrvatska). Županija graniči s Šibensko-kninskom županijom na zapadu, Dubrovačko-neretvanskom županijom na jugu, a na sjeveru graniči s Bosnom i Hercegovinom. Na teritoriju Splitsko-dalmatinske županije nalaze se 16 gradova i 39 općina među koje spada i Općina Šestanovac.

Slika 1. Karta Republike Hrvatske, položaj Splitsko-dalmatinske županije i Općine Šestanovac

Izvor: <http://www.excelancije.net/>

U skladu s člankom 25. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske Općina Šestanovac spada u drugu skupinu jedinica lokalne samouprave s indeksom razvijenosti 61,91 % prosjeka Republike Hrvatske.

Općina Šestanovac ima status brdsko-planinskog područja na području Splitsko-dalmatinske županije u smislu Zakona o brdsko-planinskim područjima.

Površina Općine je 85 km², što je 1,87 % površine Splitsko-dalmatinske županije koja iznosi 4.540¹ km². Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Općina Šestanovac broji 1.958 stanovnika. Gustoća naseljenosti na području Općine iznosi 23 stanovnika na km². Detaljna demografska analiza opisana je u poglavlju 1.4.

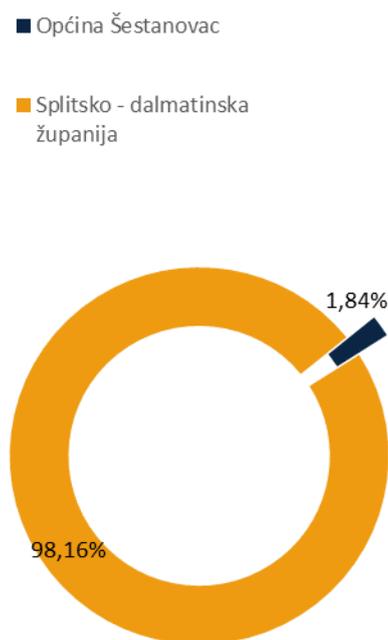
Općina Šestanovac nalazi se u južnom dijelu Splitsko-dalmatinske županije, omeđena kanjonom rijeke Cetine na jugu, brdom Kreševnica na sjeverozapadu, planinom Biokovo na jugoistoku, brdom Sidača na istoku te brdom Vitrenik na sjeveru. Općina je smještena na sjevernoj zemljopisnoj širini 43° 27' 7.335" i istočnoj zemljopisnoj dužini 16° 54' 37.135".

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08 Odluka Ustavnog suda RH, 46/10, 145/10) utvrđeno je da je Općina Šestanovac jedinica lokalne samouprave. Na području Općine nalazi se pet naselja: Grabovac, Katuni, Kreševo, Šestanovac i Žeževica.

Prostornim se planom uređenja Općine Šestanovac (Slika 2) utvrđuje koncepcija, oblici i način korištenja prostora, uzimajući u obzir prirodne i stvorene resurse, razvojnu orijentaciju, kao i postojeće stanje i ograničenja u prostoru.

Na području Općine u 2014. godini je zabilježeno ukupno 1.693,80 mm oborina. Najveća količina oborina zabilježena je u mjesecu

Grafikon 1. Udio površine Općine Šestanovac u površini Splitsko-dalmatinske županije

Izvor: Izrada autora

¹ Površina kopna

U promatranom razdoblju od 1981. do 2008. godine najtopliji mjesec u godini je srpanj sa srednjom temperaturom zraka od 24 °C, dok je najhladniji mjesec u godini na tom području bio siječanj sa srednjom temperaturom zraka od 4.8 °C. Temperatura u vegetacijskom razdoblju iznosi od 8 °C do 24 °C. Iz tablica za područje mjerne postaje Šestanovac vidljivo je da apsolutno minimalne mjesečne temperature zraka u tri zimska mjeseca (prosinac, siječanj, veljača) iznose od -9.5 do -12.5 u siječnju (Tablica 2.). Na području Šestanovca 1985. godine je izmjerena najniža apsolutna temperatura od -12,5 °C.

Tablica 2. Srednje mjesečne i godišnje temperature zraka za razdoblje 1981. do 2008. godine, Općina Šestanovac

SESTANOVAC	SREDNJE MJESEČNE I GODIŠNJE TEMP. ZRAKA												
god	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	sred
1981	1.9	4.8	10.6	12.8	16.1	21.0	22.4	23.3	19.3	15.5	6.6	6.0	13.4
1982	4.7	4.0	7.7	11.6	17.6	22.1	23.4	23.4	21.7	15.5	10.4	8.0	14.2
1983	5.8	3.4	9.1	13.0	17.1	19.5	25.0	22.9	19.9	14.4	7.9	5.7	13.6
1984	5.3	5.0	7.4	11.8	15.0	18.4	22.6	21.6	18.4	15.8	11.2	6.8	13.3
1985	2.6	3.2	8.5	12.2	17.6	19.6	24.4	24.5	21.2	15.3	9.6	8.2	13.9
1986	5.3	4.3	9.5	13.2	19.4	20.6	21.8	25.0	19.8	15.4	9.5	3.8	14.0
1987	3.9	6.8	4.2	12.3	14.1	19.3	25.3	23.6	22.3	16.3	11.5	7.0	13.9
1988	8.2	6.2	7.4	12.3	16.6	18.8	26.3	24.2	18.6	14.9	6.4	6.0	13.8
1989	6.3	7.8	11.8	13.0	15.5	18.2	23.6	22.6	17.7	12.4	7.6	6.3	13.6
1990	4.1	8.5	11.0	11.3	17.2	20.0	24.1	23.0	16.9	14.3	10.5	4.3	13.8
1991	4.9	4.7	10.9	10.4	13.9	20.7	23.1	22.8	18.7	13.0	9.9	2.7	13.0
1992	4.0	4.7	8.2	11.5	17.7	19.0	23.5	25.5	18.8	15.2	10.7	5.0	13.6
1993	3.7	4.3	6.1	11.7	18.2	20.9	22.7	24.5	18.4	16.0	7.8	7.3	13.5
1994	5.9	5.8	10.5	12.1	17.1	20.4	25.7	24.5	19.9	14.3	10.0	5.7	14.3
1995	4.0	8.1	6.8	10.5	15.6	19.0	25.0	20.7	16.1	14.4	7.3	7.6	12.9
1996	6.1	3.2	6.4	12.2	16.9	21.4	22.9	23.3	15.7	13.9	10.1	5.4	13.1
1997	6.4	6.0	9.4	7.7	16.7	21.8	22.5	22.4	19.2	12.0	10.6	6.3	13.4
1998	5.7	8.0	6.6	12.3	16.3	21.2	24.5	24.9	17.8	14.4	7.3	3.3	13.5
1999	4.6	3.3	8.5	11.9	17.6	21.5	23.1	24.2	19.9	15.1	8.7	6.0	13.7
2000	2.4	5.7	8.1	14.1	18.7	22.3	23.0	25.5	19.1	16.3	12.3	7.5	14.6
2001	7.1	6.9	12.1	11.2	18.2	19.9	24.0	25.5	16.5	16.4	8.4	2.6	14.1
2002	4.2	8.2	11.1	12.6	17.4	22.7	24.5	22.2	17.2	13.8	12.5	7.2	14.5
2003	5.5	1.7	8.3	11.5	19.3	25.1	25.3	27.5	18.4	13.0	11.8	6.6	14.5
2004	3.7	6.2	8.2	13.0	14.5	20.1	23.9	23.2	19.8	16.6	9.9	7.7	13.9
2005	3.4	2.5	7.5	11.9	17.8	20.9	23.7	20.9	19.1	14.2	9.0	5.3	13.0
2006	3.9	5.3	7.1	12.9	16.6	20.8	25.4	21.5	19.7	16.0	8.4	6.5	13.7
2007	7.2	8.6	10.1	*****	18.2	22.2	24.8	24.5	17.4	13.8	7.6	4.6	*****
2008	*****	6.4	9.3	13.1	18.6	22.3	24.7	25.6	18.5	15.5	10.9	7.6	*****
zbroy	130.8*	153.4	242.2	324.1*	475.4	579.6	671.0	662.9	525.7	413.7	264.3	166.9	386.7*
sred	4.8	5.5	8.7	12.0	17.0	20.7	24.0	23.7	18.8	14.8	9.4	6.0	13.7
std	1.5	1.9	1.9	1.2	1.4	1.5	1.1	1.6	1.5	1.2	1.7	1.5	0.5
maks	8.2	8.6	12.1	14.1	19.4	25.1	26.3	27.5	22.3	16.6	12.5	8.2	14.6
god	1988	2007	2001	2000	1986	2003	1988	2003	1987	2004	2002	1985	2000
min	1.9	1.7	4.2	7.7	13.9	18.2	21.8	20.7	15.7	12.0	6.4	2.6	12.9
god	1981	2003	1987	1997	1991	1989	1986	1995	1996	1997	1988	2001	1995
ampl	6.3	7.0	7.9	6.4	5.6	6.9	4.5	6.8	6.5	4.6	6.1	5.6	1.7

Izvor: DHMZ

1.3. Povijest i kulturna baština

Na području današnje Općine Šestanovac tragovi ljudske civilizacije sežu daleko u prapovijesno razdoblje čemu je najviše pridonijela rijeka Cetina, pogodna za razvoj ratarstva i stočarstva. O prapovijesnom periodu svjedoče nam brojni arheološki lokaliteti poput neolitskog nalazišta Velika peć kraj naselja Grabovac te gradina Orje. Kao dokaz života iz brončanog doba ostale su gradine Dobrkovci, Gola Glava i Bobovac te gradina Trbotor iz željeznog doba.

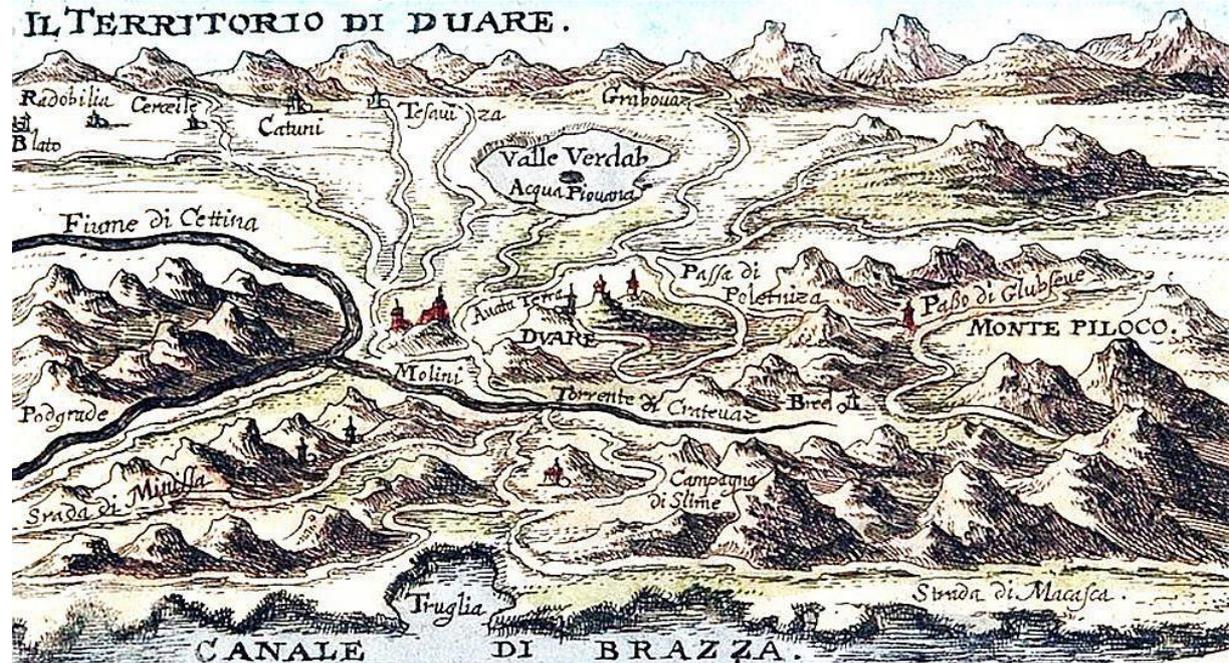
Tijekom 1. tisućljeća prije Krista cijelim područjem današnje srednje Dalmacije vlada ilirsko pleme Dalmati (Delmati). Živjeli su u utvrđenim naseljima na teško pristupačnim terenima, a bavili su se pretežno stočarstvom. Smatra se da gonga, poznati tradicionalni napjev Dalmatinske zagore, svoje korijenje vuče upravo iz ovog razdoblja i kulture. Od 156. godine prije Krista bore se protiv navala Rimljana, ali unatoč dugogodišnjem hrabrom otporu, Dalmati su ipak podlegli superiornim rimskim legijama 9. godine nakon Krista. Rimsku vladavinu sve do 378. godine odnosno velike seobe naroda, obilježio je mir i osnivanje rimskih gradova, popraćenih izgradnjom infrastrukture i ekonomskim procvatom.

Početakom 6. stoljeća na prostor današnjeg Šestanovca prodire kršćanstvo te su u tom periodu izgrađene starokršćanske crkve na Goljoj Glavi i Katunima. U 7. stoljeću nakon pobjede nad Avarima, doseljavaju se Hrvati. Područje od Drave do Jadrana bilo je organizirano u dvije kneževine, a prostor današnje Općine Šestanovac pripadalo je Dalmatinskoj Hrvatskoj.

Od druge polovice 14. stoljeća ovaj kraja spada pod župu Radobilja koja je nastala kao posljedica raspadanja starohrvatske župe Imota. Uzrok tome krio se u jačanju pojedinih velikaških obitelji. Naziv Radobilja prvi put se spominje 1376. godine., a najmoćniju obitelj ovoga kraja slove Nenadići.

Cijelo 15. stoljeće obilježeno je sukobima Mlečana i Turaka, da bi 1471. godine Radobilja konačno pala pod Tursku vlast koja traje sve do 1751. godine. Kroz taj period dolazi do višekratnog masovnog iseljavanja lokalnog stanovništva put Poljica, makarskog primorja, otoka Brača, Kaštela i drugih naselja na Dalmatinskoj obali. Nakon izgubljene bitke za Sinj, Turci se povlače s ovih prostora, a župi Radobilja pripadaju sela Katuni, Kreševo, Blato, Žeževica, Grabovac, Cista (i Cista Velika i Cista Provo) te Nova Sela. Vlast preuzimaju Mlečani, a kroz period njihove uprave podižu se crkve i vrši katastarska izmjera terena. Na slici 3 prikazana je mletačka karta Zadvarja iz 18. stoljeća na kojoj se vidi cijelo područje današnje Općine Šestanovac.

Slika 3. Mletačka karta Zadvarskog kraja iz 18. stoljeća

Izvor: <http://www.cro-eu.com>

Nakon pada Mletačke Republike teritorij današnjeg Šestanovca, zajedno s ostatkom Dalmacije pada pod Austrijsku upravu, no već devet godina nakon u Dalmaciju pristižu francuske trupe pod zapovjedništvom generala Marmonta, Lauristona i Molitora. Francuzi su dvije godine nakon dolaska na vlast sagradili cestu koja spaja Knin, Vrliku, Sinj sve do Metkovića i Dubrovnika na jugu. Takozvanom Marmontovom cestom prometuje se i dan danas. Francuzi se 1813. godine povlače iz Dalmacije nakon Napoleonove izgubljene bitke kraj Leipziga te se na vlast ponovo vraćaju Austrijanci.

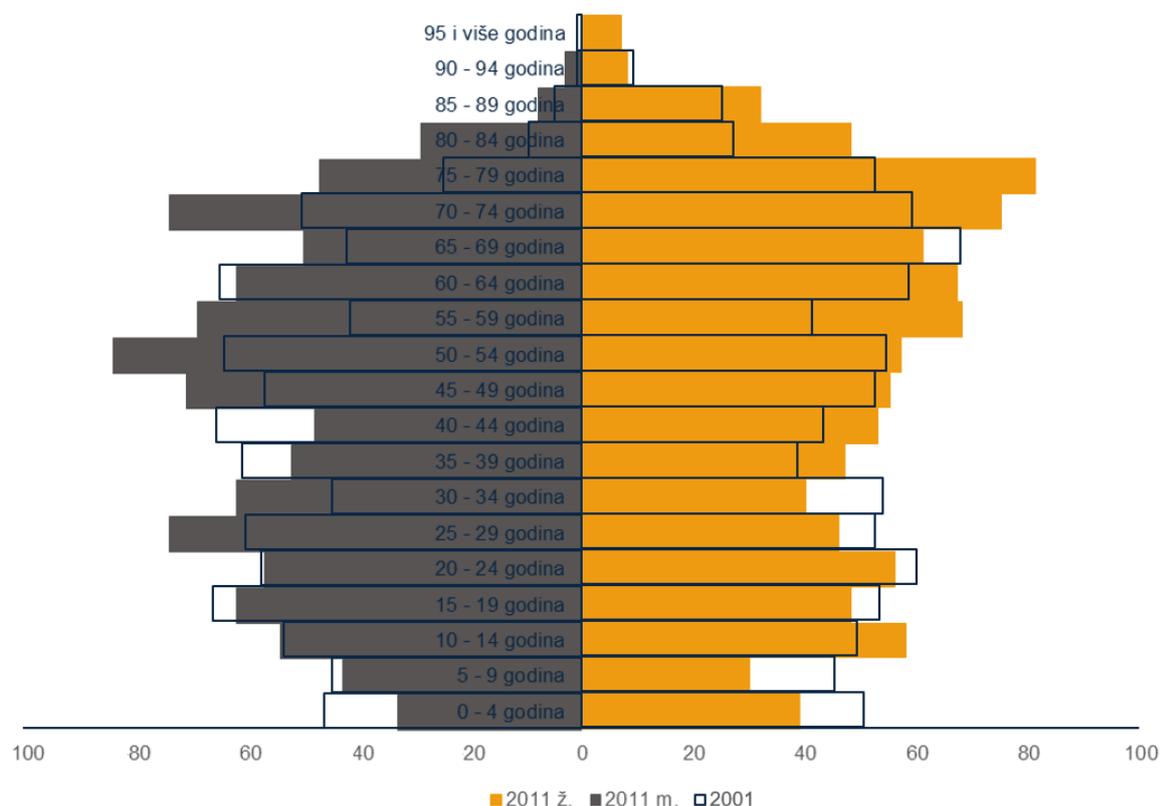
Austrijska vlast 1850. godine na prostoru današnjeg Šestanovca osniva prvu žandarmerijsku postaju, a dvadeset godina n i prvu mušku pučku školu u naselju Katuni. Godine 1912. svoju školu dobiva i naselje Žeževica te je iste godine utemeljena Općina Krajina. Rasprostirala se na ukupnoj površini od 139 km² i obuhvaćala populaciju od 7.688 stanovnika. Tijekom Drugog svjetskog rata Krajina pripada velikoj župi Cetina sa sjedištem u Omišu. Godine 1945. osniva se kotar Šestanovac koji se nedugo nakon preimenovao u Općinu Šestanovac. Općina je zatim još jedan put ukinuta, a područje je spalo pod nadležnosti Omiša. Nakon Domovinskog rata 1992. godine Općina Šestanovac formirana je Zakonom o područjima županija, gradova i općina te kao takva postoji do danas.

1.4. Demografska analiza

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Općini Šestanovac živi 1.958 stanovnika i njezin udio u ukupnom broju stanovnika Splitsko-dalmatinske županije iznosi 0,43 %. Analizom demografije Šestanovca može se uočiti postupni trend opadanja stanovništva od prvog službenog popisa 1857. godine do 2011. godine kada je obavljen posljednji službeni popis stanovništva. Najveći broj stanovnika Općina Šestanovca bilježi u 20. stoljeću (1910., 1921., 1931., 1948. i 1953. godine).

Na području Općine Šestanovac je uočen trend opadanja stanovništva koja je posljedica slabog razvoja komunalne infrastrukture općine, nedostatka javnih prostora te opadanjem poljoprivredne proizvodnje.

Grafikon 2. Kretanje ukupnog broja stanovnika od 1857. do 2011. godine

Izvor: www.dzs.hr

Najveći trend ukupne depopulacije vidljiv je periodu od 2001. do 2011. godine gdje je usporedbom dobne strukture stanovništva za 2001. i 2011. godinu vidljivo da stanovništvo Općine spada u izrazito staro stanovništvo (izrazito kontraktivno). Izrazito kontraktivno stanovništvo je ono u kojem udjel osoba starih 65 i više godina iznosi više od 12 %, a u slučaju Općine Šestanovac ono iznosi 26,71 %. Prema popisu stanovništva iz 2011. ukupan broj osoba

starijih od 65 godina u Općini Šestanovac iznosio je 528 dok je u radnoj dobi bilo 1.178 stanovnika, što nas dovodi do stope ovisnosti od 44,40 %.

Pregledom spolne strukture stanovništva s posljednjeg popisa iz 2011. godine, u Općini Šestanovac zabilježeno je 50,15 % muškaraca i 49,85 % žena. Usporedbom podataka toga popisa i popisa stanovništva iz 2001. godine vidljivo je starenje stanovništva Općine Šestanovac. Godine 2001. prosječna starost na području Općine bila je 42 godine, dok je 2011. godine bila 46 godina.

Tablica 3. Struktura stanovništva prema spolu i starosti

Kategorija / Godina	2001.			2011.		
	svi	m.	ž.	svi	m.	ž.
Ukupno	2.685	1.303	1.382	1.958	982	976
0 - 4 godina	145	69	76	72	33	39
5 - 9 godina	135	67	68	73	43	30
10 - 14 godina	154	80	74	112	54	58
15 - 19 godina	179	99	80	110	62	48
20 - 24 godina	176	86	90	113	57	56
25 - 29 godina	169	90	79	120	74	46
30 - 34 godina	148	67	81	102	62	40
35 - 39 godina	149	91	58	99	52	47
40 - 44 godina	163	98	65	101	48	53
45 - 49 godina	164	85	79	126	71	55
50 - 54 godina	178	96	82	141	84	57
55 - 59 godina	124	62	62	137	69	68
60 - 64 godina	185	97	88	129	62	67
65 - 69 godina	165	63	102	111	50	61
70 - 74 godina	164	75	89	149	74	75
75 - 79 godina	116	37	79	128	47	81
80 - 84 godina	55	14	41	77	29	48
85 - 89 godina	45	7	38	40	8	32
90 - 94 godina	15	1	14	11	3	8
95 i više godina	1	1	-	7	-	7
Prosječna starost	42	40	44	46	44	49
Indeks starenja	122	94	151	178	142	217
Koeficijent starosti	28	23	34	33	28	39
Radno sposobno	1.547	871	676	1.178	641	537

Izvor: www.dzs.hr

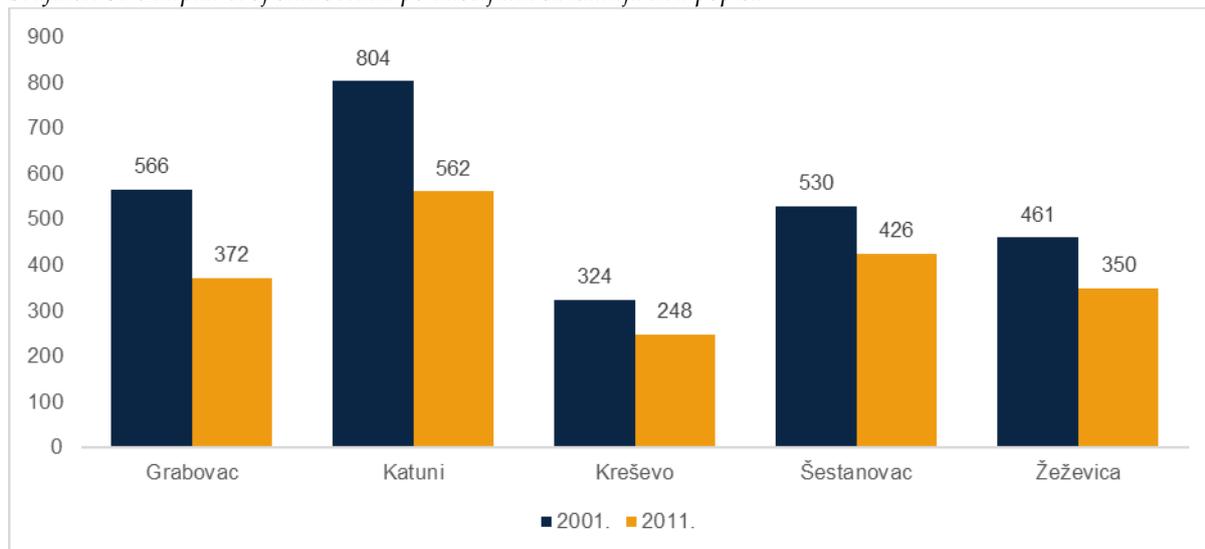
Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Općini Šestanovac zabilježeno je 60,16 % radno sposobnog stanovništva³ od ukupnog broja stanovnika na području Općine. Detaljna analiza (ne)zaposlenosti radno sposobnog stanovništva prikazana je u poglavlju 2.5. Tržište rada.

Pregledom statističkih podataka državnog zavoda za statistiku na području Šestanovca po narodnosti najviše obitava Hrvata (99,54 %).

Na temelju podataka popisa stanovništva iz 2011. godine moguće je zaključiti da najviše stanovnika živi u naseljima Katuni i Šestanovac.

³ radno sposobnim stanovništvom se smatraju osobe između 16 i 65 godina.

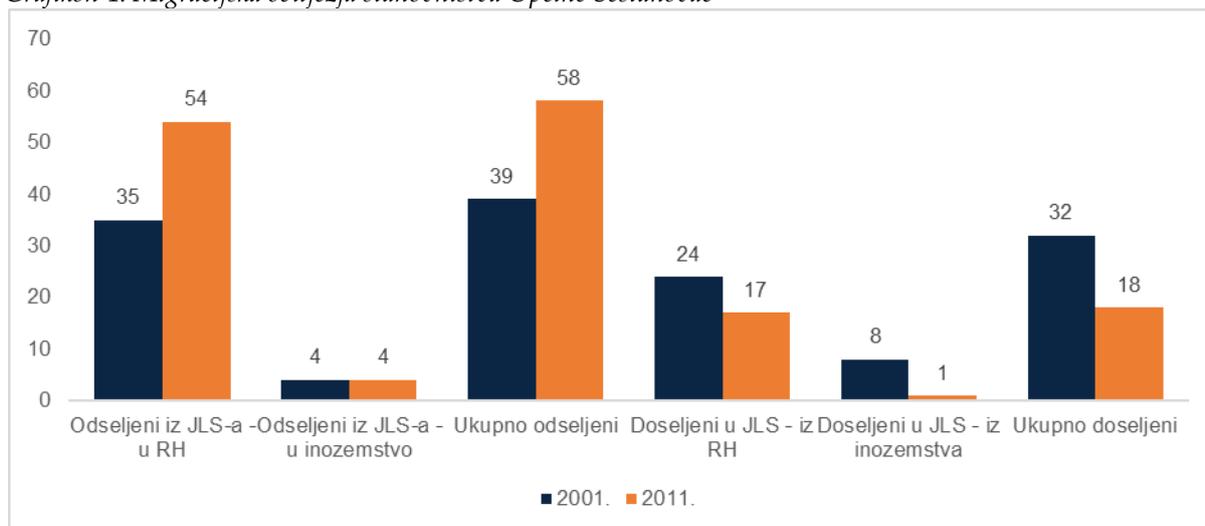
Grafikon 3. Ukupan broj stanovnika po naseljima sa zadnja dva popisa

Izvor: www.dzs.hr

Pregledom migracijskih obilježja uočeno je veliko iseljavanje iz Općine Šestanovac u druge jedinice lokalne samouprave u RH, a najmanje stanovnika iseljeno je u inozemstvo.

Grafikon 4. Migracijska obilježja stanovništva Općine Šestanovac

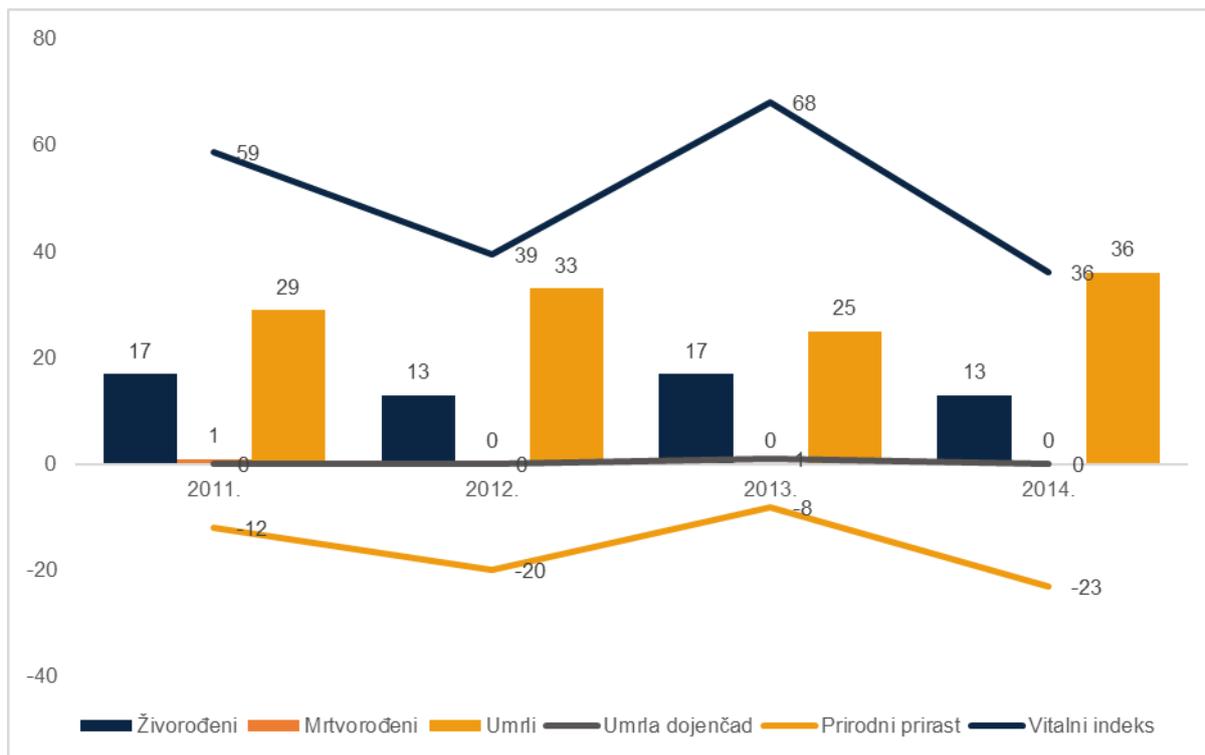

Izvor: www.dzs.hr

Državni zavod za statistiku u 2014. godini zabilježio je pet sklopljenih brakova na području Općine, te dva braka koja su završila razvodom. Od 2011. do 2014. godine sklopljeno je ukupno 41 brak od kojih su četiri završila razvodom.

U Općini Šestanovac broj umrlih je veći od broja živorođenih, što znači da je prirodni prirast stanovnika negativan. Prema statističkim podacima na tom je području u zadnje dvije godine (2013., 2014. g.) vidljiv pad živorođenih.

Grafikon 5. Prirodno kretanje stanovništva Općine Šestanovac

Izvor: www.dzs.hr

2. GOSPODARSTVO

2.2.1. Analiza subjekata

Trgovačka društva

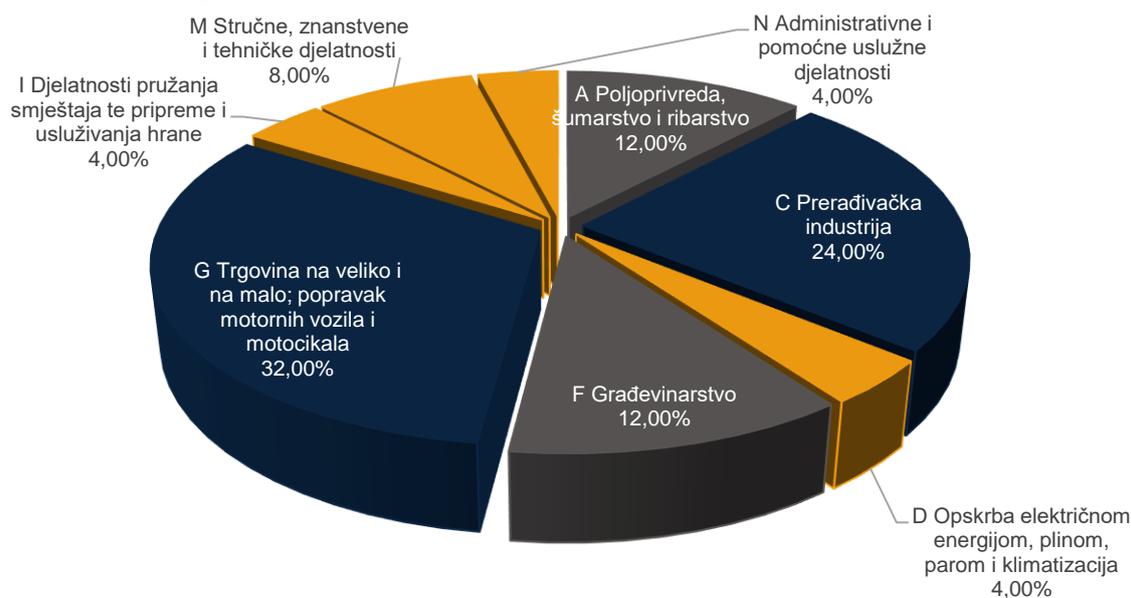
Na području Općine prevladava bavljenje trgovinom na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala. Posljednjih godina javlja se trend razvijanja ekološke poljoprivredne proizvodnje i agroturizma.

Od gospodarskih subjekata na području Općine aktivni su pogon za proizvodnju obuće koji se nalazi u postojećoj Gospodarskoj zoni Šestanovac Zapad te postrojenje za proizvodnju betona koje se nalazi u postojećoj Gospodarskoj zoni Istok.

U gospodarskoj strukturi Općine Šestanovac u razdoblju od 2011. do 2014. godine nije bilo većih oscilacija. Prema broju registriranih trgovačkih društava prevladavaju djelatnosti trgovine na veliko i malo te prerađivačke industrije.

Statistički podatci koji se odnose na gospodarstvo Općine Šestanovac za 2015. godinu ukazuju da je na tom području najzastupljenija djelatnost trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla sa 32 % zatim djelatnost prerađivačke industrije, s nešto nižim postotkom slijede građevinarstvo (12%) te poljoprivreda šumarstvo i ribarstvo (12%).

Grafikon 6. Struktura gospodarstva Općine Šestanovac

Izvor: FINA 2016., podatci za 2015. godinu

Poduzetnici čije je sjedište na području Općine Šestanovcu registraciju poduzeća vrše na trgovačkom sudu u Splitu.

Na području Općine Šestanovac u 2015. godini djelovao je 25 gospodarskih subjekata od čega je 23 mikro i dva mala gospodarska subjekta koja ukupno broje 82 zaposlene osobe⁴.

Tablica 4. Ukupan broj poduzetnika na području Općine Šestanovac

Kategorija/Godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Broj subjekata	19	21	26	22	25
Zaposleni	58	63	90	69	82
Prihodi	24.962.331,00	23.840.929,00	36.107.931,00	34.583.062,00	47.531.808,00
Dobit	1.738.215,00	1.902.641,00	3.844.839,00	2.348.890,00	1.978.258,00
Neto dobit/gubitak	389.683,00	455.082,00	3.514.899,00	1.842.873,00	1.453.128,00
Uvoz	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Izvoz	8.514.373,00	7.244.175,00	9.835.591,00	10.605.333,00	12.117.977,00
Ukupno	35.604.679,00	33.442.911,00	53.303.376,00	49.380.249,00	63.081.278,00

Izvor: FINA, 2016.

Pregledom podataka dostavljenih od FINE vidljivo je da su svi poduzetnici s područja Općine povećali ukupni izvoz u 2015. godini za 12,48 % u odnosu na 2014. godinu.

Od 2011. godine do 2015. godine najveći broj poslovnih subjekata odnosio se na društva s ograničenom odgovornošću, a najmanje na zadruge i jednostavna društva s ograničenom odgovornošću.

Tablica 5. Trgovačka društva prema pravno ustrojbenom obliku

Opis	Godina				
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Društvo s ograničenom odgovornošću	18	20	23	18	21
Zadruga	1	1	0	0	1
Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću	0	0	3	4	3
Ukupno	19	21	26	22	25

Izvor: FINA, 2016. godina

U Općini Šestanovac su tijekom zadnje tri promatrane godine registrirana dva mala poslovna subjekta, dok je broj mikro poduzeća varirao. Tako je u 2014. godini zabilježen pad broja registriranih gospodarskih subjekata (20), dok je u 2013. godini zabilježen najveći broj subjekata njih 24.

Tablica 6. Broj trgovačkih društava po veličini u Općini Šestanovac

Veličina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Mikro	18	20	24	20	23
Mali	1	1	2	2	2
Ukupno	19	21	26	22	25

Izvor: FINA, 2016. godina

⁴ Izvor: FINA, rujan 2016. godine

Obrtništvo

Obrtnici sa sjedištem u Općini Šestanovac svoje obrte registriraju upisom u Obrtničku komoru u Omišu. Prema podacima Obrtnog registra na području Općine su registrirana 24 obrta. Detaljni prikaz obrta je dan u tablici 7.

Tablica 7. Obrtnici na području Općine Šestanovac na dan 12.7.2016. godine

RB	Naziv obrta	Stanje obrta	Vrsta obrta	Obavljanje djelatnosti	NKD		
1.	" RUŽA" obrt za trgovinu, pogrebne usluge, vl. Branka Šamanović, Šestanovac	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	47.76 - trgovina na malo cvijećem, sadnicama, sjemenjem, gnojivom, kućnim ljubimcima i hranom za kućne ljubimce u specijaliziranim prodavaonicama (pretežita djelatnost)	G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla
2.	Automehaničarski obrt, KEKEZ, vl. Ante Kekez, Šestanovac	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	45.20 - održavanje i popravak motornih vozila (pretežita djelatnost)	G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla
3.	BUK, sezonski obrt za turizam , vl. Ivanka Pejković, Šestanovac, Dr. Franje Tuđmana 52	U radu	nepovlašteni obrt	sezonsko obavljanje	50.30 - prijevoz putnika unutrašnjim vodenim putovima (pretežita djelatnost)	H	Prijevoz i skladištenje
4.	CAFFE BAR CENTAR, zajednički obrt za ugostiteljstvo, vl. Milan Pejković, vl. Zvonimir Pejković, ŠESTANOVAC	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	56.30 - djelatnosti pripreme i usluživanja pića (pretežita djelatnost)	I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
5.	ELMARK, obrt za usluge, vl. Marko Kekez, Šestanovac, Gornji Kekezi 5	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	95.22.01 - popravak i održavanje električnih aparata za kućanstvo (pretežita djelatnost)	S	Ostale uslužne djelatnosti
6.	FOLLOW ME, sezonski obrt za usluge turističkog vodiča, vl. Darijo Tavrić, Kreševo, Tavrići 2	U radu	nepovlašteni obrt	sezonsko obavljanje	79.90 - ostale rezervacijske usluge i djelatnosti povezane s njima (pretežita djelatnost)	N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
7.	Građevinski obrt, ESTRIH-MT, vl. Tonči Mandušić, Katuni	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	43.39 - ostali završni građevinski radovi (pretežita djelatnost)	F	Građevinarstvo
8.	KOVAČEVIĆ, obrt za građevinarstvo, vl. MIJO KOVAČEVIĆ, KREŠEVO, RADOBILJSKA CESTA 8	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	43.33.01 - postavljanje zidnih ili podnih keramičkih, betonskih ili kamenih pločica (pretežita djelatnost)	F	Građevinarstvo
9.	MARUŠIĆ obrt za građevinarstvo, vl. Mirko Marušić, Katuni, Marušići 26	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	43.31 - fasadni i štukatorski radovi (pretežita djelatnost)	F	Građevinarstvo
10.	MERK, obrt za završne radove u građevinarstvu, vl. Dean Golijanin, KREŠEVO, Radobiljska cesta 10	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	43.39 - ostali završni građevinski radovi (pretežita djelatnost)	F	Građevinarstvo
11.	Mesarsko-trgovački obrt, DUKI, vl. Dušan Vrdoljak, Šestanovac	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	47.22 - trgovina na malo mesom i mesnim proizvodima u specijaliziranim prodavaonicama (pretežita djelatnost)	G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla
12.	Obrt za građevinarstvo, BEGIĆ, vl. Ivan Merčep, Katuni	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	42.99 - gradnja ostalih građevina niskogradnje, d. n. (pretežita djelatnost)	F	Građevinarstvo
13.	Obrt za izradu betonskih proizvoda , LOMAS, vl. Lovre Kusić, Grabovac	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	23.61 - proizvodnja proizvoda od betona za građevinarstvo (pretežita djelatnost)	C	Prerađivačka industrija
14.	Obrt za prijevoz, MAN, vl. Mirko Ribičić, Šestanovac	U radu	povlašteni obrt	tijekom cijele godine	49.41 - cestovni prijevoz robe (pretežita djelatnost)	H	Prijevoz i skladištenje

RB	Naziv obrta	Stanje obrta	Vrsta obrta	Obavljanje djelatnosti	NKD		
15.	Obrt za prijevoz tereta i zemljane radove "TROGRLIĆ", vlasnik Nikola Trogrlić, Žeževica, Žeževica bb	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	49.41 - cestovni prijevoz robe (pretežita djelatnost)	H	Prijevoz i skladištenje
16.	Obrt za proizvodnju, usluge, ugostiteljstvo i trgovinu I.R. KUMAN, vl. Josip Ribičić, Šestanovac	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	56.30 - djelatnosti pripreme i usluživanja pića (pretežita djelatnost)	I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
17.	Obrt za ugostiteljstvo i uzgoj OGNJIŠTE, vl. Stipe Čikeš, Čikeši, Žeževica	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	55.20 - odmarališta i slični objekti za kraći odmor (pretežita djelatnost)	I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
18.	Obrt za usluge i trgovinu AUTO KRUNA, vl. Anđelko Babić, Šestanovac	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	45.20 - održavanje i popravak motornih vozila (pretežita djelatnost)	G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla
19.	SANDRA, sezonski obrt za usluge, vl. Sandra Šamanović, Kreševo, Maslovi 19	U radu	nepovlašteni obrt	sezonsko obavljanje	79.90 - ostale rezervacijske usluge i djelatnosti povezane s njima (pretežita djelatnost)	N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
20.	TROGRLIĆ, obrt za knjigovodstvene usluge, vl. MARIJO TROGRLIĆ, ŠESTANOVAC, PUT ŽEŽEVICE 8	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	69.20 - računovodstvene, knjigovodstvene i revizijske djelatnosti; porezno savjetovanje (pretežita djelatnost)	M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
21.	UGOSTITELJSKI OBRT - BUFFET "AMOR" vlasnik Mijo Vukušić, Šestanovac	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	56.30 - djelatnosti pripreme i usluživanja pića (pretežita djelatnost)	I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
22.	Ugostiteljski obrt - Caffè bar MIDIA 2, vlasnik Milan Krželj, Šestanovac, Šestanovac bb	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	56.30 - djelatnosti pripreme i usluživanja pića (pretežita djelatnost)	I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
23.	Vodoinstalaterski obrt, "MATE", vl. Matko Šarić, Grabovac	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	43.22 - uvođenje instalacija vodovoda, kanalizacije i plina i instalacija za grijanje i klimatizaciju (pretežita djelatnost)	F	Građevinarstvo
24.	Vodoinstalaterski obrt, HIDRO - FLEX, vl. Stipe Vrdoljak, Grabovac	U radu	nepovlašteni obrt	tijekom cijele godine	43.22 - uvođenje instalacija vodovoda, kanalizacije i plina i instalacija za grijanje i klimatizaciju (pretežita djelatnost)	F	Građevinarstvo

Izvor: or.minpo.hr

Iz tablice 7. vidljivo je da u 2016. godini je većina obrta registriranih na području Općine registrirano za obavljanje sljedeće djelatnosti:

- građevinarstvo – sedam obrta ili 29,17 % od ukupnog broja obrtnika
- djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane – pet obrta ili 20,83 % od ukupnog broja obrtnika
- trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala – četiri obrta ili 16,67 % od ukupnog broja obrtnika
- Prijevoz i skladištenje - tri obrta ili 12,50 % od ukupnog broja obrtnika.

Može se zaključiti da među obrtima u Općini Šestanovac prevladavaju djelatnosti iz područja građevinarstva te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane.

Zadruga

Na području Općine Šestanovac djeluju dvije zadruge - *Braniteljska socijalno radna zadruga Domu svom* za proizvodne i uslužne djelatnosti koja ima 7 članova i nema zaposlenih te *Krajina poljoprivredna zadruga* u stečaju koja ima 9 članova i 7 zaposlenih.

2.2.2. Institucije i mjere za podršku poduzetništvu

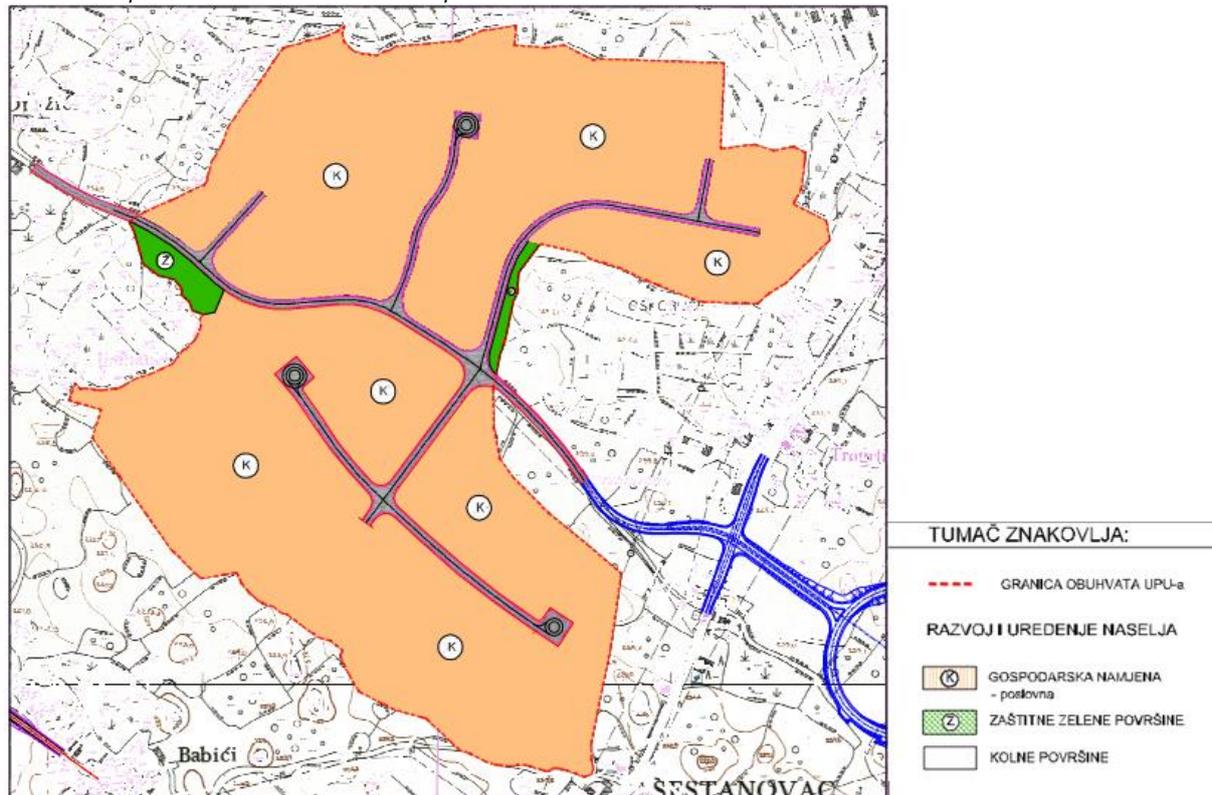
Kako bi se na području Općine Šestanovac unaprijedila poduzetnička klima Općina je potaknula razvoj gospodarskih zona.

Općinsko vijeće Općine Šestanovac na 5. sjednici, održanoj dana 24.2.2010. godine donijelo je odluku o donošenju urbanističkog plana uređenja gospodarske zone Šestanovac-zapad.

Planom se, u skladu s Prostornim planom uređenja Općine Šestanovac, utvrdila detaljna namjena površina, režimi uređivanja prostora, način opremanja zemljišta komunalnom, prometnom i elektroničkom komunikacijskom infrastrukturom, uvjeti za izgradnju građevina i poduzimanje drugih aktivnosti u prostoru, te druge elemente od važnosti za područje obuhvata Plana. Gospodarska zona Šestanovac-zapad obuhvaća površinu od 33,47 ha.

U gospodarskoj zoni Šestanovac-Zapad posluje tvornica anatomske obuće sa 20-ak zaposlenika na površini od 11.700 m² vlanici navedenog objekta su tvrtka Point d.o.o. iz Splita 6/7 vlasničkog udjela i Općina Šestanovac 1/6 vlasničkog udjela. Općina Šestanovac u navedenoj gospodarskoj zoni ima u vlasništvu 37.000,00 m² za koji je dio ihođena Potvrda glavnog projekta i započeti su pripremni radovi na izgradnji infrastrukture.

Slika 4. Gospodarska zona Šestanovac Zapad

Izvor: Gospodarska zona Šestanovac Zapad-UPU

U planu su izgradnje novih poslovnih zona sa različitim sadržajima:

- Gospodarska zona Šestanovac zapad, poslovna namjena,
- Gospodarska zona Hotel čvorište Šestanovac, ugostiteljsko turistička namjena,
- Gospodarska zona Žeževica-Sakala, ugostiteljsko-turistička namjena,
- Gospodarska zona Kreševo, ugostiteljsko-turistička namjena,
- Golf igralište, Športski centar Nejašmić-Šestanovac,
- Športski centar Grabovac.

2.3. Poljoprivreda i ruralni razvoj

2.3.1. Poljoprivreda

Područje Općine odlikuje se vrlo izraženim reljefnim oblicima što je značajno utjecalo na postanak i svojstva tla. Posebno su za ovaj prostor izrazito značajna višestoljetna nastojanja čovjeka da u tim teškim uvjetima formira polje, terase i suhozidine te tako utječe na stvaranje tla kao osnovnog preduvjeta opstanka stanovništva. Obradom jedinica tala te njihovih površina i pojedinih značajki, utvrđeno je da najveći dio prostora predstavlja pretežito smeđe tlo na vapnencima i dolomitima u kombinaciji s vapnenačko dolomitnom crnicom, crvenicom i antropogonim tlima u vrtačama. Manji dio obradivih površina ima karakteristike smeđeg tla na vapnencu i dolomitu s vapnenačko dolomitnom crnicom i crvenicom. Uzimajući u obzir značajke tla i klimatske prilike na ovom području, tijekom ljetnih mjeseci, izuzetno je izražen

nedostatak vode u tlu što znatno ograničava mogućnost intenzivnijeg korištenja poljoprivrednog zemljišta.

Razvoj poljoprivrede na području Općine se temelji na postojećim resursima i tradiciji ovog kraja.

Područje Općine obiluje prirodnim resursima koji mogu biti osnova za razvijanje stočarstva, ratarstva u funkciji stočarstva i pčelarstva. Ukupna raspoloživa površina iznosi 206,70 hektara što je 0,96 % poljoprivrednog zemljišta Splitsko-dalmatinske županije.

Najveću površinu zauzima ostalo zemljište s 101,57 hektara, odnosno 49,14 % od ukupnog poljoprivrednog zemljišta, dok 62,84 hektara odnosno 30,40 % ukupne poljoprivredne površine otpada na zemljište na kojem se uzgajaju voćne vrste.

Na području Općine Šestanovac u 2015. godini je bilo registrirano 70 poljoprivrednih gospodarstava.

Tablica 8. Poljoprivredne površine i poljoprivredna gospodarstva na području Općine Šestanovac

Vrsta poljoprivrednog zemljišta	JLS		Županija	
	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela
Oranica	3,38	26	2.551,03	10.402
Staklenik na oranici	0,00	0	69,35	608
Livada	0,76	7	927,29	3.788
Krški pašnjak	18,85	18	9.425,57	3.552
Vinogradi	2,33	19	1.898,15	11.879
Iskrčeni vinograd	0,00	0	76,69	57
Maslinik	8,23	45	4.975,20	17.172
Voćne vrste	62,84	32	683,96	3.895
Rasadnik	0,00	0	0,25	2
Miješani trajni nasadi	8,74	15	441,49	1.972
Ostalo zemljište	101,57	5	451,70	574
Ukupno	206,70	167	21.500,68	53.901

Izvor: ARKOD, 31.12.2015.

Iz prethodne tablice je evidentno kako su na području Općine Šestanovac najviše zastupljeni krški pašnjaci, vinogradi, maslinici, miješani trajni nasadi te je značajan udio voćnjaka. U tablici 9 prikazan je broj stabala i trsova u voćnjacima i vinogradima na području promatrane Općine i Županije u kojoj je smješten. Pregledom tablice vidljivo je da se poljoprivrednici bave voćarstvom, te ukupan broj stabala voćki na području Općine iznosi 26.445.

Tablica 9. Broj stabala i trsova u voćnjacima i vinogradima na području JLS-a i Županije

		Splitsko-dalmatinskoj županiji	Šestanovac
		Vinograd	Površina (ha)
	Broj trsova	10.452.595	10.100
Voćnjak	Površina (ha)	750,94	63,03
	Broj stabala	913.433	26.445
Maslinik	Površina (ha)	4.998,70	15,85
	Broj stabala	878.658	4.222
Ukupno	Površina (ha)	7.641,52	81,11

	Splitsko-dalmatinskoj županiji	Šestanovac
Broj stabala/trsova	12.244.686,00	40.767,00

Izvor: APPRRR, ARKOD na dan 26.7.2016.

Od ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava njih 70 su registrirani kao obiteljska gospodarstva, četiri kao obrti te dva kao trgovačko društvo.

Iz tablice 10 se može zaključiti da prema dobi nositelja poljoprivrednog gospodarstva najviše je nositelja iznad 65 godina koji su registrirani kao obiteljsko gospodarstvo.

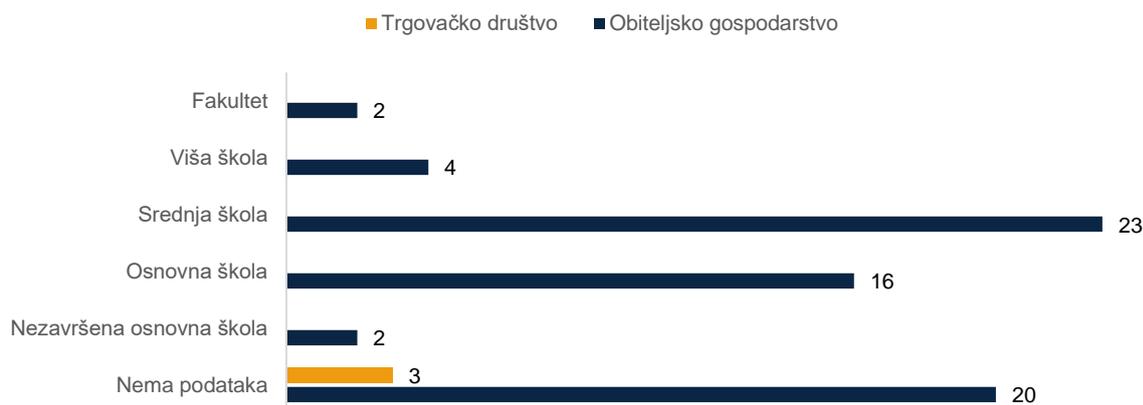
Tablica 10. Starost nositelja poljoprivrednih gospodarstava na području Općine Šestanovac

Broj PG-ova	<=40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-65	>65
Obiteljsko gospodarstvo	7	8	4	9	11	7	21
Trgovačko društvo	1	0	0	2	0	0	0
Ukupno	8	8	4	11	11	7	21

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi ruralnom razvoju i ribarstvu, na dan 31.12.2015.

Prema grafikonu u nastavku možemo uočiti kako na području Općine Šestanovac nositelji poljoprivrednih gospodarstava najčešće imaju završenu srednju školu, njih 23, dok 20 nositelja poljoprivrednih gospodarstava nema podataka o završenoj školi. Iz podatak nije vidljivo koliki postotak nositelja poljoprivrednih gospodarstava ima završenu srednju školu poljoprivrednog usmjerenja ili diplomu relevantnog fakulteta za područje poljoprivrede.

Grafikon 7. Školska sprema nositelja poljoprivrednih gospodarstava na području Općine Šestanovac

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi ruralnom razvoju i ribarstvu, na dan 31.12.2015.

Pregledom statističkih podataka uočeno je da čak 44 poljoprivrednih gospodarstava nema registriranih članova, 15 poljoprivrednih gospodarstava ima jednog člana, 4 poljoprivrednih gospodarstava ima po dva člana, dok poljoprivrednih gospodarstava koji broje po tri člana ima 4.

Tablica 11. Broj članova PG-ova na području Općine Šestanovac

0*		1		2		3	
Broj OPG-a	Broj članova OPG-a						
44	0	15	15	4	8	4	12

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi ruralnom razvoju i ribarstvu, na dan 31.12.2015.

U strukturi uzgoja stoke dominira ovčarstvo sa 1.852 ovaca u Općini Šestanovac, što je 3,69 % od ukupnog broja ovaca sa područja Splitsko-dalmatinske županije. Na ovom području najmanje uzgajivača stoke se bavi uzgojem konja.

Tablica 12. Broj grla na području Općine Šestanovac

Vrsta stoke	Broj grla u JLS-u
Drugo (magarci)	87
Govedo	357
Konji	15
Koze	300
Ovce	1.852
Svinje	105
Ukupno	2.716

Izvor: HPA, na dan 10.7.2016.

Općina Šestanovac ima registrirano 27 konvencionalnih⁵ pčelara koji ukupno broje 876 pčelinjih zajednica. Na području Općine registrirani pčelari proizvedu 17.520 kilograma meda. Od prijavljenih 27 pčelara na području Općine, samo jedan pčelar se profesionalno bavi pčelarstvom, dok je ostalima pčelarstvo hobi.

Tablica 13. Pčelari na području Općine Šestanovac

RB	Prezime	Ime	Mjesto	Način proizvodnje	Vrsta pčelarenja	Pripadnost Udruzi	Broj pčelinjih zajednica
1	Babić	Josip	Šestanovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	35
2	Babić	Drago	Šestanovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	15
3	Bilandžić	Ante	Kreševo	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	0
4	Čorić	Ivan	Žeževica	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	0
5	Dundić	Ante	Grabovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	0
6	Eremut	Anđelka	Žeževica	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	39
7	Kalajžić	Marko	Žeževica	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	0
8	Litrić	Milan	Žeževica	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	25
9	Pejković	Ante	Žeževica	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	0
10	Pejković	Marijan	Žeževica	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	0
11	Rubić	Ivan	Katuni	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Tilovina	130
12	Rubić	Milenko	Katuni	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Tilovina	80
13	Šakić	Ivan	Žeževica	Konvencionalna proizvodnja	Hobi		0
14	Šakić	Ivan	Žeževica	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	0
15	Škero	Mario	Žeževica	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	0
16	Trogrić	Neven	Šestanovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	60
17	Trogrić	Petar	Šestanovac	Konvencionalna proizvodnja	Profesionalni pčelar	Pu Radobilje-Žeževica	150
18	Vilić	Branislav	Kreševo	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	150
19	Vukušić	Ante	Šestanovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	60

⁵ Konvencionalna proizvodnja u svom procesu proizvodnje troši enormne količine neobnovljivih prirodnih resursa i energije, te razne vrste agrokemikalija.

RB	Prezime	Ime	Mjesto	Način proizvodnje	Vrsta pčelarenja	Pripadnost Udruzi	Broj pčelinjih zajednica
20	Nejašmić	Miljenko	Šestanovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	30
21	Bajić	Ante	Šestanovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Planika	14
22	Ančić	Stipe	Grabovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	6
23	Merčep	Vjekoslav	Katuni	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Ulišće	30
24	Čaljkusić	Marijan	Grabovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Tilovina	10
25	Čaljkusić	Tomislav	Grabovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Tilovina	20
26	Kusić	Toma	Grabovac	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Tilovina	10
27	Kekez	Ante	Katuni	Konvencionalna proizvodnja	Hobi	Pu Radobilje-Žeževica	12

Izvor: Hrvatski pčelarski savez

2.3.2. Šumarstvo

Za šume na području Općine Šestanovac nadležna je Šumarija Split, koja je dio Uprave Šuma podružnice Split. Dijelovi područja Općine su podijeljeni u više Gospodarskih jedinica (GJ): gospodarsku jedinicu Blato na Cetini, gospodarsku jedinicu Šćadin, gospodarsku jedinicu Žeževica (dio Šumarija Split, a dio pod Šumarijom Imotski), gospodarsku jedinicu Orljača (Šumarija Imotski) i gospodarska jedinica Biokovska sela (Šumarija Imotski), što znatno otežava analizu na razini Općine. Najveći dio Općine pripada gospodarskoj jedinici Blato na Cetini i gospodarskoj jedinici Žeževica čiji će podaci biti obrađeni u nastavku.

Ukupna površina gospodarske jedinice Blato na Cetini i gospodarske jedinice Žeževica iznosi 9.502,72 ha, od čega je 82 % površine označeno kao obrasla površina. Sljedeća tablica prikazuje najzastupljenije vrste drveća po zalihama na području gospodarske jedinice Blato na Cetini i Žeževica. Iz tablice se može uočiti da najveću drvenu zalihu ima crni bor (17.380 m³), a nakon njega sljedi medunac (650 m³). Ukupna drvena zaloha u ove dvije gospodarske jedinice iznosi 18.750 m³, a godišnji prirast je 428 m³.

Tablica 14. Najzastupljenije vrste drveća u gospodarskoj jedinici Blato na Cetini i Žeževica

Vrsta drveća	GJ Blato na Cetini i GJ Žeževica	
Crni bor	Zaliha (m ³)	17.380
	Prirast (m ³)	395
Alepski bor	Zaliha (m ³)	186
	Prirast (m ³)	5
Crni grab	Zaliha (m ³)	534
	Prirast (m ³)	9
Medunac	Zaliha (m ³)	650
	Prirast (m ³)	19
Ukupno	Zaliha (m³)	18.750
	Prirast (m³)	428

Izvor: Hrvatske šume (<http://javni-podaci-karta.hrsume.hr/>)

Lovstvo

Prema podacima dobivenim od lovačkog saveza županije Splitsko-dalmatinske na području Općine Šestanovac postoje tri lovna ureda. U nastavku je dan pregled lovnih ureda, njihovih lovišta i ukupna površina lovišta.

Tablica 15. Lovni uredi i lovišta na području Općine Šestanovac na dan 31.12.2015.

Lovni ured	Lovište	Površina (u ha)
LU Kreševnica-Šestanovac	XVII/124 Kreševnica	7.191,00
LU Kamenjarka - Grabovac	XVII/127 Žeževica-Grabovac	3.158,00
LU Vepar-Grabovac	XVII/153 Žeževica-Grabovac Donji	1.198,00

Izvor: Lovачki savez županije Splitsko dalmatinske

Glavne vrste diljači koje se nalaze na prostoru sva tri lovišta su: divlja svinja, zec obični i jarebica kamenjarka – grivna.

Na području Općine postoje 3 ovlaštenika prava lova koji su stekli pravo lova na kojem je ustanovljeno lovište:

- Lovačka udruga Vepar Žeževica-Grabovac – ovlaštenik lovišta XVII/153 Žeževica-Grabovac Donji
- Lovačka udruga Kamenjarka Grabovac – ovlaštenik lovišta XVII/127 Žeževica-Grabovac
- Lovačka udruga Kreševnica Šestanovac – ovlaštenik lovišta XVII/124 Kreševnica

2.4. Turizam

Kulturno-povijesna i prirodna raznolikost područja Općine Šestanovac ima osnovu za razvoj turističke ponude Općine. Očuvani okoliš te postojanje poljoprivrednih gospodarstava koji omogućuju plasman ponude za različite segmente potražnje na turističkom tržištu jedan su od bitnih elemenata za razvoj turizma te osiguravanja drugog dohotka stanovništva Općine. Na području Općine ne postoji ured turističke zajednice te se podatci o broju noćenja i dolasku turista vodi u turističkoj zajednici Omiš.

Nedovoljno iskorišten potencijal razvoja turizma na postojećim prirodnim resursima, kulturnoj baštini područja te nedovoljna iskorištenost motiva dolaska turista na ovo područje (slaba razvijenost i prezentiranost turističke ponude).

S obzirom da na području Općine nije prepoznat i nije dovoljno iskorišten postojeći potencijal za razvoj turizma potrebno je podići svijest lokalne zajednice o turističkoj valorizaciji područja Općine, educirati lokalne dionike o načinu i raspoloživim alatima za realizaciju potencijala Općine, razvoj prepoznatljivog identiteta koje predstavlja ovo područje te razvoj strateškog okvira i projekata ruralnog turizma na području Općine.

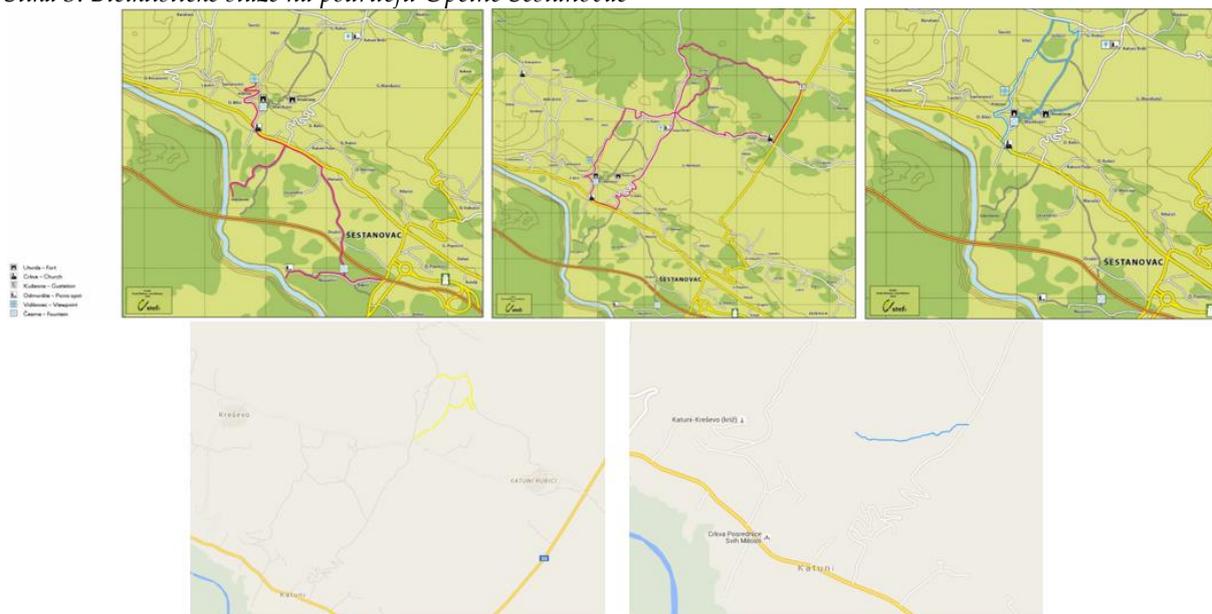
Potencijal razvoja turizma očituje se u iskorištavanju postojećih prirodnih resursa na području: Parka prirode Biokovo i kanjona rijeke Cetine. Općina Šestanovac svojom površinom

obuhvaća 4,03 % od ukupne površine parka prirode, dok područje naselja Katuni i Šestanovac dotiču južnim dijelom korito gornjeg toka Cetine koje, za razliku od donjeg toka, nije zaštićeno u kategoriji značajnog krajobraza. Međutim obuhvaćeno je ekološkom mrežom Natura 2000 koja predstavlja sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja.

Važan poticaj za razvoj turizma na prostoru Općine Šestanovac je Projekt „MedPaths“ koji se financirao sredstvima Europske unije putem Programa IPA Jadranska prekogranična suradnja. Opći cilj projekta je bio ponuditi strategiju zaštite i revitalizacije zaleđa koja uključuje nekoliko aspekata (kulturne i prirodne resurse) te povezuje iskustva Hrvatske i Italije vezano uz postojanje održivih modela upravljanja prirodnim i kulturnim nasljeđem u zaleđu. Aktivnosti koje su se provodile na području Općine Šestanovac su uređenje pješačkih i biciklističkih staza uz tok rijeke Cetine čime bi se obogatila turistička ponuda ovog područja, postavljanje signalizacije, uređenje vidikovaca, objedinjavanje turističke ponude područja (povezivanje proizvođača tradicionalnih gastronomskih proizvoda, ponuđača smještaja i sl.), postavljanje projektne info, prikupljanje podataka o turističkoj ponudi područja uključujući prirodno i kulturno nasljeđe, digitalizacija podataka i postavljanje podataka na tzv. info-kioske, organizacija seminara za poduzetnike u turističkom sektoru i ostale dionike u turističkom sektoru. Projektom je na području općine uređeno 5 biciklističkih staza:

1. Staza: Babići - Nejasmići - kanjon - Marušići - Gola Glavica - Crkva UBDM⁶ - Križni Put
2. Staza: Crkva UBDM - Vilića Draga - Vilići - Urličići - Gornji Rubići - Katuni - Gornji Balići - Plandišće - Rubići - Katuni - Brdo - Donji Balići - Crkva UBDM
3. Staza: UBDM-Mandušića Kula
4. Staza: Gornji Balići - Juričići - Smilovići - Katuni Brdo
5. Staza: odvojak - Rimski Put

Slika 5. Biciklističke staze na području Općine Šestanovac

⁶ Uznesenja Blažene Djevice Marije

Razvoju turizma bi trebalo doprinjeti planirano uređenje šuma koje će potaknuti razvoj izletničkog turizma. U svrhu razvoja ovakvog oblika turizma potrebno je oplemeniti dijelove Općine koji su atraktivni za posjetitelje područja Općine koji će im omogućiti boravak u prirodi te im pružiti različite oblike rekreativnih aktivnosti (šetnja, planinarenje, pješaćenje i slično). Pri uređenju šumskih i drugih površina koje mogu biti u funkciji razvoja izletničkog turizma potrebno je obratiti pažnju na gradnju skromnih objekata i gradnju infrastrukture koji će se uklapati u postojeći okoliš čime se neće narušiti prirodna baština koja se nalazi na ovom području.

Izgradnjom autoceste A1 i naplatne postaje Šestanovac na području Općine potaklo se lokalno stanovništvo na razvoj turističke ponude. Razvoj turizma na području Općine se očituje u registriranim objektima za iznajmljivanje kojih je sveukupno 12.⁷

U nastavku je dan pregled objekata na području Općine Šestanovac. Iz tablice je vidljivo da na području Općine ima ukupno 16 smještajnih jedinica koje broje 78 postelja te 28 pomoćnih ležajeva.

Tablica 16. Kapaciteti smještaja na području Općine Šestanovac

Red br.	Naziv objekta	Naselje	Vrsta smještajnog objekta	Datum odobrenja	Broj smještajnih jedinica	Broj postelja	Broj pomoćnih ležajeva
1	Dundić Želimir	Grabovac	Kućanstvo-kuća za odmor u domaćinstvu	2009	2	12	0
2	Popović Željko	Šestanovac	Kućanstvo-apartman u domaćinstvu	2013	3	12	6
3	Šamanović Ivica	Šestanovac	Kućanstvo-apartman u domaćinstvu	2013	1	4	2
4	Balić Petar	Šestanovac	Kućanstvo-apartman u domaćinstvu	2015	2	8	4
5	Ribičić Mate	Šestanovac	Kućanstvo-apartman u domaćinstvu	2015	1	4	2
6	Kalajžić Ante	Šestanovac	Kućanstvo-apartman u domaćinstvu	2014	1	2	2
7	Ribičić Nediljko	Šestanovac	Kućanstvo-kuća za odmor u domaćinstvu	2013	1	4	2
8	Delić Ivan	Šestanovac	Kućanstvo-kuća za odmor u domaćinstvu	2015	1	8	2
9	Vukušić Slavko	Šestanovac	Kućanstvo-kuća za odmor u domaćinstvu	2014	1	6	2
10	Kalajžić Filip	Šestanovac	Kućanstvo-kuća za odmor u domaćinstvu	2014	1	6	2
11	Vilić Stipe	Šestanovac	Kućanstvo-kuća za odmor u domaćinstvu	2014	1	4	2
12	Čikeš Stipe, Obrt "Vila Ognjište"	Šestanovac	Obrt-kuća za odmor	2015	1	8	2
Ukupno					16	78	28

Izvor: TZ Omiš

Pregledom tablice dobio se i uvid u vrste smještajnih objekata na području Općine. Na području Općine najviše ima registriranih objekata kućanstvo - apartman u domaćinstvu (5 objekata) i kućanstvo - kuća za odmor u domaćinstvu (5 objekata).

⁷ Izvor na dan 24.8.2016.

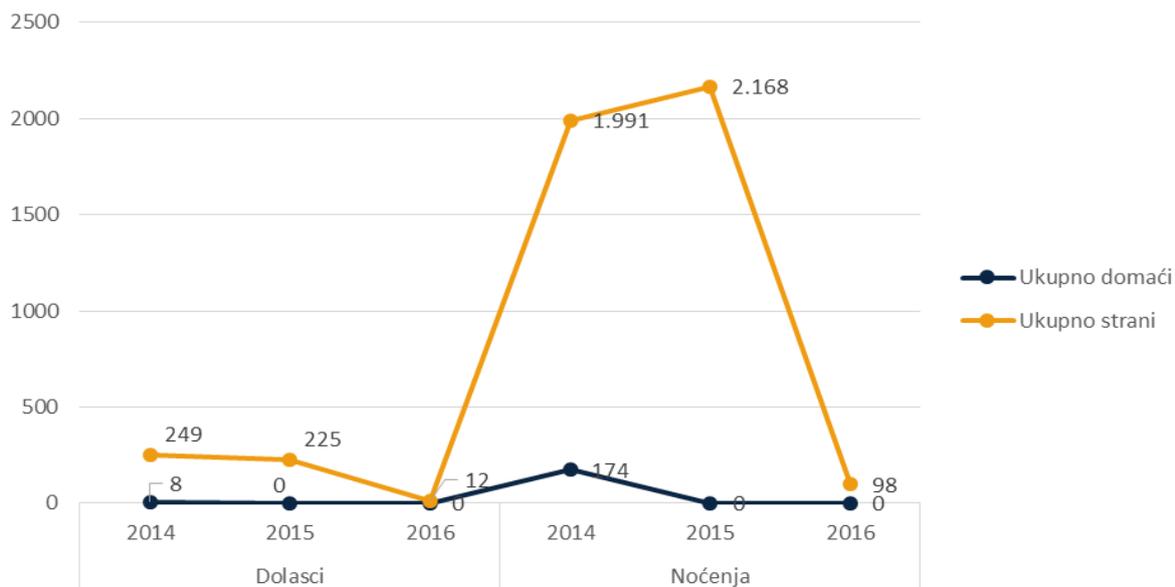
Tablica 17. Dolasci i noćenja turista po zemljama podrijetla od 2014. do 2016. godine

Zemlja/godina	Dolasci			Noćenja		
	2014	2015	2016 ⁸	2014	2015	2016
Austrija	11	3	2	91	28	28
Belgija	7	12	0	49	136	0
Kosovo	1	0	0	7	0	0
Hrvatska	8	0	0	174	0	0
Danska	3	0	0	21	0	0
Finska	9	0	0	63	0	0
Francuska	32	18	0	224	192	0
Njemačka	77	94	10	688	1.072	70
Nizozemska	27	17	0	206	129	0
Norveška	9	0	0	63	0	0
Poljska	13	51	0	105	345	0
Švedska	32	0	0	224	0	0
Švicarska	9	8	0	126	112	0
Makedonija	9	0	0	54	0	0
Velika Britanija i Sj.Irska	10	22	0	70	154	0
Ukupno domaći	8	0	0	174	0	0
Ukupno strani	249	225	12	1.991	2.168	98
Sveukupno	257	225	12	2.165	2.168	98

Izvor: TZ Omiš

Prema podatcima dostupnim od Turističke zajednice Grada Omiša, koja je nadležna za područje Općine Šestanovac, analizirani su dolasci i noćenja od 2014. do 2016⁹. Podatci o turizmu u Općini prije 2014. godine nisu dostupni jer se na području Općine nije vodila evidencija o broju dolazaka i noćenja turista. Pregledom dostupnih podataka vidljivo je da se broj noćenja na području Općine neznatno povećao u 2015. godini u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 8. Dolasci i noćenja domaćih i stranih turista na području Općine Šestanovac

Izvor: TZ Omiš

⁸ Podatci za 2016. godinu su uzeti do dana 24.8.2016.

⁹ Podatci za 2016. godinu su uzeti do dana 24.8.2016.

Prostornim planom uređenja Općine Šestanovac planira se izgradnja turističkih zona:

- ugostiteljsko-turistička zona Hotel čvorište Šestanovac (T1) 3,7 ha,

Za navedenu gospodarsku zonu planiran je kapacitet od cca 300 ležajeva i potrebno je izraditi Urbanistički plan uređenja u svrhu uređenja područja i opremanja komunalnom infrastrukturom. Do izrade regulacijskog plana nije moguće ishodenje lokacijskih dozvola na tim područjima¹⁰.

- ugostiteljsko-turistička zona Golf park Šestanovac - Kreševo (R1, R2-5, T1, T2, T2) 130,0 ha

Za navedenu gospodarsku zonu planiran je kapacitet od cca 3000 ležajeva u području golf parka, od kojih je dio planiran u hotelima T1, a preostali dio u dva turistička naselja T2 ukupne površine cca 40,0 ha. U sklopu golf parka se planira dio za ostale športsko-rekreacijske namjene: jahački centar R2, športska igrališta R3, teniski centar R4 i centar za vodene športove R5 na ukupno cca 28 ha. Golf igralište sa dijelom smještajnih sadržaja u niskim objektima – vilama i pratećim sadržajima je cca 60 ha. Potrebno je izraditi Urbanistički plan uređenja u svrhu uređenja područja i opremanja komunalnom infrastrukturom. Do izrade regulacijskog plana nije moguće ishodenje lokacijskih dozvola na tim područjima.¹¹

2.5. Tržište rada

Prema statističkom izvješću DZS-a iz 2011. u Općini Šestanovac bilo je zaposleno ukupno 452 osobe od kojih 166 žena i 286 muškaraca. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje iz 2011. godine, na području Općine su bile nezaposlene 200 osoba, dok je u 2015. godini došlo do pada broja nezaposlenih kada je bilo 156 nezaposlenih od čega 84 žene i 72 muškaraca.

Tablica Struktura stanovništva prema spolu i starosti iz poglavlja Opći podatci prikazuje broj radno sposobnih stanovnika Općine Šestanovac. Iz tablice je moguće zaključiti kako je broj radno sposobnog stanovništva bilježi rast od 15,45 % jer je prema Popisu stanovništva iz 2001. godine bilo evidentirano 1.547 radno sposobnih osoba, a prema Popisu stanovništva iz 2011. godine broj radno sposobnih se povećao na 1.786 osoba.

Zaposleno stanovništvo

Tablica Zaposleni stanovnici prema starosti i položaju u zaposlenju daje prikaz strukture stanovništva na području Općine Šestanovac prema njihovom položaju u zaposlenju te prema starosnoj dobi zaposlenih osoba (podatci za 2011. godinu). Statistika ukazuje da je 2011. godine najviše zaposlenih osoba bilo u dobi od 25 do 29 godin a. Najveći udio stanovništva prema položaju zaposlenja činili su zaposlenici sa 88,05 % (398) osoba, zatim samozaposleni s 9,95 %

¹⁰ Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Šestanovac

¹¹ Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Šestanovac

(45) osoba te ostali (pomažući članovi obitelji, ostale zaposlene osobe i nepoznato) s 1,99 % (9) osoba.

Tablica 18. Zaposleni stanovnici prema starosti i položaju u zaposlenju, 2011. g

Starost	Ukupno	Zaposlenici	Samozaposleni		Pomažući članovi obitelji	Ostale zaposlene osobe	Nepoznato
			poslodavci	osobe koje rade za vlastiti račun			
15-19	3	3	-	-	-	-	-
20-24	45	44	-	-	1	-	-
25-29	74	69	2	1	2	-	-
30-34	54	48	2	2	2	-	-
35-39	51	45	4	2	-	-	-
40-44	54	47	4	2	1	-	-
45-49	60	51	3	5	-	1	-
50-54	55	46	4	4	-	1	-
55-59	37	31	2	3	-	1	-
60-64	17	12	1	4	-	-	-
65 i više	2	2	-	-	-	-	-
Ukupno	452	398	22	23	6	3	-

Izvor: www.dzs.hr

Broj zaposlenih dominira u području trgovine na veliko i malo, popravcima motornih vozila i motocikala, sa ukupno 93 registrirana djelatnika, slijedi područje građevinarstva s 81 djelatnikom. Što se tiče dobne strukture najveći broj zaposlenih u trgovini na veliko i malo, popravci motornih vozila je u godinama od 25 do 29 godine, njih 19.

Tablica 19. Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu, popis 2011.

Područje djelatnosti	Ukupno	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 i više
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	12	-	-	2	2	2	1	1	1	1	2	-
B Rudarstvo i vađenje	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
C Prerađivačka industrija	56	-	6	10	5	4	5	8	11	6	1	-
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	13	-	-	-	-	2	2	2	3	1	3	-
E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	5	-	-	-	-	3	1	-	1	-	-	-
F Građevinarstvo	81	1	10	14	6	9	9	11	13	4	4	-
G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	93	-	12	19	18	8	13	12	6	3	2	-
H Prijevoz i skladištenje	32	-	1	5	3	4	5	7	6	1	-	-
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	32	-	3	4	7	3	4	5	1	5	-	-
J Informacije i komunikacije	3	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	3	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	9	-	2	2	1	1	-	1	1	-	1	-
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	13	-	-	-	2	1	3	3	-	4	-	-
O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	37	1	7	5	3	6	5	3	2	3	1	1
P Obrazovanje	30	-	-	6	5	6	1	5	5	1	1	-
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	19	-	2	2	2	1	3	1	4	3	1	-
R Umjetnost, zabava i rekreacija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S Ostale uslužne djelatnosti	10	-	2	2	-	-	1	1	1	1	1	1
T Djelatnosti kućanstava kao poslodavca, djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Nepoznato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	452	3	45	74	54	51	54	60	55	37	17	2

Izvor: *www.dzs.hr*

S obzirom da su podaci o visini prosječne plaće za područje Općine Šestanovac nedostupni prikazan je osvrt na razini Županije. Prosječna bruto plaća u Splitsko-dalmatinskoj županiji u zadnjem dostupnom razdoblju, 2011. godine, iznosila je 7.267 kn, dok je neto plaća u tom razdoblju iznosila 5.170 kn.

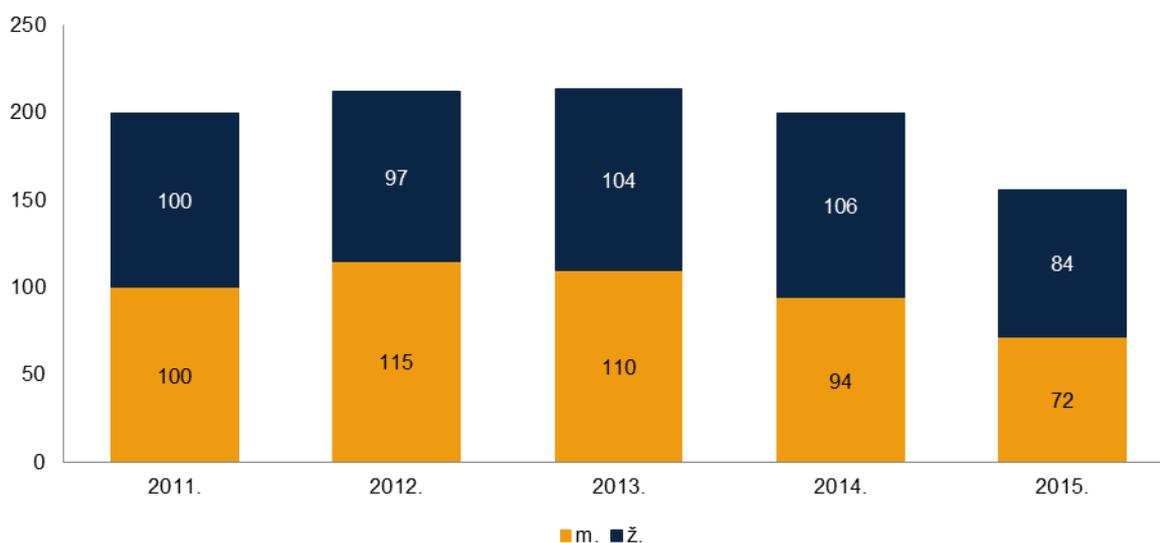
Nezaposleno stanovništvo

Evidencija nezaposlenog stanovništva na području Općine Šestanovac se obavlja u područnom uredu Split, Ispostava Omiš.

U 2011. godini na području Općine Šestanovac postotak nezaposlenih u odnosu na radno sposobno stanovništvo je iznosio 12,92 %. Broj nezaposlenih te je godine iznosio 200, a do 2013. godine povećao se na 214 da bi se do 2015. godine taj broj smanjio na 156 nezaposlenih stanovnika. Vidljiv je i trend sporijeg zapošljavanja žena u odnosu na muškarce, te je u 2015. godini udio nezaposlenih žena iznosio 53,8 % u ukupno nezaposlenom stanovništvu. Prema tablicama i grafovima u nastavku teksta vidljivi su trendovi kretanja nezaposlenog stanovništva po godinama, spolu i obrazovanju.

Na grafikonu 8 prikazan je trend kretanja broja nezaposlenog stanovništva od 2011. do 2015. godine s obzirom na spol osobe.

Grafikon 9. Nezaposleno stanovništvo po godinama

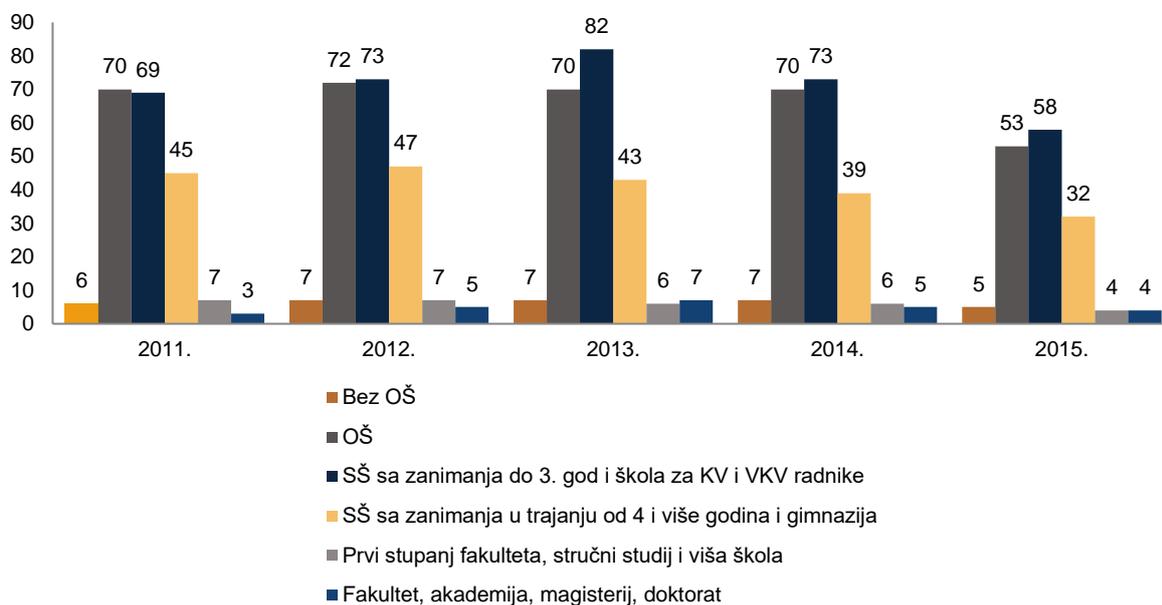

Izvor: HZZ

Na grafikonu 9 prikazano je kretanje broja nezaposlenog stanovništva s obzirom na stupanj obrazovanja. Najveći broj nezaposlenog stanovništva spada u kategoriju sa završenom srednjom školom s zanimanjem do 3 godine i školom za KV i VKV radnike, nakon njih slijede nezaposleni s završenom osnovnom školom. U 2011. godini najviše nezaposlenih stanovnika je bilo s završenom osnovnom školom, a nakon toga se povećao broj nezaposlenih sa zanimanjem do 3 godine i školom za KV i VKV radnike koji od tada prednjače po broju

nezaposlenih. Najmanji broj nezaposlenih pripada kategoriji bez osnovne škole i visokim obrazovanjem (prvi stupanj fakulteta, stručni studij, fakultet, akademija, magisterij, doktorat).

Grafikon 10. Nezaposleno stanovništvo Općine Šestanovac prema razini obrazovanja na dan 31.12.2014.

Izvor: HZZ

Analiza izvora prihoda stanovnika Općine Šestanovac

Iz tablice 20 vidljivo je da su stanovnici na području Općine Šestanovac 2011. godine najčešće za život zarađivali stalnim zaposlenjem (417 stanovnika). Prihode od starosne mirovine te je godine ostvarilo 330 stanovnika, bila su 251 prihoda od ostale mirovine dok je bez prihoda bilo 689 stanovnika.

Tablica 20 Izvori financiranja za život stanovnika na području Općine Šestanovac, 2011. godina

Glavni izvori sredstava za život	svi	muškarci	žene
Ukupno stanovništvo	1.958	982	976
Prihodi od stalnog rada	417	267	150
Prihodi od povremenog rada	52	36	16
Prihodi od poljoprivrede	26	20	6
Starosna mirovina	330	218	112
Ostale mirovine	251	75	176
Prihodi od imovine	2	-	2
Socijalne naknade	174	68	106
Ostali prihodi	78	29	49
Povremena potpora drugih	25	14	11
Bez prihoda	689	297	392
Nepoznato	-	-	-

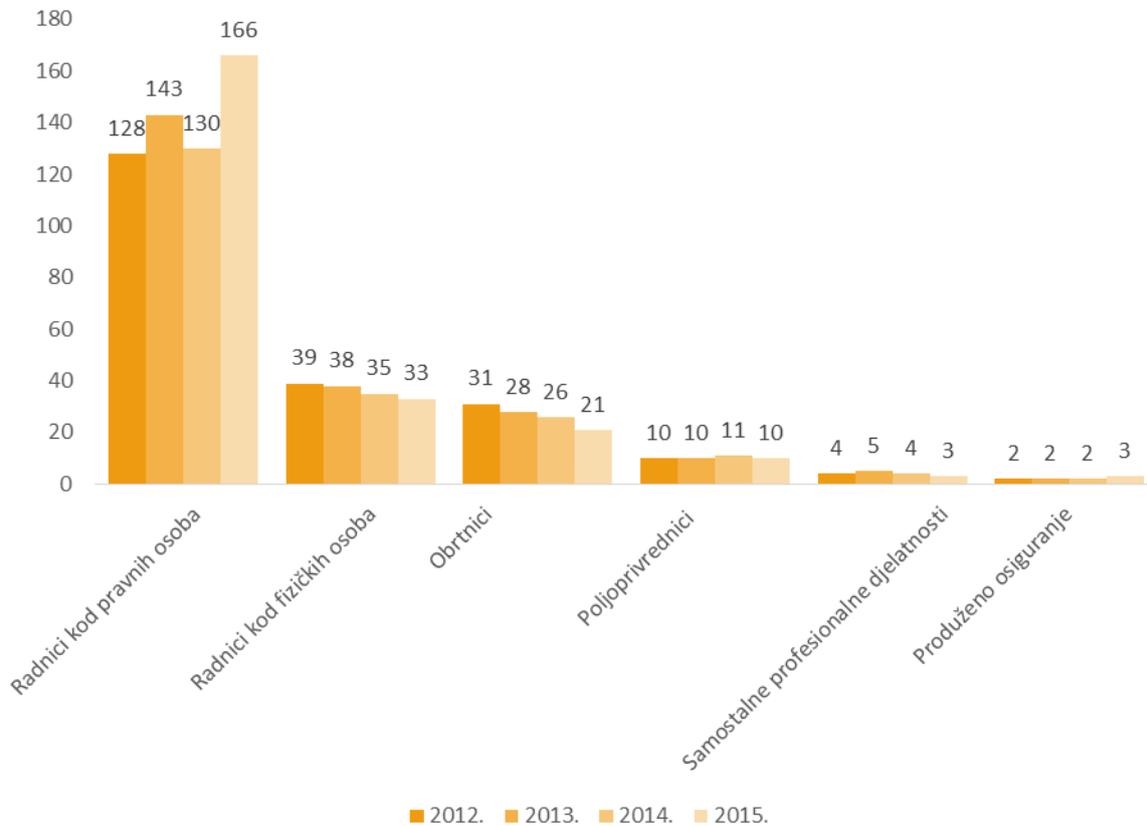
Izvor: www.dzs.hr

Korisnici mirovinskog osiguranja

Iz grafikona je vidljivo da je najviše stanovnika Općine Šestanovac zaposleno kod pravnih osoba. Na području Općine Šestanovac registrirano je ukupno 236 osiguranika. Najveći porast ostvaren je u kategoriji radnika kod pravnih osoba, na dan 31. prosinca 2012. godine

evidentirano je 128 osiguranika kod pravnih osoba, a na dan 31. prosinca 2015. godine evidentirano je 166 osoba registrirano kod pravnih osoba. Sljede radnici kod fizičkih osoba (33 osiguranika), obrtnici (21 osiguranika), poljoprivrednici (10 osiguranika), samostalne profesionalne djelatnosti (3 osiguranika) i produženo osiguranje (3 osiguranika).

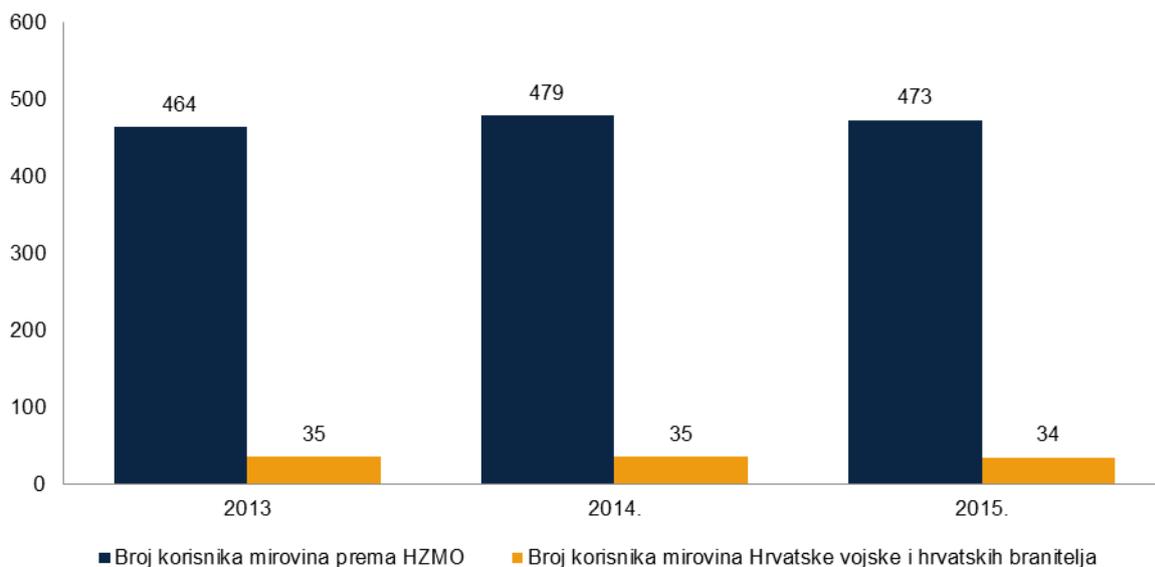
Grafikon 11 Osiguranici na području Općine Šestanovac

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

Prema dostupnim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje od 2013. do 2015. godine broj korisnika mirovina povećao se za 1,94 %. Grafikon 11 prikazuje kretanje broja korisnika mirovina na području Općine Šestanovac za razdoblje od 2013. do 2015. godine. Podaci za sve godine, odnose se na stanje na zadnji dan u godini, odnosno na 31. prosinca.

Grafikon 12 Korisnici mirovina na području Općine Šestanovac u razdoblju 2013. – 2015. godine

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

Iz grafikona je vidljivo da je u 2015. godini, na području Općine Šestanovac bila 473 korisnika mirovina. Mirovine uključuju sve starosne, prijevremene starosne, invalidske i obiteljske mirovine. Prosječne mirovine u 2015. godini su iznosile 1.479,60 kn, te su se uvećale za 6,07 % u odnosu na 2013. godinu. Postoji veliko odstupanje između veličine prosječnih mirovina u muškaraca i žena. Prosječna mirovina muškarca u 2015. godini je iznosila 1.583,88 kn, a prosječna mirovina ženskog korisnika je iznosila 1.375,76 kn. Glavni razlog je što su žene na području Općine Šestanovac imale prosječno 4 godine manje radnog staža od muškaraca.

U 2015. godini je bilo 34 korisnika mirovina Hrvatske vojske i hrvatskih branitelja, od toga 32 muškaraca i 2 žene. Prosječna svota mirovine Hrvatske vojske i hrvatskih branitelja u 2015. godini je iznosila 3.862,43 kn.

3. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

3.1. Socijalna skrb

Broj korisnika socijalne skrbi na području Općine Šestanovac u 2015. godini u usporedbi s podacima iz prethodne tri godine bilježi rast. Od 2011. do 2015. godine najveći broj korisnika socijalne skrbi bili su korisnici doplatka za pomoć i njegu te socijalnih usluga, a najmanji broj korisnika su korisnici koji imaju status roditelja njegovatelja ili njegovatelja.

Tablica 21. Broj korisnika socijalne skrbi prema vrstama skrbi po godinama

Kategorija/godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Minimalna naknada	15	11	15	25	32
Naknada za osobne potrebe korisnika smještaja	6	4	5	6	7
Jednokratna naknada (ukupno u tekućoj godini)	8	9	13	19	24
Naknade u vezi s obrazovanjem	0	0	0	0	0
Osobna invalidnina	4	5	6	5	7
Doplatka za pomoć i njegu	87	94	106	107	105
Status roditelja njegovatelja ili njegovatelja	0	0	0	1	1
Naknada do zaposlenja	2	2	2	2	1
Socijalne usluge (ukupno u tekućoj godini)	51	37	98	56	149
Broj djece - korisnika prava na privremeno uzdržavanje	0	0	0	0	0

Izvor: Centar za socijalnu skrb Omiš, podatci na dan 8.7.2016.

Pregledom podataka dobivenih iz Općine vidljivo je da su se Propačunska sredstva za socijalnu skrb u prethodne dvije godina smanjila. Najveća izdvojena proračunska sredstva za socijalnu skrb su bila u 2012. godini kada je izdvojeno 223.679,00 kuna.

Tablica 22. Proračunska sredstva za socijalnu skrb po godinama (u kn)

Kategorija/godina	2011.	2012.	2013.	2014.
Sredstva izdvojena za socijalnu skrb	139.363,00	223.679,00	177.350,00	88.461,00
Ukupni rashodi	7.242.639,00	3.711.667,00	9.061.448,00	4.745.625,00
Udio u ukupnim rashodima	1,92%	6,03%	1,96%	1,86%

Izvor: Općina Šestanovac

Uspoređujući brojčane podatke iz popisa stanovnika 2001. i 2011. godine koji su prezentirani u poglavlju Osnovni podatci može se zaključiti da se broj stanovnika Općine Šestanovac starijih od 60 godina smanjio, ali se povećao indeks i koeficijent starosti. Indeks starosti je 2001. godine iznosio 122, a 2011. godine se povećao na 178, dok je koeficijent starosti u 2001. godini iznosio 28 %, a u 2011. se povećao na 33 %.

Stanovništvo Šestanovca prelazi kritične vrijednosti propisane statističkim izvješćem Državnog zavoda za statistiku i smatra se da je prešlo u proces starenja¹².

Na području Općine ne postoje ustanove za pružanje socijalne skrbi već se stanovnici Općine koriste ustanovama susjednih jedinica lokalne samouprave.

¹² Indeks starenja veći od 40 % ukazuje da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja. Koeficijent starosti veći od 12 % ukazuje da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja.

3.2. Odgoj i obrazovanje

Analizom posljednja dva popisa stanovništva utvrđeno je da se broj djece do šest godina na području Općine Šestanovac smanjio za 46,11 %. U Općini Šestanovac 2001. godine bilo je 206 djece od 0 do 6 godina, a 2011. god taj broj iznosio je 111. Od ukupnog broja učenika, 20% živi u Šestanovcu bližoj okolici, a 80 % je putnika na udaljenosti od 3 do 15 km od škole. U centru naselja Šestanovac sagrađen je novi vrtić koji je u funkciji od 01.09.2016. godine.

Unutar Općine nalazi se jedna osnovna škola, Osnovna škola "Dr. Fra Karlo Balić" Šestanovac. Škola se nalazi u središtu mjesta Šestanovac. Školu pohađaju učenici iz Šestanovca, Grabovca, Žeževice, Katuna, Kreševa, Zadvarja, Blata na Cetini i Novih Sela. Učenicima koji ne žive u mjestu Šestanovac organiziran je školski prijevoz. U matičnoj školi organizirana je nastava od 1. do 8. razreda u jednoj smjeni. U Područnoj školi Blato na Cetini organizirana je razredna nastava u kombiniranom razrednom odjelu.

U prošlosti se na području Općine Šestanovac nastava odvijala u privatnim kućama, dok se 1963. godine nije izgradila nova školska zgrada. Škola se zvala „Tade Pejković“ do 1990. godine, kada je odlukom tadašnjeg Radničkog savjeta preimenovana u Osnovnu školu Šestanovac, a danas nosi ime dr. fra Karla Balića. Tada je škola u Šestanovcu imala i više područnih škola: Rubići, Merćepi (donji), Orje, Privija, Kreševo Brdo, Zadvarje. Oko 1975. godine otvorene su nove područne škole u Balićima, na Prpuši, Kreševu Polju i Blatu na Cetini koja je čak bila osmogodišnja područna škola. U svim ovim školama bilo je i do 1200 učenika. Devedesetih godina prošlog stoljeća skoro su se sve područne škole zatvorile. Trenutno radi još uvijek samo područna škola u Blatu na Cetini¹³¹⁴.

Slika 6 Zgrada osnovne škole u Šestanovcu (lijevo) i područne škole u Blatu na Cetini (desno)

Izvor: <http://os-kbalic-sestanovac.skole.hr/>

Prostor školske zgrade Osnovne škole "Dr. Fra Karlo Balić" u potpunosti je iskorišten i djelomično odgovara zahtjevima suvremene nastave. Škola ima jedanaest učionica te radne kabinete predmeta kemije/biologije, povijesti/geografije, informatike, tehničke kulture, glazbene kulture i likovne kulture, kao i učionice razredne nastave za učenike od 1. do 4.

¹³ Izvor: <http://os-kbalic-sestanovac.skole.hr/>

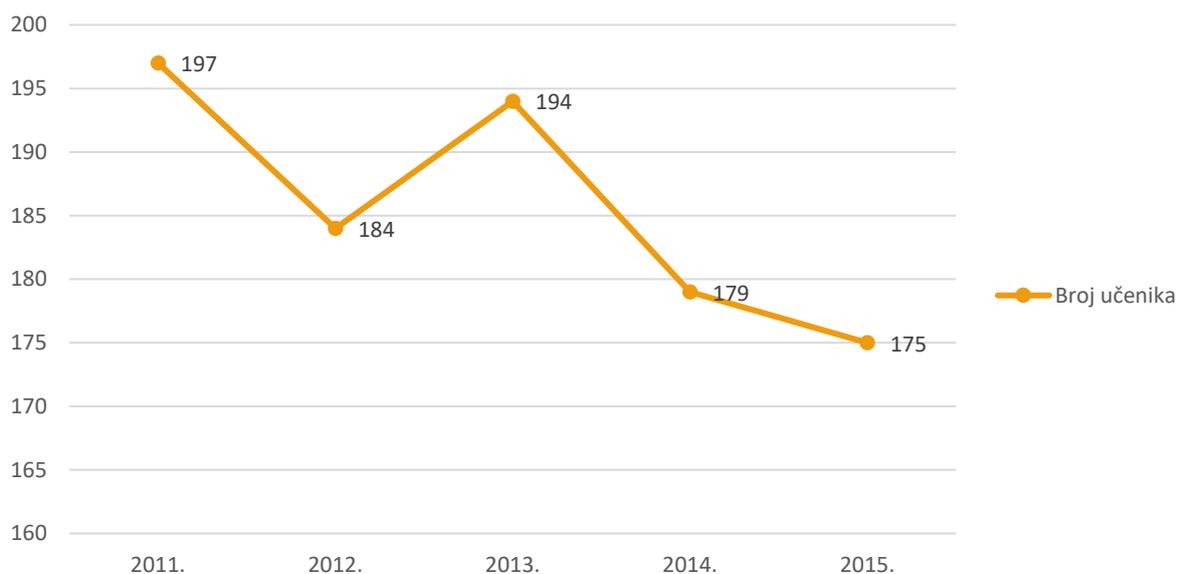
¹⁴ Područna škola Blato na Cetini administrativno spada u područje Grada Omiša.

razreda, učionicu posebne skupine po čl.8, te učionicu namijenjenu predškolskom programu Male škole. Školska knjižnica osim prostora knjižničkog fonda, koristi se za radionički rad s učenicima i roditeljima, sate čitanja, učenje kroz igru, te informatički rad učitelja i učenika. Za projektno istraživački rad, poučavanje i učenje, učenici i učitelji mogu se koristiti uslugama interneta na šest računala. Knjižnični prostor omogućava odvijanje tematskih predavanja i prezentacija, izložaba i susreta. Nastava tjelesne i zdravstvene kulture izvodi se u školskoj dvorani veličine učionice koja je samo djelomično prilagođena za izvođenje redovne nastave, stoga se koristi jedino za vrijeme loših vremenskih prilika i u periodu zime. Preostali dio zgrade čine ured ravnatelja, tajnika, računovođe i stručnog tima škole. Uredske prostorije, zbornica, dvorana za tjelesno-zdravstvenu i tehničku kulturu, prostor za realizaciju predškolskog programa Male škole smještene su sa sjeverne strane školske zgrade, a sve ostale s južne. Na svakom katu škole nalazi se sanitarni čvor za učenike i učitelje. Škola ima centralno grijanje i vanjsku toplinsku izolaciju¹⁵.

Područna škola Blato na Cetini nalazi se na području Grada Omiš u mjestu Blato na Cetini. 2015. godine je krenulo uređenje jedne učionice i radnog prostora za individualni rad s učenicima i roditeljima. Školska zgrada ima dvije učionice opremljene s osnovnim nastavnim sredstvima i pomagalicama. Dio prostora škole koristi Dječji vrtić iz Omiša kao svoju područnu lokaciju. Zgrada ne posjeduje tekuću pitku vodu, te obvezno provođenje mjesečnog testiranja vode iz školske cisterne stvara dodatne troškove. Fasada je u dobrom stanju, a grijanje je na kruta goriva. Učenici zajedno s učiteljicom redovito uređuju vanjski prostor škole.

Prema podacima dobivenim od Osnovne škole Dr. Fra Karlo Balić vidljiv je pad broj upisanih učenika u 2015. godini za 12,57 % u odnosu na broj upisanih učenika u 2011. godini. U nastavku je dan grafički pregled upisane djece u Osnovnu školu za razdoblje od 2011. do 2015. godine.

Grafikon 13. Broj učenika Osnovne škole

Izvor: Osnovna škola Dr. Fra Karlo Balić, Šestanovac

¹⁵ Izvor: Godišnji plan i program rada za školsku godinu 2015./2016.

Osnovna škola je u 2015./2016. školskoj godini upisala 175 učenika od čega 78 učenika u niže razrede osnovne škole, 80 u više razrede osnovne škole dok se u područnu školu upisalo 15 učenika. Škola je imala i razred s posebno odgojne skupine koja je brojala 2 učenika.

Tablica 23. Broj učenika i razrednih odjela Osnovne škole u školskoj godini 2015./2016. godini

Matična škola							
Razred	Broj učenika	Ž	M	Broj odjela	Udaljenost u km		
					3 do 5	6 do 10	10 do 15
I.a	21	12	9	1	5	7	1
II.a	12	6	6	1	3	4	3
III.a	14	6	8	1	2	2	9
III.b	13	5	8	1	5	2	2
IV.a	18	10	8	1	6	8	2
Ukupno niži razredi	78	39	39	5	21	23	17
V.a	13	5	8	1	6	5	1
V.b	13	4	9	1	2	3	2
VI.a	15	6	9	1	4	3	5
VII.a	22	10	12	1	6	6	5
VIII.a	17	7	10	1	2	4	9
Ukupno viši razredi	80	32	48	5	20	21	22
Ukupno redovnih u MŠ	158	71	87	10	41	44	39
Područna škola Blato n/C							
I. c	4	4	0	1	4	0	0
III.c	5	0	5		0	5	0
II.c	5	3	2	1	2	3	0
IV.c	1	0	1		1	0	0
Ukupno PŠ	15	7	8	2	7	8	0
Posebna odgojna skupina po čl.8							
VIII.d	2	0	2	1	0	2	0
Ukupno PS	2	0	2	1	0	2	0
UKUPNO SVI	175	77	97	13	0	1	1

Izvor: Godišnji plan i program rada za školsku godinu 2015./2016.

Srednjoškolsko obrazovanje nije omogućeno na području Općine Šestanovac pa nakon završetka osnovne škole učenici s područja Općine nastavljaju školovanje u Gradu Omišu i Gradu Splitu.

Na području Općine ne postoji mogućnost višeg i visokog obrazovanja, te učenici svoje više i visoko obrazovanje nastavljaju u većim gradovima u Republici Hrvatskoj.

U nastavku je dan pregled Stanovništva na području Općine prema pohađanju škole i spolu.

Tablica 24 Stanovništvo prema pohađanju škole i spolu, Popis 2011.

Spol		sv.	m	ž
Ukupno		1.958	982	976
Predškolsko obrazovanje		25	18	7
Osnovna škola	svega	143	72	71
	1.-4. razred	58	32	26
	5.-8. razred	85	40	45
Srednja škola	svega	85	46	39
	industrijske i obrtničke	21	16	5
	tehničke i srodne	41	25	16
	umjetničke	3	-	3
	gimnazija	20	5	15
Visoko obrazovanje	stručni studij	svega	28	15
		stručni	27	15

Spol		sv.	m	ž	
	sveučilišni studij	specijalistički	1	-	1
		svega	14	3	11
		preddiplomski	8	2	6
		diplomski, integrirani	4	1	3
		poslijediplomski specijalistički, magistarski	2	-	2
		doktorski	-	-	-
Ne pohađa		1.663	828	835	

Izvor: *www.dzs.hr*

Pregledom podataka vidljivo je da u trenutku izrade Popisa stanovništva za 2011. godinu najviše stanovništva pohađalo osnovnu školu, dok ih se najmanje obrazovalo u visoko obrazovnim institucijama.

3.3. Kultura i zaštita kulturne baštine

Na području Općine Šestanovac nalazi se 9 registriranih kulturnih dobara od čega je 8 registrirano kao pojedinačno nepokretno kulturno dobro, a jedno je registrirano kao nepokretno kulturno dobro: kulturno – povijesna cjelina.

Tablica 25. Kulturna dobra Općine Šestanovac

Oznaka dobra	Lokacija	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-5999	Grabovac	Arheološko nalazište Velika Peć	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6692	Grabovac	Crkva Porođenja Blažene Djevice Marije (Male Gospe) s grobljem	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6760	Grabovac	Kapela sv. Ivana Krstitelja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-4124	Katuni	Arheološka zona Vlake	Nepokretno kulturno dobro - kulturno – povijesna cjelina
Z-4460	Katuni	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6772	Katuni	Mandušića kula	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-5307	Kreševo	Crkva sv. Roka	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5979	Žeževica	Sklop Bolčić	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5933	Žeževica	Župna crkva sv. Jurja mučenika	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Izvor: *Ministarstvo kulture*

U nastavku je dan opis za svako kulturno dobro prema popisu iz prethodne tablice¹⁶.

Pećina **Velika peć** nalazi se na sjevernoj padini Sridnje gore, jugoistočno od sela Grabovca. Istraživanja su pokazala da je ovo nepokretno kulturno dobro bilo naseljavano od neolitika do srednjeg vijeka što dokazuju brojna ognjišta i tragovi loženja vatre. Svi slojevi pećine su bogati arheološkim nalazima.

Župna crkva Porođenja Blažene Djevice Marije sa grobljem u Grabovcu nalazi se u zabiokovskoj prodolini, uz staru Napoleonovu cestu koja je spajala Split s Vrgorcem. Sagrađena je oko 1722. g. na mjestu srednjovjekovnog groblja, što potvrđuju veliki dobro sačuvani stećci uzidani u najstariji dio crkve. 1862. g. nadograđena je nova veća lađa, a 1970-tih je pred glavnim pročeljem dograđen dvokatni zvonik i tada crkva dobiva današnji izgled. Unutrašnjost crkve je presvođena oslikanim bačvastim svodom ukrašenim mozaicima.

¹⁶ Izvor podataka za kulturna dobra je Ministarstvo kulture.

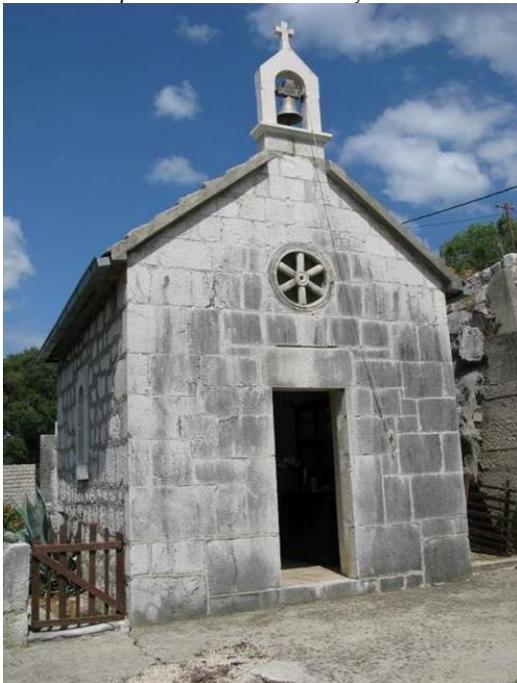
Slika 7. Župna crkva Porodenja BDM sa grobljem

Izvor: Ministarstvo kulture

Kapela sv. Ivana Krstitelja nalazi se u zaselku Vrdoljaci, jugozapadno od naselja Grabovac u Općini Šestanovac. Obiteljsku kamenu jednobrodnu kapelu je 1875. godine dao sagraditi domaći svećenik don Ivan Vrdoljak. Glavno pročelje ima centralno smješten portal, iznad kojeg je šesterokraka rozeta sa ukrašenim obrubom, a završava jednodijelnom preslicom na zvono. Unutrašnjost kapele je presvođena bačvastim svodom, a u interijeru dominira oslikani i reljefno ukrašeni drveni oltar za kojeg se pretpostavlja da potječe iz lokalne radionice obitelji Rako iz Imotskog, koja je u drugoj polovici 19. stoljeća izrađivala oltare od drva u baroknom stilu za crkve Imotske i Vrgorske krajine.

Slika 8. Kapela sv. Ivana Krstitelja

Izvor: Ministarstvo kulture

Sjeverno od župne crkve u Katunima nalazi se kamenita zaravan **Vlake**. Na njenom središnjem dijelu sačuvano je križanje dviju rimskih cesta. Upravo su na položaju „Vlake“ tragovi tih prometnica a radi se o tzv. spurilama ili kolotrazima razmaknutim oko 1,4 metra. Na južnom dijelu zaravni, na njenom rubu prema naselju Katuni-Polje, smjestila se

prapovijesna gradina „Kulina“ sa sačuvanim bedemom (danas nasip). Zapadna granica ove zaštite teče po putu koji od zaseoka Mandušići vodi prema Gornjim Rubićima i s obzirom na svoje karakteristike vjerojatno je nastao tijekom srednjeg ili ranog novog vijeka. Čitav prostor predstavlja jednu od najsčačuvanijih arheoloških cjelina ovog tipa u Dalmaciji.

Slika 9. Arheološka zona Vlake

Izvor: Ministarstvo kulture

Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije stara je župna crkva mjesta Katuni-Kreševo. Obnovljena je 1722. godine na mjestu starokršćanske i srednjovjekovne crkve. Na crkvi se radilo tijekom cijelog 18. stoljeća, a pri njenoj izgradnji koristio se materijal starije crkve kao i dijelovi stećaka koji su uzidani u njene temelje. Svetište crkve je oslikano, sačuvan je glavni oltar i tri bočna te velika slika F. Naldija iz 18. stoljeća.

Slika 10. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije

Izvor: Ministarstvo kulture

Na sjevernom dijelu zaseoka Mandušići u Katunima, na blago povišenom terenu, nalazi se **Mandušića kula**, utvrđena kuća - kula iz 15. st koja je služila za obranu naselja. Kula je izgrađena kao slobodnostojeća katnica, pravokutnog tlocrta, dimenzija 6x5,53x5,50 m. Građena je rustično priklesanim kamenom sleganim u redove. Kula je izvorno imala dvostrešan krov (danas porušen) s pokrovom od kamenih ploča. Ispred kule sa zapadne strane nalaze se ruševni ostaci pomoćnog objekta.

Slika 11. Mandušića kula

Izvor: Ministarstvo kulture

Na raskrižju putova u blizini zaselka Gornji Biskupovići i Laušići nalazi se **crkva sv. Roka** oko koje se nalazi groblje. Sagrađena je krajem 18. st., točnije 1794. godine, kako stoji napisano bosančicom na nadvratniku glavnih ulaznih vrata. Prema načinu gradnje, vidljivo je da je crkva u prošlosti nekoliko puta bila podizana i proširivana. Najraniju fazu gradnje prepoznajemo po upotrebi grubog i nepravilno klesanog kamena, koju možemo datirati u 18. st. do zadnje dogradnje crkve došlo je 1991. godine. Pritom je zadržan izvorni nadvratnik ulaznih vrata na kojem vidljiv natpis uklesan na bosančici. Također je zadržana i izvorna rozeta sa šest krakova, te preslica, sada podignuta za jedan kat, pri čemu je zvonik dobio još dva zvona. Ukrašena je vegetabilnim motivima, cvjetovima i stiliziranim lišćem u plitkom reljefu.

Slika 12. Crkva sv. Roka

Izvor: Ministarstvo kulture

U zaseoku Bolčići sačuvan je **Sklop stambeno - gospodarskih kuća**, organiziran oko otvorenog dvorišta, s prepoznatljivim karakteristikama gospodarske raznolikosti prostora. Sklop, tlocrtno postavljen u obliku slova „u“, sastoji se od kuća međusobno naslonjenih jedna na drugu i povezanim vanjskom komunikacijom. Sklop je građen autohtonim materijalima, zidan lokalnim kamenom „modracem“, nepravilno klesanim kamenim blokovima različitih dimenzija, pažljivo spojen uskim sljubnicama i slagan u redove a načinom gradnje je vidljiva spretnost i graditeljska sposobnost seoskih graditelja. Zbog položaja sklopa na terenu u nagibu, vanjski prostori sklopa posebno su lijepo oblikovani, sa kamenim ogradama, ogradom balature s odvodima, ulaznim stubištem te nišama i klupicama. Sklop predstavlja lijep primjer izvornog, dobro očuvanog stambeno -gospodarskog sklopa.

Slika 13. Sklop Bolčić

Izvor: Ministarstvo kulture

Crkva sv. Jurja mučenika u Žeževici izgrađena je na uzvisini Orje, na srednjovjekovnom lokalitetu i dominira vizurom prostora. U svojoj vizitaciji iz 1739. godine je spominje nadbiskup Katić. Najstariji dio današnje crkve je središnji dio lađe. Jednobrodna građevina s kvadratičnom apsidom sagrađena je 1754.g. a kasnije je dograđena prema istoku polukružna apside. Za gradnju je korišten klesanac složen u pravilne redove. Izvorni pokrov nije sačuvan, nego je u novije vrijeme stavljen pokrov od rebrastog lima. Pred glavnim ulazom dograđen je 1935. dvokatni zvonik zatvorenog tipa, s jednostavnom ložom i zidanim piramidalnim završetkom. Oko crkve je groblje, ograđeno kamenom ogradom s glavnim ulazom na zapadu do kojeg vode kamene stube iz 19. st.

Za potrebe izrade prostornog plana izrađena je konzervatorska podloga kojom su inventarizirana i vrednovana nepokretna kulturna dobra Općine Šestanovac. Iako nisu navedeni u Registru kulturnih dobara na području Općine Šestanovac kao važan dio kulturne baštine važno je spomenuti i kulturna dobra koja također podliježu pravima i obvezama Zakona o zaštiti kulturnih dobara, bez obzira na njihov trenutni pravni status zaštite. U nastavku je dan tablični prikaz kulturnih dobara sistematiziranih prema podjeli, statusu zaštite, njihovoj valorizaciji kao i režimu zaštite.

Tablica 26. *Nepokretna kulturna dobra Općine Šestanovac prema pravnom statusu zaštite*

Redni broj	Podjela	Naziv	Status zaštite	Valorizacija	Režim zaštite
1	Ruralna cjelina	zaselak Nejašmići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Naselje kao cjelinu sa širim pojasom kontaktne zone treba štiti kroz urbanističke planove
2	Ruralna cjelina	zaselak Privija	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Karakterističnu tradicijsku arhitekturu i njezine arhitektonske i ambijentalne vrijednosti potrebno je čuvati i obnavljati metodom konzervacije i sanacije uz moguću prilagodbu u interijeru
3	Ruralna cjelina	zaselak Vrdoljaci	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Karakterističnu tradicijsku arhitekturu i njezine arhitektonske i ambijentalne vrijednosti potrebno je čuvati i obnavljati metodom konzervacije i sanacije uz moguću prilagodbu u interijeru.
4	Ruralna cjelina	GRABOVAC, selo	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Karakterističnu tradicijsku arhitekturu i njezine arhitektonske i ambijentalne vrijednosti potrebno je čuvati i obnavljati metodom konzervacije i sanacije uz moguću prilagodbu u interijeru.
5	Ruralna cjelina	KREŠEVO, zaseok Gornji Biskupovići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Potrebno je štiti izvorne stambeno-gospodarske sklopove rekonstrukcijom tradicijskim materijalima i načinom gradnje.
6	Ruralna cjelina	KREŠEVO, zaseok Gornji Balići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Karakterističnu tradicijsku arhitekturu i njezine arhitektonske i ambijentalne vrijednosti potrebno je čuvati i obnavljati metodom konzervacije i sanacije uz moguću prilagodbu u interijeru
7	Ruralna cjelina	Zaseok Čolići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Karakterističnu tradicijsku arhitekturu i njezine arhitektonske i ambijentalne vrijednosti potrebno je čuvati i obnavljati metodom konzervacije i sanacije uz moguću prilagodbu u interijeru.
8	Ruralna cjelina	ŽEŽEVICA, zaseok Bolčići	Zaštićeno kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	A zona zaštite (potpuna zaštita povijesnih struktura i pojedinačnih objekata). To je zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitim zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje u kojoj nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika. Prije bilo kakve intervencije na građevini i njenom inventaru potrebno je ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje Konzervatorskog odjela u Imotskom te radove izvesti pod stručnim nadzorom konzervatorske službe.
9	Ruralna građevina	KREŠEVO, gospodarska građevina, bunja	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Redovito održavanje u postojećem stanju prema odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
10	Arheološke zone	Arheološka zona Vlaka - Grguša	Preventivno zaštićeno kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
11	Arheološke zone	Katuni – Maslovi – Bilići, antička arheološka zona	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
12	Arheološke zone	Kreševo – Katuni, arheološka zona	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
13	Arheološke zone	Antička cesta	evidentirano kulturno dobro	II. kategorija, regionalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe.

Redni broj	Podjela	Naziv	Status zaštite	Valorizacija	Režim zaštite
14	Arheološki lokaliteti	Bartulovića zgon	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
15	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet - prapovijesna gradina	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
16	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Bilaje	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
17	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Nezgriva	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
18	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Buča-Gradina	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
19	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet – prapovijesna gomila	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
20	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Gola Glava	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
21	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Ribičići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
22	Arheološki lokaliteti	Gornji Popovići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
23	Arheološki lokaliteti	Donji Vukušići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
24	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Nejašmić	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
25	Arheološki lokaliteti	Trbotor	Zaštićeno kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
26	Arheološki lokaliteti	Žeževica- arheološki lokalitet	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
27	Arheološki lokaliteti	Trnovac	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor

Redni broj	Podjela	Naziv	Status zaštite	Valorizacija	Režim zaštite
28	Arheološki lokaliteti	Jastrebova glavica	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
29	Arheološki lokaliteti	Špičina gradina	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
30	Arheološki lokaliteti	Sridnja gora	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
31	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Ančići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
32	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Balete	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
33	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Čolići (MRKI KAMEN)	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Arheološka zona koju treba sačuvati u pejzažu uz istraživanja.
34	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet Bacešćića gomila	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
35	Arheološki lokaliteti	Arheološki lokalitet – prapovijesna gomila	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
36	Arheološki lokaliteti	Katuni, Rubića gomila	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
37	Arheološki lokaliteti	Katuni, Jankova gomila	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
38	Arheološki lokaliteti	Katuni, Kekezova gomila	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
39	Arheološki lokaliteti	Gornja Žeževica, prapovijesne gomile Grašnik	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
40	Arheološki lokaliteti	Šestanovac – Nejašmići, gradina	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
41	Arheološki lokaliteti	Šarići – prapovijesna gradina	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor

Redni broj	Podjela	Naziv	Status zaštite	Valorizacija	Režim zaštite
42	Arheološki lokaliteti	Šarići – prapovijesna gomila	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Tretirati kao A zonu zaštite. Svi zemljani radovi, iskopi, poljoprivreda na privatnim i javnim parcelama moraju se vršiti prema odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara uz poseban arheološki nadzor
43	Arheološki lokaliteti	Grabovac – Dujmovići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe
44	Sakralna kulturna dobra	Gornji Biskupovići - crkva Sv. Roka	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Prilikom sanacije crkve ili uređenja interijera potrebno je dobiti uvjete za obnovu nadležnog Konzervatorskog odjela
45	Sakralna kulturna dobra	Kreševo Katuni – župna crkva Uznesenja BDM	Zaštićeno kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	A zona zaštite (potpuna zaštita povijesnih struktura i pojedinačnih objekata). To je zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitom zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje u kojoj nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika. Prije bilo kakve intervencije na građevini i njenom inventaru potrebno je ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje Konzervatorskog odjela u Imotskom te radove izvesti pod stručnim nadzorom konzervatorske službe.
46	Sakralna kulturna dobra	Žeževica-župna crkva sv. Jurja sa grobljem	Zaštićeno kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	A zona zaštite (potpuna zaštita povijesnih struktura i pojedinačnih objekata). To je zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitom zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje u kojoj nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika. Prije bilo kakve intervencije na građevini i njenom inventaru potrebno je ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje Konzervatorskog odjela u Imotskom te radove izvesti pod stručnim nadzorom konzervatorske službe.
47	Sakralna kulturna dobra	Grabovac - župna crkva Male Gospe	Zaštićeno kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	A zona zaštite (potpuna zaštita povijesnih struktura i pojedinačnih objekata). To je zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitom zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje u kojoj nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika. Prije bilo kakve intervencije na građevini i njenom inventaru potrebno je ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje Konzervatorskog odjela u Imotskom te radove izvesti pod stručnim nadzorom konzervatorske službe.
48	Sakralna kulturna dobra	ŠESTANOVAC - kapelica Djevice Marije i Sv. Ante	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Sanaciju kapele potrebno je izvoditi u suradnji sa nadležnim Konzervatorskim odjelom
49	Sakralna kulturna dobra	GRABOVAC - zaselak Vrdoljaci, kapela	Zaštićeno kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	A zona zaštite (potpuna zaštita povijesnih struktura i pojedinačnih objekata). To je zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitom zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje u kojoj nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika. Prije bilo kakve intervencije na građevini i njenom inventaru potrebno je ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje Konzervatorskog odjela u Imotskom te radove izvesti pod stručnim nadzorom konzervatorske službe.
50	Civilna kulturna dobra	ŽEŽEVICA, kuća s ugrađenom kapelicom	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Redovito održavanje u postojećem stanju prema odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
51	Civilna kulturna dobra	ŽEŽEVICA, kuća s ugrađenom kapelicom	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Redovito održavanje u postojećem stanju prema odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
52	Fortifikacije	KREŠEVO- Zaseok Mandušići, kuća kula	Zaštićeno kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	A zona zaštite (potpuna zaštita povijesnih struktura). To je zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitom zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje u kojoj nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika. Kula je obnovljena i konzervirana, no potrebna je stalna skrb i održavanje kao i daljnje istraživanje, sanacija i prezentacija, koju treba obavljati uz suradnju s nadležnim Konzervatorskim odjelom u Imotskom. Zaštitni i drugi radovi

Redni broj	Podjela	Naziv	Status zaštite	Valorizacija	Režim zaštite
					moгу se poduzeti samo uz prethodno odobrenje nadležnog tijela, te izvoditi od strane ovlaštenih pravnih i fizičkih osoba s licencom Ministarstva kulture. Potrebno je izraditi konzervatorski elaborat za obnovu kule, temeljem kojeg bi se provela njena rekonstrukcija.
53	Prapovijesne gomile	Prapovijesna gomila	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe
54	Prapovijesne gomile	Goričaj – Cvitkovići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe
55	Arheološki lokaliteti	Velika peć	Preventivna zaštita Ministarstva kulture RH	II. kategorija, regionalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe
56	Arheološki lokaliteti	Vukušića strana	Preventivna zaštita Ministarstva kulture RH	II. kategorija, regionalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe
57	Arheološka zona	Gornji Vukušići	evidentirano kulturno dobro	II. kategorija, regionalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe.
58	Arheološki lokaliteti	Prapovijesna gradina	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe.
59	Prapovijesne gomile	Družići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe.
60	Prapovijesne gomile	Bataralovac	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe.
61	Prapovijesne gomile	Krivići	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe.
62	Arheološka zona	Rimska cesta	evidentirano kulturno dobro	II. kategorija, regionalni značaj	Prostor oko lokaliteta i sam lokalitet tretirati kao A zonu zaštite te zabraniti sve građevinske, zemljane i sl. radove ili ih izvoditi u suradnji i uz nadzor arheologa nadležne konzervatorske službe.
63	elementi povijesne opreme prostora	Ograde tornice, stari put	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Područje tretirati kao A zonu zaštite te zadržati put u postojećoj formi uz očuvanje podzida.
64	elementi povijesne opreme prostora	Šakići, bunar	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Potrebno je redovno održavanje i čišćenje bunara, kako bi se sačuvala njihova izvorna namjena.
65	Sakralna kulturna dobra	Kapelica kod Šakića	evidentirano kulturno dobro	III. kategorija, lokalni značaj	Redovito održavanje u postojećem stanju prema odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Izvor: Prostorni plan Općine Šestanovac, 2008.; Konzervatorski odjel u Imotskom, 2017. godine

Na području Općine održava se 10 manifestacija koje su prikazane u tablici ispod.

Tablica 27 Popis manifestacija na području Općine Šestanovac

Redni broj	Datum održavanja	Naziv manifestacije i mjesto održavanja
1	03.veljače	Proslava blagdana Sv. Blaža u župi sv. Jure u Žeževici
2	23. travnja	Proslava blagdana Sv. Jurja u župi sv. Jure u Žeževici
3	25. travnja	Proslava blagdana Sv. Marka u župi Grabovac
4	13.05.svibnja	Dan Općine Šestanovac i blagdan Gospe Fatimske
5	24.lipnja	Proslava blagdana Sv.Ivana Krstitelja u župi Uznedjenja BDM, Katuni -Kreševo
6	srpanj	"Ono što je nekad bilo"
7	15. kolovoza	Proslava blagdana Velike Gospe u župi Uznedjenja BDM, Katuni -Kreševo
8	16.kolovoza	Proslava blagdana Sv. Roka u župi Uznedjenja BDM, Katuni -Kreševo
9	kolovoz	Seoska olimpijada "Radobilja"
10	8 rujna	Proslava blagdana Male Gospe u župi Grabovac

Izvor: Općina Šestanovac

Pučka fešta „Ono što je nekad bilo“ okuplja poklonike tradicije i starih igara sa svrhom očuvanja kulturne baštine dalmatinskog zaleđa. Udruga uzgajivača i ljubitelja bikova Imotabulls i Općina Šestanovac na prostoru Santrića avlije u Šestanovcu organiziraju cjelodnevnu kulturno-zabavnu manifestaciju Dalmatinske zagore „Ono što je nekad bilo“. Pored atraktivne borbe bikova, u za to posebno uređenoj areni (Bizonova arena), uz učešće najboljih bikova iz cijele Hrvatske tu je i poznati dernek s izložbom konja i magaraca, pjevanjem gange, glazbom uživo i bogatom gastronomskom ponudom.

Seoska olimpijada "Radobilja" održava se u kolovozu u naselju Katuni. Manifestacija u svom programu nudi borbe bikova te tradicionalno takmičarske discipline kao što su potezanje konopa, bacanje kamenas ramena i slično.

Ostale navedene manifestacije, proslave blagdana u naseljima Općine Šestanovac, obilježene su velikim procesijama i svečanim misnim slavljinama. Proslave blagdana se nastavljaju tokom cijelog dana koje su upotpunjene sportskim, glazbenim i kulturnim aktivnostima.

3.4. Zdravstvo

Prema dobivenim podacima na području Općine Šestanovac sve zdravstvene djelatnosti su organizirane putem koncesijskih ordinacija i Ustanove za hitnu medicinsku pomoć. Na području Općine Dom zdravlja Splitsko-dalmatinske županije nema svoje ordinacije niti na ovom području pruža zdravstvene usluge osim usluge patronažne sestre.

Na području Općine stanovnici mogu koristiti usluge opće medicine i stomatologije. U ambulanti djeluju tri doktora (dva doktora opće medicine, i jedan doktor dentalne medicine). Svi doktori imaju status koncesionara.

Ispostava ustanove za hitnu medicinsku pomoć u Šestanovcu dio je mreže hitnih medicinskih službi na važnim čvorištima hrvatskih autocesta te pruža pomoć kod nesreća na autocesti, lokalnim prometnicama i lokalnom stanovništvu.

Na području Općine postoji jedna ljekarna.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2013. godinu na području Općine Šestanovac zabilježeno je 36 smrtnih slučajeva, a najveći postotak (33,33%) bio je kod ljudi starijih od 80 godina. Kod uzoraka smrti može se reći da stanovnici Šestanovca ne odstupaju od hrvatskog ali ni od županijskog prosjeka pa su najčešći uzroci njihove smrti bile bolesti bolesti cirkulacijskog sustava i novotvorine (neoplazme).

3.5. Sport i rekreacija

Na području Općine Šestanovac djeluju tri sportske udruge:

- Boćarski klub "Čikeši"
- Hrvatsko Planinarsko Društvo "Divokoza" – Grabovac
- Boćarski klub "Šestanovac"

Boćarski klub „Čikeši“ Klub je osnovan u cilju promicanja, razvitka i unapređenja boćarskog sporta u Splitsko-dalmatinskoj županiji, poglavito na području naselja Čikeši - Žeževica. Klub svojim radom razvija boćarski sport, organizira i provodi redovne treninge, poduke poglavito djece i mladih.

Udruga Hrvatsko Planinarsko Društvo "Divokoza" – Grabovac svojim djelatnostima njeguje i razvija planinarske vještine. Potiče planinarsku rekreaciju, etiku i tradiciju, te razvija organizirane oblike i stvara uvjete za razvoj ukupne planinarske djelatnosti kroz pokretanje i organiziranje djelatnosti na zaštiti i unapređivanju planinske prirode.

Boćarski klub "Šestanovac" svojim djelatnostima promiče, razvija i unapređuje boćarski sport, okuplja djecu, mladež i druge osobe koje se žele baviti sportom.

Prostornim planom uređenja Općine Šestanovac (PPUO) predviđa se izgradnja sportskih terena, građevina prateće namjene (klupskih prostorija, svlačionica, infrastrukturnih i sličnih građevina), građevina pomoćne namjene (manjih ugostiteljskih i sličnih sadržaja) i parkirališta.

PPUO-om je predviđena oizgradnja dvije sportsko rekreacijske zone:

1. Športsko-rekreacijska zona Nejašmić - Šestanovac (R5) 3,0 ha
2. Športsko-rekreacijska zona Grabovac - Grabovac (R4) 6,1 ha

Za navedene zone potrebno je izraditi Urbanistički plan uređenja.

3.6. Religija

Općina Šestanovac se može okarakterizirati kao izrazito katoličko područje s obzirom da se na posljednjem Popisu stanovništva iz 2011. godine 99 % stanovništva izjasnilo katolicima. To je više i od županijskog prosjeka, na čijoj se razini 91 % stanovništva izjasnio katolicima. U tablici 27 detaljno je prikazano stanovništvo na razini Općine i Županije po vjeroispovijesti.

Na području Općine Šestanovac postoje tri katoličke župe: župa Uznesenja Blažene Djevice Marije (naselje Katuni-Kreševo), župa Sv. Jure (Žeževica) i župa Porođenja Blažene Djevice Marije (Grabovac)

Tablica 28 Broj stanovnika prema vjerskoj pripadnosti, 2011. godina

Vjerska pripadnost	U Splitsko-dalmatinskoj županiji	U Općini Šestanovac
Katolici	413.158	1.948
Pravoslavci	4.638	1
Protestanti	652	0
Ostali kršćani	1.073	0
Muslimani	2.282	1
Židovi	32	0
Istočne religije	237	0
Ostale religije, pokreti i svjetonazori	256	0
Agnostici i skeptici	4.308	0
Nisu vjernici i ateisti	18.307	4
Ne izjašnjavaju se	8.649	1
Nepoznato	1.206	3

Izvor: www.dzs.hr

Pregledom statističkih podataka na području Općine Šestanovac u 2014. godini je sklopljeno 5 brakova, od čega 4 vjerska.

3.7. Mjere zaštite ljudi i imovine

Policijska postaja Omiš kao policijska postaja treće kategorije djeluje na području Općine Šestanovac u sastavu Policijske uprave Splitsko-dalmatinske. Policijska postaja Omiš organizacijski obavlja poslove kao mješovita policijska postaja, tj. obavlja poslove temeljne, prometne, kriminalističke policije, te upravnih poslova (prijave promjena prebivališta i boravišta, izdavanje osobnih iskaznica, putovnica, prometnih i vozačkih dozvola, rješavanje statusnih pitanja stranaca, državljanstva, dozvola za oružje i dr.) za građane i pravne osobe iz svih mjesta koji joj teritorijalno pripadaju. Operativno dežurstvo Policijske postaje tijekom 24 sata zaprima dojave građana, upućuje policijske službenike temeljne, prometne i kriminalističke policije na izvršavanje potrebnih zadaća, te potom usmjerava i koordinira radom policijskih službenika. Temeljna i prometna policija obavlja poslove ophodnje postajnog područja kroz II teritorijalna sektora i II kontaktna rajona, prevencije kaznenih djela i prekršaja, hvatanja počinitelja kaznenih djela, interveniranja prema dojavama građana, a obavlja i poslove asistencije, osiguranja i zaštite, kao i poslove suzbijanja nezakonitih migracija i drugih poslova u postupanju prema stranim državljanima, poslove sigurnosti cestovnog prometa i dr. Policijski službenici kriminalističke policije provode mjere i radnje u cilju pronalaska predmeta kaznenih djela i hvatanja počinitelja kaznenih djela te rade na poslovima suzbijanja svih vidova kriminaliteta (općeg, organiziranog, gospodarskog, zlorabe opojnih droga, suzbijanja maloljetničke delinkvencije i kazneno-pravne zaštite djece i maloljetnih osoba).¹⁷

¹⁷ <http://splitsko-dalmatinska.policija.hr/MainPu.aspx?id=14535>

3.8. Stanovanje i javne zgrade

Prema podacima iz Popisa stanovništva 2011. godine napravljena je sljedeća tablica analize stanovanja na području Općine Šestanovac.

Tablica 29. Stanovanje i javne zgrade u Splitsko-dalmatinskoj županiji i Općini Šestanovac

Kategorija		Splitsko-dalmatinska županija	Općina Šestanovac
Ukupno stanova (neovisno o vlasništvu)		254.629	2.027
Ukupna površina stanova/stambenih kuća u m ²		18.272.012	134.972
Broj nastanjenih stanova/stambenih kuća za stalno stanovanje koji imaju instalacije	Vodovod	151.076	660
	Kanalizacija	150.980	658
	Električna energija	152.049	699
	Plin	1.652	1
Stanovi za stalno stanovanje	Ukupno	206.186	1.794
	Nastanjeni	152.125	701
	Privremeno nastanjeni	48.550	902
	Napušteni	5.511	191
Stanovi koji se koriste povremeno	Za odmor i rekreacija	30.187	231
	Ukupna površina stanova za odmor i rekreaciju u m ²	2.018.269	16.032
	U vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	765	2
Stanovi u kojima se samo obavlja djelatnost	Iznajmljivanje turistima	16.524	-
	Ostale djelatnosti	967	-

Izvor: www.dzs.hr

Prema podacima Popisa stanovništva iz 2011. godine na području Općine Šestanovac nalazi se 2027 stambenih jedinica, od čega je stalno nastanjenih 701 ili 34,58 % stanova. Sveukupni broj stanova Općine Šestanovac čini 0,80 % svih stanova Splitsko-dalmatinske županije. Prosječna površina stana analiziranog područja je 66,59 m², što je manje od županijskog prosjeka koji iznosi 71,76 m². Od ukupnog broja stanova njih 231 na području Općine Šestanovac namijenjeno je odmoru i rekreaciji. Oni čine 11,39 % svih stanova analiziranog područja, a prosječna veličina takvih stanova je 69,40 m², što je manje od županijskog prosjeka koji iznosi 11,85 %.

4. ZAŠTITA OKOLIŠA I INFRASTRUKTURA

4.1. Zaštita okoliša

4.1.1. Upravljanje otpadom

Konačno rješenje odlaganja otpada (komunalni i tehnološki otpad) s područja Općine predviđa se na području Županijskog centra za gospodarenje otpadom koji je planiran izvan granica Općine Šestanovac. Trenutno se sav otpad s područja Općine se odlaže na odlagalište komunalnog otpada u Splitu.

Odvoz miješanog komunalnog otpada obavlja se tri puta tjedno (ponedjeljak, srijeda i petak) te je njime obuhvaćeno 100 % stanovništva Općine. Za potrebe odvajanja otpada postavljeno je 9 zelenih otoka u naseljima Šestanovac, Katuni Polje, Kreševo Polje, Kreševo Brdo, Katuni Brdo, Katuni Prpuša, Žeževica, Grabovac Centar i Grabovac Goričaj. U tablici u nastavku prikazana je količina sakupljenog miješanog komunalnog, glomaznog i korisnog otpada za razdoblje od 2014. do 2016. godine u kojoj je vidljivo da je količina otpada u 2015. godini neznatno veća nego u 2014. godini.

Tablica 30 Količina skupljenog miješanog komunalnog, glomaznog i korisnog otpada u tonama za razdoblje 2014. do 2015. godine

Vrsta otpada	2014.	2015.	2016. (31.7.)
Miješani otpad	1.292,02	1.293,63	731,72
Glomazni otpad	147,20	154,07	94,42
Korisni otpad		29,22	21,24
Ukupno	1.439,22	1.476,92	847,38

Izvor: Peovica d.o.o.

Na području Općine je od 2014. godine uveden sustav odvojenog prikupljanja otpada putem zelenih otoka. U nastavku je dan pregled prikupljenog otpada prema vrstama otpada.

Tablica 31. Odvojeno sakupljene vrste otpada (u tonama) na području Općine Šestanovac¹⁸

Frakcija otpada	2014. (od rujna)	2015.	2016. (do listopada)
Papir i karton	4,67	14,59	11,40
Uredski papir	0,00	3,99	1,88
Plastična folija	0,00	0,39	0,16
Tekstil	0,00	0,45	1,31
Staklo	1,19	2,57	0,00
Ee otpad	0,11	2,26	1,69
Metal	1,27	1,57	0,00
Guma	0,00	0,28	0,35
Plastika	0,00	3,12	4,43
Otpadno motorno ulje	0,00	0,00	0,03
Ukupno	7,23	29,22	21,25

Izvor: Peovica d.o.o.

¹⁸ S obzirom tvrtka Peovica d.o.o. prikuplja otpad od četiri JLS (Grad Omiš, Općine Šestanovac, Dugi Rat i Zadvarje) dostupni su podatci za ukupno prikupljeni otpad (otpad se ne važe posebno za svaku JLS), ali s obzirom da Općina Šestanovac sudjeluje s 14% od ukupnog stanovništva koje odlaže otpad, uzet je taj broj kao referentan udio u ukupnim količinama otpada za svaku frakciju.

Pregledom tablice uočeno je da se svijest lokalnog stanovništva o odvajanju otpada podigla što je vidljivo iz povećanih količina odvojenih skupljenih vrsta otpada.

Prema podacima dobivenim iz Općine Šestanovac na području Općine postoje sljedeća divlja odlagališta otpada:

1. Katuni Brdo-Balića strana 1,
2. Katuni Brdo-Balića strana 2,
3. Katuni Brdo-Predjel Kolačina,
4. Katuni Prpuša-Gornji Merčepi,
5. Kreševo Brdo-„Vilića strana“,
6. Katuni Polje-„Put Lasica“,
7. Žeževica-„Istočni ulaz u Bekavce“

Na navedenim odlagalištima je uglavnom odložen građevinski otpad i miješani komunalni otpad. Ukupna količina odloženog otpada je procijenjena na oko 1970 m¹⁹³.

Slika 14. Divlja odlagališta na području Općine Šestanovac

Izvor: Plan gospodarenja otpadom Općine Šestanovac za razdoblje 2016.-2021.

Planom gospodarenja otpadom Općine Šestanovac za razdoblje 2016.-2021. godine predviđena je provedba edukativnih kampanja, izgradnja reciklažnog dvorišta, nabava i postavljanje posuda za odvajanje kod kuće, nabava i postavljanje posuda za bio-otpad te sanacija divljih odlagališta. U 2015. godini Općina je pokrenula postupak nabave mobilnog reciklažnog dvorišta. Putem javne nabave nabavljeno je mobilno reciklažno dvorište metalne

¹⁹ Izvor: Plan gospodarenja otpadom Općine Šestanovac za razdoblje 2016.-2021.

strukture izrađene od čelika, pojačane s uprešanim ojačanjima minimalnih dimenzija, dužine 4700 mm x širine 1950 mm x visine 2250 mm s kukama za lance da se pomoću njih omogući izmještanje strukture pomoću autopodizača. Nabavom je nabavljeno i 6 plastičnih posuda zelene boje tijela i poklopca izrađenih od polietilena minimalne zapremine 240 litara, sukladno normi EN 840 te 3 plastične posude zelene boje tijela i poklopca izrađene od polietilena minimalne zapremine 1000 litara, sukladno normi EN 840.

4.1.2. Zaštita prirodnih bogatstava

Područje Općine Šestanovac sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13) obuhvaća ukupno 781,8 ha Parka prirode Biokovo, a u neposrednoj blizini općine, 20 kilometara u pravcu jugozapada nalazi se zaštićeni krajolik kanjona rijeke Cetine. Područje naselja Katuni i Šestanovac dotiču južnim dijelom korito gornjeg toka Cetine koje, za razliku od donjeg toka, nije zaštićeno u kategoriji značajnog krajobraza, međutim obuhvaćeno je ekološkom mrežom Natura 2000 koja predstavlja sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja. Cijeli tok rijeke Cetine uvršten je u mrežu kao područje očuvanja značajno za ptice (POP) i područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS).

Slika 15 Prostorni položaj naselja Šestanovac i Katuni u odnosu na zaštićena prirodna područja

Izvor: google.maps

Park prirode Biokovo (PP Biokovo) obuhvaća područje od 195,5 km², a naporima fra Jure Radića dobilo je zaštićeni status 1981. godine. Biokovo pripada Dinarskom planinskom lancu koji se pruža od Ćićarije u Istri do granice s Crnom Gorom. U nastavku je dan prikaz udjela Gradova i Općina koji se nalaze u sastavu PP Biokovo. Općina Šestanovac svojom površinom obuhvaća 4,03 % ukupne površine parka prirode.

Tablica 32 Površina Parka po općinama i gradovima

Općina/Grad	Površina m ²	Površina u km ²	Površina %
Brela	21.891.548	21,892	11,32%
Zadvarje	45.290	0,045	0,02%
Šestanovac	7.797.839	7,798	4,03%
Zagvozd	59.571.863	59,572	30,81%
Vrgorac	24.273.728	24,274	12,55%
Podgora	26.704.916	26,705	13,81%
Tučepi	14.287.403	14,287	7,39%
Makarska	26.315.042	26,315	13,61%
Baška voda	12.485.360	12,485	6,46%
UKUPNO	193.372.989	193,373	100,00%

Izvor: Prostorni plan Parka Prirode Biokovo

Biokovo se sastoji od tri reljefne cjeline: južna, odnosno primorska strana, vršni dijelovi te kontinentska padina s reljefnim specifičnostima. Podnožje planine leži u samom moru Makarske rivijere, dok je najviši vrh Sv. Jure na nadmorskoj visini od 1762 metra. Za vrijeme vedrog vremena i čistog zraka, pogled seže sve do planina u unutrašnjosti Bosne na sjeveru te obala Italije na jugu. Područje planine Biokovo obuhvaća dvije klime – mediteransku i planinsku od kojih je svaka obilježena specifičnom vegetacijom. Prevladavaju šume bukve jele i crnog bora, a u cijelom parku zabilježeno je preko 1500 biljnih vrsta, od čega je veliki broj endemskih vrsta. Među najpoznatijim biljnim endemima su biokovsko zvonce, slava klisura i modro lasinje.

Slika 16 Park prirode Biokovo, granice jedinica lokalne samouprave koje se nalaze na području PP Biokovo

Izvor: Općina Šestanovac

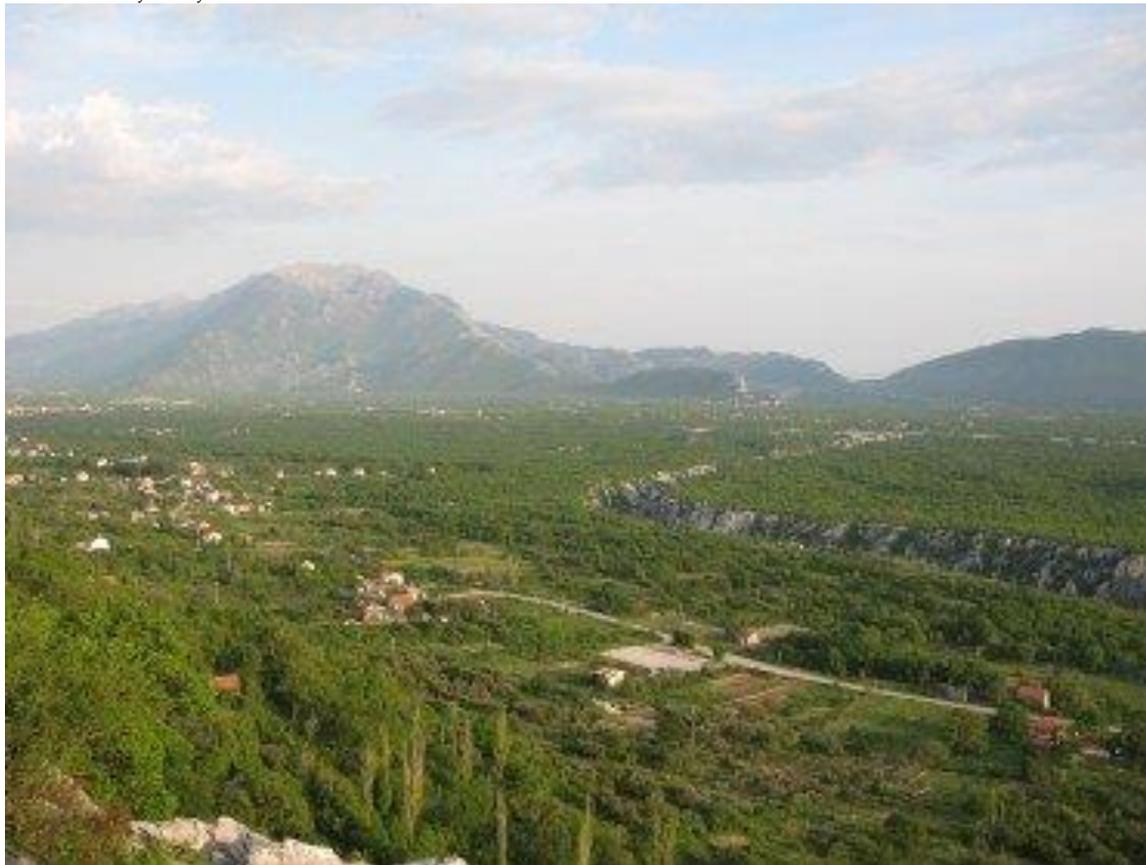
Bioraznolikost faune biokovskog područja do dan danas nedovoljno je istražena, a to se naročito odnosi na životinjski svijet mnogobrojnih špilja i jama. Do sada je utvrđeno preko 200 špiljskih organizama, od čega je 60 endema. Specifična vodena staništa Biokova čine rijetki krški izvori i podzemne vode, a površinskih tokova nema. Na području Parka prirode zabilježena je 21 vrsta gmazova, i to jedna vrsta kornjača, 10 vrsta guštera i 10 vrsta zmija. Na Biokovu su najbrojniji kralježnjaci. Sisavci su zastupljeni s 42 vrste, od kojih su sve vrste šišmiša zaštićene. Od divljih zvijeri moguće je susresti čaglja i medvjeda, a stalno su prisutni vuk, divlja svinja i divokoza. Biokovska populacija divokoza smatra se najstabilnijom i najvećom populacijom te vrste u Hrvatskoj. Tijekom posjeta Biokovu moguće je naletjeti na krdo divljih konja koji su naviknuti na posjetitelje i ne bježe od ljudi. Od ukupno 100 vrsta ptica na Biokovu obitavaju i neke strogo zaštićene i ugrožene vrste kao npr. orao zmijar, suri orao, vjetruša klikavka i ostale. Biokovo pored prirodne ljepote i raznolikosti, krasi bogata prošlost i kulturna baština.²⁰

Kanjon rijeke Cetine zaštićen je u kategoriji značajnog krajobraza još od 1963. godine, i to u svojoj dužini od ušća kraj Omiša do Tisnih stina iznad Radmanovih mlinica, što obuhvaća ukupno osam kilometara toka. Ljepota kanjona prvi put je opisana davne 1774. godine u putopisu Alberta Fortisa – Put po Dalmaciji. Cijeli tok Cetine od velike je znanstvene vrijednosti kao primjer stalnog postojanja površinskog toka u kršu. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije 2008. godine proširila je granice zaštićenog područja Kanjona Cetine. Ministarstvo kulture je donijelo Rješenje o preventivnoj zaštiti dijela kanjona rijeke Cetine koji se proteže od lokaliteta Tisne stine uzvodno do brane akumulacije Prančević čime bi se zaštićeno područje proširilo na 2876 ha. Nakon isteka preventivnih mjera u trajanju od tri godine, gornji tok Cetine nije dobilo trajni status zaštićenog područja. S obzirom da na tom prostoru postoje vrijedna staništa, kao što je, primjerice, stanište devet endemičkih ribljih vrsta, namjera je bila da se nakon isteka ovoga roka područje proglasi posebnim ili strogim rezervatom.²¹

²⁰ Izvor: www.parkovihrvatske.hr

²¹ Izvor: Dalmatian Nature, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije

Slika 17 Kanjon rijeke Cetine

Izvor: Općina Šestanovac

4.2. Infrastruktura

4.2.1. Prometna infrastruktura

Prometnu mrežu Općine čine državne, županijske i lokalne ceste koje prolaze područjem Općine, a posebno važnu ulogu ima Jadranska autocesta koja jednim svojim dijelom prolazi područjem općine Šestanovac. Iako područjem Općine Šestanovac prolaze važni cestovni pravci, odnosno dvije državne ceste, dvije županijske ceste i sedam lokalnih cesta stanje cesta je nezadovoljavajuće. To se prvenstveno odnosi na stanje asfaltnog zastora, kvalitetu izvođenja horizontalnih i vertikalnih elemenata trase, prometnu signalizaciju i dr.

U narednoj tablici dana su osnovna obilježja prometne infrastrukture na području Općine Šestanovac i njenom neposrednom okruženju.

Tablica 33. Prometna infrastruktura

CESTOVNI PROMET	
Autocesta	Autocesta je A1 Zagreb-Split-Dubrovnik, na području Općine se nalazi ulaz/izlaz Šestanovac
Državne ceste	DC 39 Gr. BiH – Aržano – Cista Provo – rotor Šestanovac – Dubci (D8) DC 62 Šestanovac (D39) – Zagvozd – Vrgorac – Kula Norinska – Metković (D9)

Županijska cesta	ŽC 6260 Klis Grlo (Ž6253) – Dugopolje – Bisko – Blato na Cetini – Šestanovac (D39) ŽC 6172 Šestanovac (D39) – Žeževica (L67140)
Lokalna cesta	LC 67100 Cista Velika (D60) – Balići – Šestanovac (Ž6260)
ZRAČNI PROMET	
Zračna luka	Najbliža zračna luka se nalazi u Splitu (84 km)
ŽELJEZNIČKI PROMET	
Željeznica	Najbliža željeznička postaja nalazi se u Splitu i udaljena je 58 km.
GRANIČNI PRIJELAZ	
Granični prijelaz	Na području Općine ne postoje Granični prijelazi. Najbliži granični prijelazi se nalaze u nadležnosti policijske postaje Imotski: <ul style="list-style-type: none"> • Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u cestovnom prometu „Vinjani Donji“ • Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u cestovnom prometu „Vinjani Gornji“ • Stalni granični prijelaz za pogranični promet „Jovića Most“ • Stalni granični prijelaz za pogranični promet „Sebišina“ • Stalni granični prijelaz za pogranični promet „Slivno“

Izvor: izrada autora

Od značajnih cestovnih pravaca kroz područje Općine prolazi autocesta A1 (Zagreb-Split-Dubrovnik), državna cesta DC 39 Gr. BiH – Aržano – Cista Provo – rotor Šestanovac – Dubci (D8) te državna cesta DC 62 Šestanovac (D39) – Zagvozd – Vrgorac – Kula Norinska – Metković (D9). Ukupna dužina državnih cesta iznosi 18,00 km, županijskih cesta 20,10 km, lokalnih cesta 20,81 km, nerazvrstane ceste 59,00 km, duljina autoceste A1 11,00 km (na teritoriju Općine). Na općinskom području se ne nalaze granični prijelazi već se najbliži nalaze u nadležnosti policijske postaje Imotski.

Stanje cestovne mreže je izrazito loše glede sigurnosti prometa na prometnicama koje prolaze kroz naseljena mjesta Kreševo Polje, Katuni Polje, Šestanovac, Žeževica i Grabovac, a najviše zbog nepostojanja nogostupa, kao i loše osvjetljenosti. Autobusna stajališta, koja su izgrađena u nekim naseljima, izvedena su loše, a u nekim naseljima, kao i u samom općinskom središtu, naselju Šestanovac, nisu uopće izgrađena. Sustav javnog prijevoza ne zadovoljava u potpunosti potrebe stanovništva općine Šestanovac, a to se posebno odnosi na rubna naselja Općine²².

4.2.2. IT infrastruktura na području Općine Šestanovac

Jedan od najvažnijih djelova komunikacijske infrastrukture su bazne stanice. To su niskonaponske višekanalne dvosmjerne radio stanice, odnosno osnovne točke preko kojih se ulazi u sustav mobilne komunikacije. Na analiziranom području postoje dvije baznih postaja koje su raspoređene na dvije lokacije.

²² PPUO Šestanovac

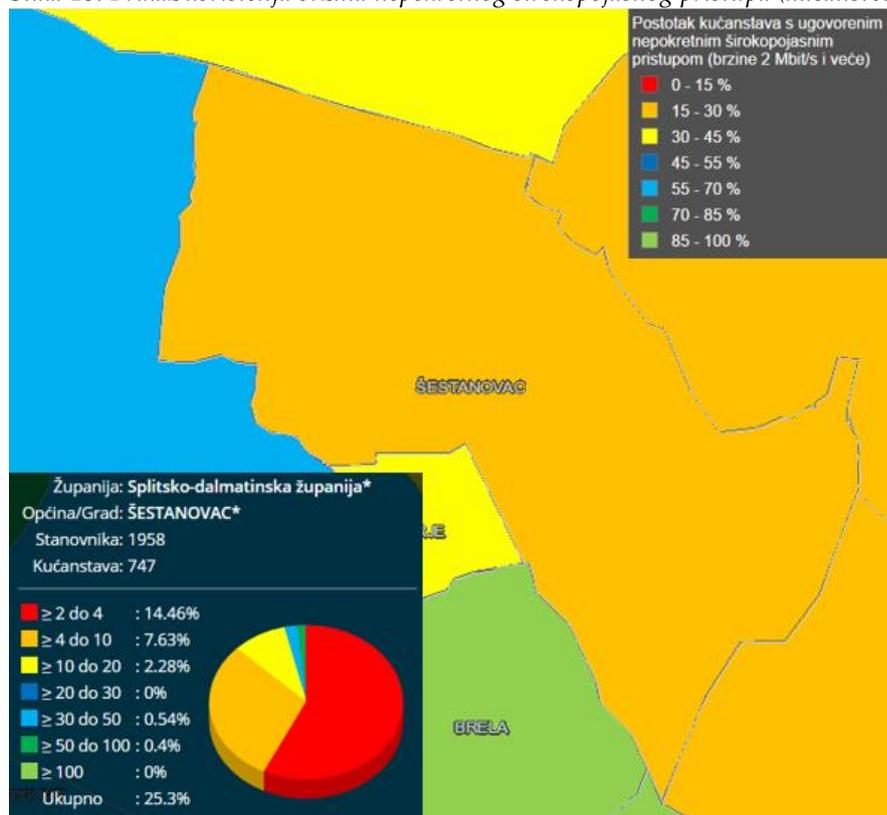
Tablica 34 IT infrastruktura na području Općine Šestanovac

Kategorija/godina	31.12.2011.	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.
Broj baznih postaja	1	1	1	2	2
Broj lokacija	1	1	1	2	2
Broj antenskih stupova u vlasništvu operatora	1	1	1	1	1
Broj antenskih prihvatila na postojećim objektima	0	0	0	1	1

Izvor: HAKOM, na dan 12.7.2016.

U nastavku je dan prikaz korištenja brzina nepokretnog širokopojsnog pristupa (kućanstva) 2Mbit/s i većih iz kojeg je vidljivo da je na području Općine 15 – 30 % kućanstava ugovorilo nepokretni širokopojsni pristup minimalne brzine 2 Mbit/s i veće.

Slika 18. Prikaz korištenja brzina nepokretnog širokopojsnog pristupa (kućanstva) 2Mbit/s i većih

Izvor: HAKOM, rujana 2016

4.2.3. Komunalna infrastruktura

Od komunalne infrastrukture na području Općine Šestanovac postoji sustav opskrbe pitkom vodom, održavanje javnih površina, tržnice na malo, održavanje groblja i javna rasvjeta.

Komunalna infrastruktura je jedan od razvojnih prioriteta Općine Šestanovac budući da na području Općine ne postoji sustav odvodnje kao ni uređaj pročišćavanje otpadnih voda.

Vodoopskrbni sustav

Na području Općine Šestanovac pruža se grupni vodoopskrbni sustav naziva Kraljevac kojim upravlja Vodovod d. o. o. Omiš. Za potrebe ovog grupnog vodovoda, u sklopu strojarne Uređaja Zadvarje (Vodovod Makarska) nalazi se crpna stanica, kojom se pročišćena voda tlači u vodospremu Zadvarje (k.d. 288,5 m n.m., V=500 m³). Opskrba područja iz vodospreme Zadvarje je isključivo gravitacijska, putem 18 km dugog glavnog opskrbnog cjevovoda (Ø250/200/150/100 mm), te se proteže duž naselja Zadvarje i Šestanovac. Izgrađena je crpna stanica Šestanovac koja vodu tlači prema vodospremi Blato n/C, za potrebe opskrbe objekata autoceste i naselja Blato n/C, a u drugom smjeru u vodospremu Privija, što je ujedno jedina vodosprema za potrebe poboljšanja opskrbe područja i objekata autoceste Općine Šestanovac. Vodozahvat se obavlja na površinskom izvorištu rijeke Cetine. Postoje ukupno četiri crpne stanice (dvije u Studencima i dvije u Šestanovcu), a vodoopskrbna mreža sastoji se od plastičnih, cementnih i azbestnih cijevi. Duljina vodoopskrbnog sustava Općine Šestanovac na dan 31. prosinca 2015. godine iznosila je 37,04 km. Potrošnja vode po stanovniku za potrebe kućanstva u prethodnoj je godini iznosila je 29,16 m³, a za potrebe industrije 2,53 m³. Na vodoopskrbni sustav Šestanovca 2015. godine bilo je spojeno 535 kućanstava što je sedam kućanstava više u odnosu na 2011. godinu. Sustav zadovoljava u potpunosti potrebe Općine Šestanovac. U tablici ispod prikazana su proračunska izdvajanja za potrebe vodoopskrbe.

Tablica 35 Proračunska sredstva izdvojena za opskrbu pitkom vodom

Kategorija/godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Sredstva izdvojena za građenje objekata i uređaja za opskrbu pitkom vodom	429.398,62	303.434,09	4.326.873,06	25.000,00	0,00
Ukupni rashodi	429.398,62	303.434,09	4.326.873,06	25.000,00	0,00

Izvor: Proračun Općine Šestanovac

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Na području Općine Šestanovac ne postoji sustav odvodnje otpadnih i oborinskih voda, stoga je u budućnosti nužno planiranje izgradnje kanalizacijske mreže s pripadajućim pročišćivačima, kao i određivanje lokacije za dispoziciju pročišćenih otpadnih voda. Planirani kanalizacijski sustav trebao bi riješiti odvodnju otpadnih voda okolnih naselja te planiranih gospodarskih i turističkih zona.²³ Do izgradnje javnih sustava odvodnje na području Općine Šestanovac postojeće građevine rješavaju odvodnju urbanih (fekalnih) otpadnih voda sakupljanjem u sabirnim jamama koje bi trebale biti u potpunosti vodonepropusne, bez ispusta i preljeva, međutim najčešće je riječ o takozvanim „crnim jamama“ koju su u potpunosti vodo propusne i u znatnoj mjeri zagađuju podzemlje. Sabirne jame prazne se autocisternama isključivo na deponiju određenom od strane nadležne sanitarne službe. Oborinske krovne vode i vode s prometnih površina također se direktno procjeđuju u tlo.

²³ Izvor: PPUO Šestanovac

Općina Šestanovac do sada nije imala predviđenu potrošnju proračunskih sredstava za gradnju objekata i uređaja za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda.

Elektroenergetski sustav

Cijelo područje općine se napaja putem četiri zračna 10 kV izvoda i jednog kabelskog 10 kV izvoda. Područje općine Šestanovac je relativno dobro pokriveno trafostanicama 10/0,4 kV od kojih većina ima mogućnost dvostranog napajanja pa je time ostvarena i povećana pogonska sigurnost koja je s druge strane umanjena nedovoljnim presjecima napojnih vodova.

Elektrifikacija općine Šestanovac je započela 60-ih godina, ali do izgradnje autoputa nije bilo značajnijih ulaganja u elektroenergetsku mrežu. Zbog potreba napajanja objekata autoputa položen je KB 20 kV, pa je u sklopu istih radova HEP položio još dva KB 20 kV za napajanje Šestanovca, od kojih jedan napaja postojeći dalekovod, koji je rekonstruiran, a drugi je potpuno novi kabelski vod. Time je elektroenergetska situacija na području Općine, sa stajališta srednje naponske mreže, značajno poboljšana.

Postojeći sustav elektroopskrbe se sastoji od šest naponskih nivoa: 400, 220, 110, 35, 10 i 0,4 kV. U izravnoj funkciji elektroopskrbe ove općine su međutim samo objekti naponskog nivoa 10kV i 0,4kV. Na području općine Šestanovac ne nalazi se nijedan proizvodni objekt, nema ni jedne TS 35/10 kV.

U općini Zadvarje je hidroelektrana Kraljevac instalirane snage 2x26 MVA + 16 MVA. Uz samu hidroelektranu je i transformatorska stanica TS 35/10 kV Kraljevac, instalirane snage 2x4 MVA, iz koje se napaja i područje općine Šestanovac. U neposrednoj blizini, zapadno i nizvodno od hidroelektrane smještena je trafostanica TS 110/35 kV Kraljevac, instalirane snage 20 MVA.

Osim već spomenutih vodova koji presijecaju područje općine i tri važna gore spomenuta elektroenergetska objekta, na području općine nalazi se i 20 TS 10/0,4 kV ukupno instalirane snage 2740 kVA. Cijelo područje općine Šestanovac se napaja iz TS 35/10 kV "Kraljevac" i to putem dva zračna 10 kV izvoda i jednog kabelskog 10 kV izvoda. 42 TS 35/10 kV "Kraljevac" je instalirane snage 2x4 MVA, a opterećena je sa cca 56% instalirane snage pa zadovoljava potrebe korisnika u pogledu opterećenja.

Zračni 10 kV izvod, koji je dijelom kabliran, je rekonstruiran na čelično rešetkastim stupovima, presjeka 95 mm², a kabelski vod je tipa XHE 49 A 3x(1x185) mm² pa su ta dva izvoda i više nego dovoljna za zadovoljenje potreba konzuma na području općine Šestanovac.

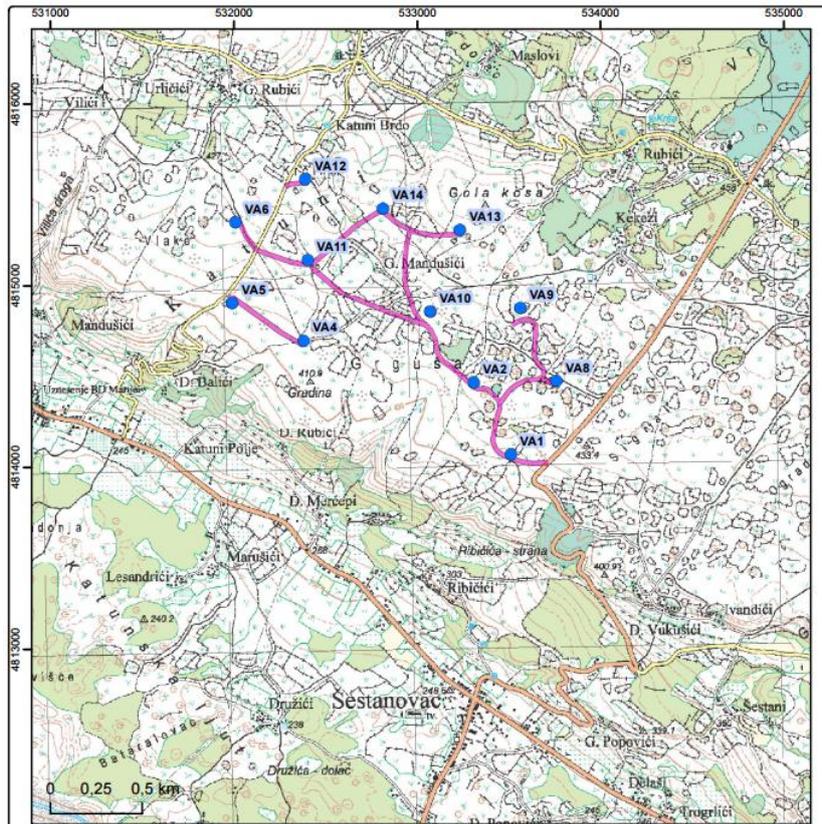
Treći izvod, zračni vod koji napaja Gornja Brela, služi samo kao rezerva kabelskom vodu za Šestanovac. Polaganjem novog kabelskog voda, razdvojena je mreža centra općine, mjesta Šestanovac, i okolnih mjesta. Zračni vod napaja naselja Katuni i Kreševo, s tim da je od Šestanovca do TS Katuni 3, dosadašnji zračni vod u cijelosti kabliran.

Niskonaponska mreža je karakterizirana velikim duljinama i nedovoljnim presjecima, pa se osjeća potreba za izgradnjom novih TS 10(20)/0,4 kV, što bi uz rekonstrukciju nn mreže i već

izgrađenu srednje naponsku mrežu osiguralo visoku kvalitetu i sigurnost u napajanju potrošača na području općine.²⁴

Na području Općine nalazi se vjetroelektrana Katuni ukupne snage 33,6MW koja je pri kraju izgradnje, navedena vjetroelektrana je smješena na krševitoj zaravni „Vlake“ broji 12 vjetroagregata od 2.8 MW. Za potrebe vjetroelektrane Katuni izgrađena je nova trafostanica uz čvorište autoceste A1.

Slika 19. Vjetroelektrana Katuni

Izvor: <http://katuni.wpd-group.com/dokumenti/>

Tržnice na malo

Na području Općine Šestanovac ne postoji tržnica na malo.

Održavanje javnih površina

Na području Općine Šestanovac površina javnih zelenih površina iznosi 2.000 m². Programom održavanja komunalne infrastrukture koji se donosi jednom godišnje, određene su aktivnosti održavanja javnih i zelenih površina koje odrađuje Općina Šestanovac.

Održavanje groblja na području Općine Šestanovac

²⁴ Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Šestanovac

Općina Šestanovac održava groblje na području Općine temeljem godišnjeg Programa održavanja komunalne infrastrukture na području Općine. Površina groblja iznosi 24.160 m², te ima 1.593 grobnih mjesta od čega je 9 slobodnih.

Javna rasvjeta na području Općine Šestanovac

Javna rasvjeta na području Općine broji 830 rasvjetnih svjetala. Vrsta izvora rasvjete u rasvjetnim tijelima je 50 % visokotlačni natrij te 50% živa . Odgovornost za upravljanje javnom rasvjetom ima Općina. Na području Općine ne postoji daljinsko upravljanje rasvjetom.

5. INSTITUCIJE

5.1. Institucije regionalne i lokalne samouprave

Općina Šestanovac osnovana je Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08 – Odluka Ustavnog suda RH, 46/10, 145/10).

Općina je samostalna u odlučivanju u poslovima samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, zakonom i Statutom Općine kojim se uređuje samoupravni djelokrug, njegova obilježja, javna priznanja, ustrojstvo, ovlasti i način rada upravnih tijela. Općina u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom i zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i šport, zaštitu potrošača, zaštitu unaprjeđenja prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu te promet na svom području.

Dan Općine Šestanovac je 13.svibnja, na blagdan Gospe Fatimske

Općina Šestanovac ima grb i zastavu. Grb Općine Šestanovac je štitastog oblika na kojem je stilizirani zvonik na brežuljku ispod kojeg raskrižje na sivoj podlozi. Gornja polovica grba je svijetloplave boje i predstavlja vedro nebo. Gornji dio donje polovice grba je obojan sivom bojom – bojom kamena, a donji dio donje polovice je obojan plavom bojom i predstavlja rijeku Cetinu. Zastava Općine Šestanovac je pravokutna površina podijeljena na četiri jednaka dijela od kojih su gornji lijevi i donji desni crvene boje, a gornji desni i donji lijevi bijele boje. U sredini zastave nalazi se grb Općine Šestanovac.

Tijela Općine Šestanovac su Općinsko vijeće, Načelnik, Jedinствeni upravni odjel i Mjesni odbor.

Upravni odjel Općine je Jedinствeni upravni odjel Općine Šestanovac koji broji troje zaposlenih.²⁵

Općinsko vijeće predstavničko je tijelo građana i tijelo lokalne samouprave, koje donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti Općine, te obavlja i druge poslove u skladu sa Ustavom, zakonom i ovim Statutom. Općinsko vijeće čini 11 vijećnika.

Javna priznanja Općine Šestanovac su: Nagrada Općine Šestanovac, Plaketa Općine Šestanovac, Proglašenje počasnog građanina Općine Šestanovac, Nagrada Općine Šestanovac za životno djelo i Zahvalnica Općine Šestanovac.

Servis za građane djeluje unutar Jedinствenog upravnog odjela.

²⁵ Izvor na dan 2.8.2016.

Zaposlenici Općine Šestanovac

Općina Šestanovac trenutno broji 5 zaposlenika, od kojih je jedan načelnik, jedan njegov zamjenik, a 3 ih je zaposleno u Jedinственном upravnom odjelu Općine.

Tablica 36 Zaposlenici po godinama u Općini Šestanovac

Godina	Broj zaposlenika
2011.	4
2012.	4
2013.	5
2014.	5
2015.	5

Izvor: Općina Šestanovac

Prihodi Općine Šestanovac

Prihodi Općine razmjerni su poslovima koje Općina obavlja u skladu sa zakonom i svojim Statutom.

Prihodi Općine Šestanovac su:

- općinski porezi, naknade, doprinosi i pristojbe, u skladu sa zakonom i posebnim odluka Općinskog vijeća,
- prihodi od stvari u vlasništvu Općine i imovinskih prava,
- prihod od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u vlasništvu Općine odnosno u kojima Općina ima udjele ili dionice,
- prihodi od koncesija,
- novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje propiše Općina Šestanovac u skladu sa zakonom,
- udio u zajedničkim porezima sa Splitsko dalmatinskom županijom i Republikom Hrvatskom, te dodatni udio u porezu na dohodak za decentralizirane funkcije prema posebnom zakonu,
- sredstva pomoći i dotacije Republike Hrvatske predviđena u Državnom proračunu,
- drugi prihodi određeni zakonom.

U nastavku je dan pregled izvora prihoda Općine Šestanovac iz kojeg je vidljivo da Općina najviše prihoda ostvaruje iz županijskog i državnog proračuna.

Tablica 37. Izvori prihoda Općine Šestanovac

Izvor prihoda	Prihodi
Vlastita sredstva	1.898.797,70
Županijski i državni proračun	3.431.341,82
HZZ	314.481,60
Ukupno	5.644.620,30

Izvor: Općina Šestanovac

Dokumenti Općine Šestanovac

Razvoj i planiranje razvojnih projekata Općine Šestanovac popraćeni su odgovarajućim strateškim i planskim dokumentima. U nastavku je dan pregled izrađenih važećih dokumenata.

Prostorni plan uređenja Općine predstavlja temeljni planski, a zakonom i obvezatni dokument prostornog uređenja Općine. Prostorni plan uređenja Općine Šestanovac uređuje oblike i načine iskorištavanja prostora uz poštivanje karakteristika „održivog razvoja“ na području Općine Šestanovac te predstavlja dugoročnu osnovu uređenja prostora uzimajući u obzir sve specifičnosti područja određenog granicama obuhvata Plana. Prostorni plan uređenje je izrađen 2008. godine. Prostorni plan uređenja je u 2013., 2015. i 2016 godini. Imao izmjene i dopune.

Sukladno članku 21. Zakona o održivom gospodarenju (NN 94/13) **Plan gospodarenja otpadom Općine Šestanovac za razdoblje 2016. - 2021. godine** planski je dokument gospodarenja otpadom koji je usklađen s propisima donesenim na temelju navedenog Zakona i Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, u okviru svojih prava i obveza utvrđenih Ustavom i zakonom, uređuju i planiraju, organiziraju, financiraju i provode zaštitu i spašavanje. **Plan zaštite i spašavanja** se donosi radi utvrđivanja organizacije aktiviranja i djelovanja sustava zaštite i spašavanja, preventivnih mjera i postupaka, zadaća i nadležnosti ljudskih snaga i potrebnih materijalno tehničkih sredstava, te provođenja zaštite i spašavanja do otklanjanja posljedica katastrofa i velikih nesreća.

Plan civilne zaštite je dokument koji se donosi radi utvrđivanja organizacije aktiviranja i djelovanja Postrojbe opće namjene civilne zaštite (PON CZ) i povjerenika i zamjenika povjerenika (povjerenici CZ) u provođenju pojedinih mjera zaštite i spašavanja kojima je potrebno osigurati privremeno premještanje, zbrinjavanje i sklanjanje stanovništva te organizaciju i provođenje evakuacije. Plan civilne zaštite je po karakteru operativni dokumenti koje za potrebe izvršenja mjera zaštite i spašavanja koristi zapovjedništvo postrojbe opće namjene civilne zaštite.

Mjesni odbori na području Općine Šestanovac

Na području Općine Šestanovac osnivaju se mjesni odbori, kao oblici mjesne samouprave, a radi ostvarivanja neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima.

Mjesni odbori na području Općine Šestanovac su: mjesni odbor Grabovac Goričaj, mjesni odbor Grabovac Centar, mjesni odbor Žeževica, mjesni odbor Šestanovac, mjesni odbor Katuni Polje, mjesni odbor Kreševo Polje, mjesni odbor Kreševo Brdo, mjesni odbor Katuni Brdo i mjesni odbor Katuni Prpuša

Trgovačka društva s vlasničkim udjelom Općine Šestanovac

Općina Šestanovac ima vlasnički udjel u dva trgovačka društva koja su prikazana u sljedećoj tablici.

Tablica 38. Popis trgovačkih društava s vlasničkim udjelom Šestanovac

Naziv trgovačkog društva	VODOVOD d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju	PEOVICA d.o.o. za održavanje čistoće, javnih površina i drugih komunalnih djelatnosti	PROMET d.o.o.,obavljanje komunalne djelatnosti prijevoza putnika
Pravni oblik	društvo s ograničenom odgovornošću	društvo s ograničenom odgovornošću	društvo s ograničenom odgovornošću
Godina osnivanja	1974.	1995.	1948.
NKD 2007	36.00 Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom	38.11 Skupljanje neopasnog otpada	60.21.1 Prijevoz putnika u u cestovnom prometu,redovni
Ukupni temeljni kapital trgovačkog društva (u kn)	31.926.400,00 kuna	2.646.700,00 kuna	40.747.800,00 kuna
Udio u vlasništvu u postotku	-	14 %	1.17 %
Broj zaposlenika 31. 12. prethodne godine	64	55	756

Izvor: Općina Šestanovac

Članstva i partnerstva

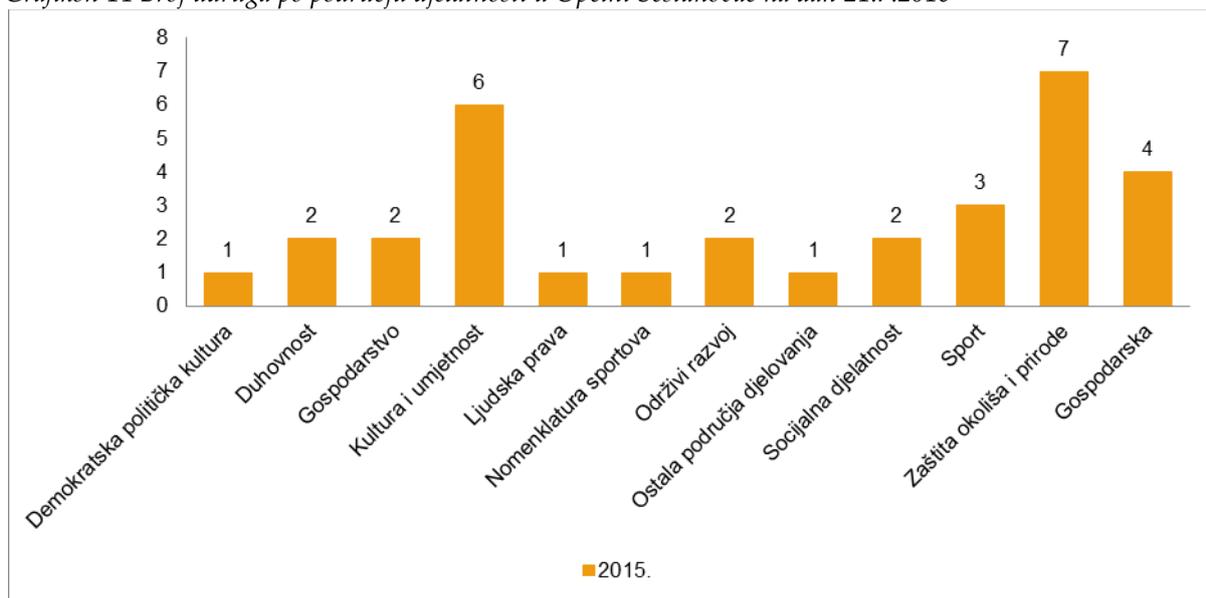
Općina Šestanovac jedna je od 19 jedinica lokalne samouprave koje su članice LAG-a. LAG Adrion osnovan je 2012. godine i obuhvaća područje Splitsko-dalmatinske županije za primjenu procedura EU LEADER mjere Programa ruralnog razvoja. Općina ima sklopljeno partnerstvo s Javnom ustanovom Rera SD za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije.

5.2. Civilno društvo

Prema Registru udruga Ministarstva uprave 2016. godine na području Općine Šestanovac nalazilo se 21 udruga različitog područja djelovanja. One koje se financiraju iz proračuna Općine obuhvaćaju sljedeća područja: kultura i umjetnost, zaštita i spašavanja, sport i ostala područja djelovanja.

U grafikonu 11 navedeni su podaci o području djelovanja svih registriranih udruga koje su na dan 21. srpnja 2016. godine nalazile u registru kao aktivne bez obzira na njihov trenutni status koji se odnosio na valjanost mandata i usklađenost statuta. Jedna udruga može biti registrirana za više djelatnosti, iz toga razloga broj udruga na grafikonu može biti veći od ukupno registriranog broja udruga.

Grafikon 14 Broj udruga po području djelatnosti u Općini Šestanovac na dan 21.7.2016

Izvor: <https://registri.uprava.hr/#!udruge>

Općina Šestanovac je u 2014. godini iz svog proračuna financirala 30 udruga. U sljedećoj tablici prikazan je pregled udruga financiranih iz proračunskih sredstava Općine Šestanovac za razdoblje 2011. do 2014. godine.

Tablica 39. Financiranje udruga iz proračuna Općine Šestanovac

Godine	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj udruga po godinama koje se financiraju iz proračuna JLS-a	32	32	32	30
Ukupan iznos potpora udrugama (u kn)	412.013,00	134.100,00	151.816,00	147.509,00
Rashodi JLS-a (u kn)	7.242.639,00	3.711.667,00	9.061.448,00	4.745.625,00
Udio potpora u rashodima u postotku	5,69 %	3,61 %	1,68 %	3,11 %

Izvor: Općina Šestanovac

SWOT ANALIZA

Gospodarstvo

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • povoljan geoprometni položaj (blizina A1, postojanje izlaza na području Općine i Splita) • bogata prirodno-povijesna baština na području Općine • prodor mediteranske klime omogućava razvoj poljoprivrede • tradicija bavljena poljoprivrednim djelatnostima • dobri preduvjeti za ekološku proizvodnju hrane • decentralizacija Općinskog naselja • povećanje broja radno sposobnog stanovništva • pad broja nezaposlenog stanovništva • predviđene površine za poslovne zone 	<ul style="list-style-type: none"> • demografsko slabljenje stanovništva (nepovoljna dobna struktura stanovništva Općine, negativan prirodni prirast, izrazita iseljavanja s prostora općine) • napuštanje poljoprivrednih površina i prirodna devastacija poljoprivrednih područja • zapuštenost i usitnjenost poljoprivrednih površina • nepovezanosti malih poljoprivrednih proizvođača • nedostatno razvijena dodatna turistička ponuda • manjak smještajnih kapaciteta i ugostiteljske ponude • nepostojanje institucija za razvoj poduzetništva - poslovnih inkubatora • nedovoljna valorizacija kulturne i prirodne baštine • nema ureda Turističke zajednice • nepovoljna obrazovna struktura stanovništva
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • mogućnost razvoja poljoprivrednih kultura koje omogućavaju povoljni prirodni uvjeti • potencijal razvoja ruralnog i rekreacijskog turizma • potencijal za razvoj agroturizma te proizvodnju zdrave hrane i njenih prerađevina (drugi dohodak) • porast potražnje za selektivnim oblicima turizma • otvaranje radnih mjesta kroz razvoj turističkih djelatnosti • prirodni resursi i kulturna dobra koja mogu biti iskorištena u turističke svrhe • uključenost Općine u LAG • blizina emitivnih turističkih tržišta • postojeća infrastruktura pogodna je za razvoj sve popularnijeg ruralnog cikloturizma • mogućnost povlačenja sredstava iz EU i nacionalnih fondova za razvoj ruralnih područja 	<ul style="list-style-type: none"> • mogućnost zagađenja zraka porastom prometa i neplanskim razvojem gospodarskih aktivnosti • starenje stanovništva • demografsko slabljenje stanovništva (nepovoljna dobna struktura) • veliki udio stanovništva s mirovinama • pojačanje nepovoljnih klimatskih uvjeta se može negativno odraziti na poljoprivredu • česte promjene nacionalnih politika

Društvene djelatnosti

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • postoji mogućnost osnovnoškolskog obrazovanja • omogućen školski prijevoz za osnovnoškolce, te sufinanciranje prijevoza za srednjoškolce • veliki broj kulturno povijениh dobara • postojanje tradicionalnih manifestacija • postojanje zdravstvene ustanove za pružanje primarne zdravstvene zaštite i hitne pomoći • postojanje stomatološke ordinacije na području Općine • postojanje ljekarne na području Općine • aktivan sektor civilnog društva (21 registriranih udruga) 	<ul style="list-style-type: none"> • negativan prirodni prirast i depopulacija stanovništva • starenje stanovništva • nedostatak ustanove predškolskog odgoja • porast broja korisnika naknada socijalne skrbi • nepostojanje programa i ustanova socijalne skrbi na području Općine • nepostojanje privatnih ili državnih domova za starije i nemoćne na području Općine • smanjenje broja djece do 6 godina na području Općine • onemogućeno srednjoškolsko obrazovanje na području Općine • nedostatak mogućnosti za dodatno i dopunsko obrazovanje • nedostatna iskorištenost kulturnih dobara za posjete i razgledavanja • nepostojanje sportske infrastrukture • ne postojanje policijske postaje i javne vatrogasne postrojbe na području Općine • nedostatak prostora za druženje mladih • mala i nedovoljna opremljena školska dvorana
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • valorizacija kulturnih dobara i tradicije na području Općine • mogućnost povezivanja s drugim jedinicama lokalne samouprave u okolici na bazi kulture • uređenje postojećih i raspoloživih, a neadekvatno iskorištenih objekata za obrazovne, kulturne i rekreativne programe i sadržaje • suradnja i zajedničke inicijative sa predstavnicima civilnog sektora • financiranje programa i projekata društvene infrastrukture putem fondova EU, osobito za ruralni prostor 	<ul style="list-style-type: none"> • odlazak visokoobrazovanih kadrova • nastavak trenda depopulacije stanovništva • propadanje kulturno povijesnih spomenika zbog neadekvatne brige o njima • neadekvatnim pružanjem zdravstvene skrbi može doći do propadanja zdravstvenog stanja stanovništva, te njihovog odlaska u veća središta s boljom zdravstvenom zaštitom • udaljenost srednjih i visokoškolskih ustanova pridonosi odljevu stanovništva • gašenje područnih škola zbog smanjenog broja upisane djece • nerazumijevanje lokalnih vlasti i zajednice za aktivnosti, metode i rezultate koje žele ostvariti udruge civilnog društva

Zaštita okoliša i infrastruktura

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • očuvani krajolik i biološka raznolikost • izrađen plan gospodarenjem otpada • nepostojanje značajnih zagađivača na području Općine • organizirano i redovito prikupljanje otpada • uređeno 9 zelenih otoka • postojanje područja očuvanja značajno za vrste i stanične tipove prema NATURA-i 2000 • značajan broj zaštićenih, ugroženih i endemičnih vrsta koji obitavaju na području PP Biokovo • organizirano održavanje javnih površina • zadovoljavajuć vodoopskrbni sustav • postojanje slobodnih grobnih mjesta 	<ul style="list-style-type: none"> • nepostojanje sustava odvodnje otpadnih voda • nerazvijena svijest o očuvanju i održivom korištenju biološke i krajobrazne raznolikosti područja • nedostatan razvijena javna rasvjeta • nepostojanje specijaliziranog mjesta za prihvata otpadnog otpada • postojanje 7 divljih odlagališta • izostanak edukacije lokalnog stanovništva o zaštiti okoliša • ne postoji sustav sakupljanja i pročišćavanja otpadnih voda • nemogućnost digitalnog upravljanja javnom rasvjetom • ne postoji tržnica na malo
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • podizanje ekološke svijesti, svijesti o odvajanju otpada • dostupnost eksternih sredstava za primjenu mjera zaštite okoliša i razvoj infrastrukture • izgradnja i sanacija regionalnog odlagališta otpada u standardima Eu legislative • racionalizacija javne rasvjete i primjena mjera smanjenja potrošnje električne energije • raspoloživa sredstva za financiranje infrastrukture putem sredstava za ruralni razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • prekomjerno i nekontrolirano korištenje i uništavanje resursa • nediscipliniranost stanovništva pri odlaganju otpada • nezainteresiranost lokalne zajednice za edukacije o razvrstavanju otpada i zaštiti okoliša • nedovoljna kontrola zaštite okoliša • pojava novih divljih odlagališta otpadom • promjena državne politike gospodarenja otpadom, upitni regionalni centri za gospodarenje otpadom

VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI

VIZIJA OPĆINE ŠESTANOVAC

Vizija Općine Šestanovac predstavlja strateške razvojne smjernice za petogodišnje razdoblje, te predstavlja sažetu i jasnu zamisao o željenom stanju Općine u budućnosti. Predložena vizija ima svoj kontinuitet u navedenom razdoblju i referira se na ključne točke u razvoju a zasniva se na rezultatima izrađene analize stanja, održanih radnih skupina te izrađene SWOT analize. Vizija Općine Šestanovac za razdoblje 2015. – 2020. glasi:

Razvijena općina visoke zaposlenosti i poticajne poduzetničke klime, razvijene komunalne i društvene infrastrukture, koja promiče održivi razvoj ruralnog prostora i kreira uvjete visoke kvalitete života svojih stanovnika.

Iznesenom vizijom istaknuti su raspoloživi razvojni potencijali Općine. Vizija Općine sadrži sažeti opis budućeg stanja čime se želi osigurati razvoj i zaštita prostora na način da će Općina dobro upravljati komunalnom imovinom, da će zadovoljiti i unaprijediti potrebe stanovništva za kulturnim i sportskim sadržajima, da će promicati kulturna i sportska događanja, osigurati će razvoj poduzetništva i poljoprivredne proizvodnje te će promicati Poljoprivredna gospodarstva kako bi se postigla njihova veća konkurentnost na tržištu.

Iz definirane vizije proizašla su četiri strateška cilja koja su opisana u nastavku.

STRATEŠKI CILJEVI OPĆINE ŠESTANOVAC

Strateški ciljevi predstavljaju pravac razvoja jedinice lokalne samouprave (JLS) te su usmjereni na stvaranje poticajnih životnih uvijeta, podizanje kvalitete života stanovništva Općine, poticanja stvaranja radnih mjesta i smanjivanja odljeva stanovnika Općine. Strateški ciljevi su određeni temeljem provedene analize stanja, iznesenih prijedloga na radionicama s predstavnicima poslovnog, javnog i civilnog sektora te predstavljaju smjer kretanja i djelovanja Općine Šestanovac u petogodišnjem razdoblju. Provedbom strateških ciljeva doprinjeti će se ostvarenju definirane vizije. Strateški ciljevi te njihovi prioriteti usklađeni su sa strateškim ciljevima EU i relevantnim nacionalnim okvirom Republike Hrvatske.

Temeljem izrađene analize stanja, odrađenih radnih skupina i definiranja SWOT analize i vizije u Općini Šestanovac definirana su četiri strateška cilja (SC):

STRATEŠKI CILJ 1: Unaprijeđenje infrastrukture Općine

Europska unija je energetske učinkovitost prepoznala kao jedan od ključnih načina za postizanje ciljeva *održivog energetskog razvoja*, što je Europska komisija i iskazala u svojim strateškim dokumentima. Stoga Općine provođenjem Strateškog cilja 1 želi *potaknuti stanovnike i poduzetnike na iskorištavanje prirodnih resursa* te time osiguraju održivost koja je neophodna za buduće generacije. Navedeno će se postići poticanjem *obnove energetske infrastrukture* i *unaprjeđenja energetske učinkovitosti* na području Općine. Provođenjem mjera energetske učinkovitosti poboljšati će se *učinkovitost javne rasvjete* Općine te će se time pružiti primjer stanovnicima o mogućnostima koje pruža energetska obnova. Poboljšanjem energetske učinkovitosti javne rasvjete Općina će smanjiti intenzitet javne rasvjete čime se *dugoročno osigurava značajna ušteda energije* i direktno će se doprinjeti strateškim prioritetima na višim razinama.

Pristup širokopojasnom internetu na području Općine je nedovoljan i neujednačen (u svim naseljima koja administrativno pripadaju Šestanovcu) te se provedbom mjere unutar ovog strateškog cilja želi *urediti internetska infrastruktura* kako bi se povećala dostupnost širokopojasnog interneta.

Kako bi se povećala kvaliteta življenja na području Općine unutar ovog cilja definirane su mjere kojim će se nastojati *ukloniti divlja odlagališta* na području Općine kako bi se lokacije vratile u prvotno stanje. Saniranjem divljih odlagališta utjecati će se na zdravlje stanovnika te će se provesti zaštita okoliša.

Nedovoljna kvaliteta i izgrađenost postojeće komunalne infrastrukture onemogućava potrebne uvjete za održivi razvoj i kvalitetu života na ovom području. Područje Općine Šestanovac ima *nižu razinu razvoja komunalne infrastrukture* u odnosu na urbana područja. Jedan od prioritarnih zadataka Općine je *izgradnja vodoopskrbnog sustava* i proširenje vodovodne mreže iz razloga što je na području Općine priključenost stanovništva na sustave javnog vodovoda nedovoljna. Stanovnici koji nisu uključeni u vodoopskrbni sustav vodom se opskrbljuju iz kopanih, rjeđe bušenih, bunara. Uz razvoj vodovodne infrastrukture provedbom ovog strateškog cilja žele se *modernizirati i izgraditi nerazvrstane ceste* na području Općine kako bi se povećala razina kvalitete prometne cestovne infrastrukture čime se utječe na povećanje kvalitete života stanovnika.

STRATEŠKI CILJ 2: Održivi ruralni razvoj

Područje Općine Šestanovac svojim prirodnim obilježjima pogodno je za poljoprivrednu proizvodnju. Područje Općine *obiluje prirodnim resursima* koji mogu biti osnova za razvijanje stočarstva te ratarstva u funkciji stočarstva i pčelarstva. *Ukupna raspoloživa površina iznosi 206,70 hektara* koju treba iskoristiti s ciljem razvoja primarnih i sekundarnih poljoprivrednih proizvoda i njihovog plasmana na tržište. Navedenim strateškim ciljem želi se *doprinjeti razvoju marketinških poljoprivrednih aktivnosti* te povezivanju poljoprivrednih gospodarstava s akterima u turizmu radi *stvaranja jedinstvene gastronomsko-turističke ponude Općine*. Budući da je na tržištu sve veća potražnja za ekološim poljoprivrednim proizvodima, potrebno je *poljoprivrednike usmjeriti prema ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji* koja je znatno konkurentnija klasične poljoprivredne proizvodnje. Provedbom SC1 želi se educirati poljoprivrednike i stanovništvo Općine o održivom korištenju poljoprivrednih resursa i upotrebi zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji. Poticanjem poljoprivrednika na prelazak na ekološku proizvodnju daje se podrška jačanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava Općine.

Strateškim ciljem se želi *poticati i razvoj ruralnog turizma*. Ruralni turizam kao determinanta razvoja *zaokružiti će priču o prirodnim vrijednostima na području* koje svoj rast može osigurati iskorištavanjem poljoprivrednih resursa koji su nedovoljno iskorišteni, uz istovremeni naglasak na razvoj turističke infrastrukture. Time će stanovnicima ovoga područja biti osigurani *bolji uvjeti za društveni i kulturni život* koji bi trebao biti sastavni dio svake sredine orijentirane potrebama stanovništva. Provedbom ovog strateškog cilja Općina će voditi računa o očuvanju postojećih prirodnih i kulturnih vrijednosti budući su ruralna područja postala zanimljiva odredišta sve većem broju ljudi. Kako se ne bi izgubio *identitet*

lokalne zajednice provedbom mjera očuvati će se tradicija i kulturno nasljeđe područja Općine Šestanovac.

Pregledom analize stanja te dobivenih inputa s održanih radnih skupina uočeno je da područje Općine ima *povoljne uvijete za razvoj lovstva*. Lovstvo ima gospodarsku, turističku i rekreativnu funkciju zaštite i očuvanja biološke i ekološke ravnoteže prirodnih staništa, divljači i divlje faune i flore te predstavlja kao *priliku za gospodarski razvitak* ovog područja. Općina na svom području ima *tri ovlaštenika prava lova* koji mogu stvoriti uvijete za razvoj lovnog turizma. Provedbom mjera unutar ovog cilja žele se stvoriti preduvjeti za razvoj ovog oblika turizma kako bi se utjecalo na gospodarski razvitak Općine.

STRATEŠKI CILJ 3: Poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo

Provedbom strateškog cilja 3 želi se poboljšati i proširiti lokalne temeljne usluge za stanovništvo Općine Šestanovac. Poboljšanjem temeljnih usluga *utjecat će se na kvalitetu življenja* na promatranom području te će se postaviti osnova za održivi razvoj ruralnih područja. Područje općine ima nedovoljnu opremljenost ili ne postoje društveno, kulturno - zabavni i sportsko - rekreacijski objekti koji bi omogućili zadržavanje postojećih i doseljavanje novih stanovnika. Provedbom mjera unutar definiranog cilja stvoriti će se uvjeti za dobru kvalitetu života u Šestanovcu te će se pružiti *atraktivan ambijent za mlade obitelji* čime će se potaknuti zaustavljanje depopulacije i osigurati dugoročnu održivost područja Općine. Provedbom mjera unutar SC3 povećati će se raznovrsnost društvenih sadržaja, očuvati će se bogata kulturna baština, te će se izgradnjom sportskih objekata stvoriti preduvjeti za poticanje lokalnog stanovništva na aktivan život.

STRATEŠKI CILJ 4: Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te nastavak razvoja poduzetničke infrastrukture

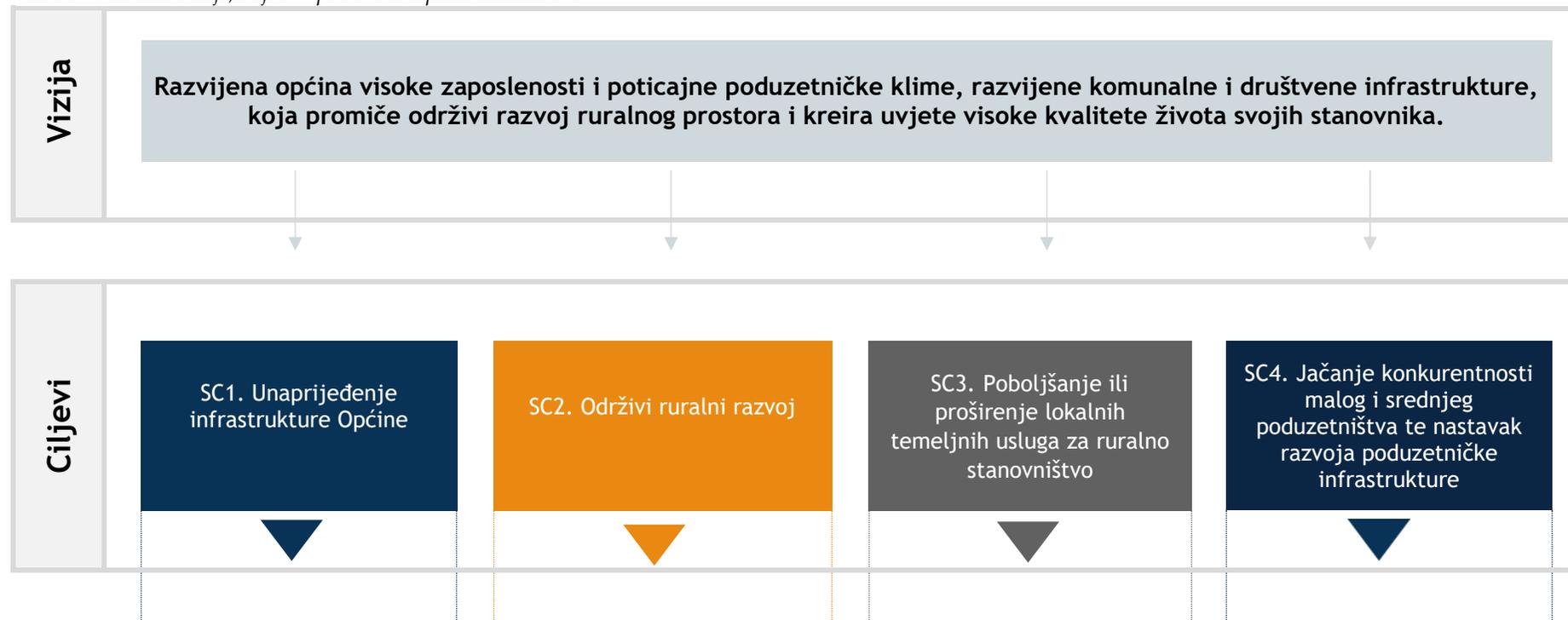
Provedbom ovog strateškog cilja želi se potaknuti razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Izgradnjom gospodarskih zona te provedbom poticajnih mjera stvoriti će se poduzetnička inicijativa. S ciljem povećanja *konkurentnosti lokalnih gospodarstvenika* poticati će se uvođenje novih tehnologija te uspostava suradnje lokalnih gospodarstvenika s obrazovnim i znanstveno-istraživačkim institucijama. Ulaganjem u razvoj gospodarskih zona ipoduzetništva na području Općine stvoriti će se *uvijeti za poboljšanje ekonomske budućnosti* Općine čime će se utjecati na povećanje zapošljivosti radno sposobnog stanovništva s područja Šestanovca. Unutar ovog strateškog cilja oformiti će se i ured za pomoć poduzetnicima s područja Općine koji budu u mogućnosti iskoristiti eksterna sredstva (EU) za sufinanciranje svojih aktivnosti. Provedbom mjera ovog strateškog cilja stvoriti će se preduvjeti za razvoj konkurentnosti gospodarstva Općine.

CILJEVI I MJERE

Mjere razvoja su najvažniji dio Strateškog razvojnog programa. One predstavljaju konkretizaciju strategije (ciljeva i prioriteta) u pojedinoj jedinici lokalne samouprave. Mjera razvoja predstavljaju projekt ili skupinu projekata koje treba provesti kako bi se ostavrio određeni cilj. Kako se u prethodnom poglavlju iznijela vizija Općine za buduće razdoblje te su iz nje proizašla četiri strateška cilja, u ovom poglavlju će se razraditi prioriteta za realizaciju navedenih strateških ciljeva te mjera razvoja koje je Općina definirala.

U nastavku je prikazana shema vizije, ciljeva i prioriteta Općine Šestanovac.

Tablica 40 Shema Vizije, ciljeva i prioriteta Općine Šestanovac

Prioriteti	1.1. Održivo upravljanje energijom uz promicanje korištenja obnovljivih izvora energije	2.1. Razvoj ruralnog područja jačanjem poljoprivredne proizvodnje	3.1. Razvoj društvene infrastrukture na području Općine	4.1. Poboljšanje poslovne infrastrukture i aktivna uloga poduzetničkih potpornih institucija
	1.2. Unaprjeđenje infrastrukture na području Općine Šestanovac	2.2. Poticanje razvoja ruralnog turizma		

Izvor: Izrada autora

Nakon određenih prioriteta razrađuju se mjere koje će dovesti do uspješne provedbe prioriteta, a time će se dosegnuti i navedeni strateški ciljevi. Kao što je prethodno spomenuto mjere razvoja su jedan od najvažnijih dijelova Strateškog razvojnog programa Općine budući definiraju konkretnu izvedbu razvojnog programa u narednom razdoblju. Strateški razvojni program Općine Šestanovac sadržava razrađene mjere razvoja koje su navedene u narednim poglavljima. Mjere razvoja definiraju se prema resursima konkretnog područja te su razrađene u direktnoj komunikaciji s predstavnicima jedinice lokalne samouprave. Sve mjere razvoja koje su definirane razrađene u softveru za upravljanje razvojem te je na taj način kreirana baza projektnih ideja koja Općini može služiti kao pomoć pri predlaganju projekata na natječaje i javne pozive. Razradom projektnih ideja u softveru olakšava se njihovo daljnje sustavno praćenje, te se omogućava njihovo ažuriranje i nadopunjavanje.

Općina Šestanovac je u svoju strategiju razvoja uvrstio 42 projektne ideje koji su razvrstani u 6 prioriteta unutar 4 cilja. U toku određivanja ciljeva, prioriteta i mjera definirani su i indikatori koji će pratiti uspješnost provedbe Strateškog razvojnog programa Općine Šestanovac. Ciljane vrijednosti indikatora definirane su u ovom dokumentu i obuhvaćaju vrijednosti na razini pojedinog prioriteta i mjere. Indikatori za uspješnost provedbe su definirani u nastavku.

Specifični cilj 1 Unaprijeđenje infrastrukture Općine				
Prioriteti		Mjere		Indikatori
1.1.	Održivo upravljanje energijom uz promicanje korištenja obnovljivih izvora energije	1.1.1.	Priprema i izrada plana alternativnih izvora energije	<ul style="list-style-type: none"> • Broj izrađenih planova
		1.1.2.	Poboljšanje energetske učinkovitosti u zgradama javne namjene	<ul style="list-style-type: none"> • Postotak uštede potrošnje električne energije javne rasvjete • Broj javnih zgrada koje su koristila poticajne mjere ulaganja u energetske učinkovitost
		1.2.3.	Poticanje iskorištavanja mjera energetske učinkovitosti za privatne i poslovne objekte	<ul style="list-style-type: none"> • Broj kućanstava koja su koristila poticajne mjere ulaganja u energetske učinkovitost • Broj poslovnih objekata koji su koristili poticajne mjere ulaganja u energetske učinkovitost
		1.2.4.	Poboljšanje energetske učinkovitosti javne rasvjete	<ul style="list-style-type: none"> • Postotak uštede potrošnje električne energije javne rasvjete • Broj rasvjetnih mjesta kojima su primijenjene poticajne mjere ulaganja u energetske učinkovitost • Postotak smanjenja emisija CO²
1.2.	Unaprjeđenje infrastrukture na području Općine Šestanovac	1.2.1.	Informatizacija područja- izrada širokopojasne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika širokopojasne infrastrukture
		1.2.2.	Izgradnja/rekonstrukcija nerazvrstanih cesta	<ul style="list-style-type: none"> • Broj izgrađenih/saniranih nerazvrstanih cesta • Broj kilometara izgrađenih/saniranih nerazvrstanih cesta
		1.2.3.	Sanacija divljih odlagališta na području općine Šestanovac	<ul style="list-style-type: none"> • Broj kvadratnih metara saniranih divljih odlagališta
		1.2.4.	Izgradnja novih i obnova postojećih protupožarnih putova	<ul style="list-style-type: none"> • Broj metara novih i obnovljenih protupožarnih putova
		1.2.5.	Priprema dokumentacije i izgradnja vodoopskrbnog sustava	<ul style="list-style-type: none"> • Broj km izgrađenog vodoopskrbnog sustava

Specifični cilj 2 Održivi ruralni razvoj			
Prioriteti	Mjere	Indikatori	
2.1.	Razvoj ruralnog područja jačanjem poljoprivredne proizvodnje	2.1.1. Poboljšanje marketinške vidljivosti poljoprivrednika sa područja Općine	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljena web platforma za prezentaciju poljoprivrednih proizvoda Općine. • Broj PG-ova koji koriste usluge web platforme
		2.1.2. Poticanje povezivanja poljoprivrednih proizvođača s akterima u turizmu radi stvaranja jedinstvene gastronomsko-turističke ponude	<ul style="list-style-type: none"> • Broj uspostavljenih suradnji poljoprivrednih gospodarstava u svrhu promocije autohtonih proizvoda s područja Općine.
		2.1.3. Podizanje svijesti stanovništva o potrebi održivog korištenja poljoprivrednih resursa i upotrebi zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji	<ul style="list-style-type: none"> • Broj polaznika edukativnih radionica. • Broj poljoprivrednih gospodarstava koji su prešli na ekološku proizvodnju. • Broj PG-ova koji su dobili certifikat za ekološku proizvodnju.
2.2.	Poticanje razvoja ruralnog turizma	2.2.1. Unaprijeđenje lovnog turizma	<ul style="list-style-type: none"> • Svrstavanje Šestanovca među najpoželjnijih destinacija lovnog turizma. • Broj korisnika (turista) usluga lovnog turizma.
		2.2.2. Osnivanje Lovačkog muzeja	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovan lovački muzej
		2.2.3. Razvoj i uređenje biciklističkih i pješačkih staza	<ul style="list-style-type: none"> • Broj metara uređenih biciklističkih staza • Broj metara uređenih pješačkih staza
		2.2.4. Razvoj turističke ponude i poticanje brendiranja turističkih proizvoda	<ul style="list-style-type: none"> • Razvijena turistička ponuda Općine. • Broj brendiranih turističkih proizvoda.
		2.2.5. Hotel čvorište Šestanovac	<ul style="list-style-type: none"> • Broj ležajeva.

Specifični cilj 3 Poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo		
Prioriteti	Mjere	Indikatori
3.1. Razvoj društvene infrastrukture na području Općine	3.1.1. Osnivanje doma kulture	<ul style="list-style-type: none"> Osnovan dom kulture Broj održanih događanja. Broj korisnika doma kulture.
	3.1.2. Poticanje razvoja kulturnih, sportskih, rekreativnih i zabavnih programa/manifestacija	<ul style="list-style-type: none"> Broj održanih manifestacija. Broj sudionika na održanim manifestacijama.
	3.1.3. Priprema dokumentacije i sanacija pokretne i nepokretne kulturne baštine na području općine Šestanovac	<ul style="list-style-type: none"> Broj saniranih objekata kulturne baštine
	3.1.4. Uređenje Općinskog središta Šestanovca	<ul style="list-style-type: none"> m2 uređene površine općinskog središta
	3.1.5. Spomen park Čikeši – Žeževica	<ul style="list-style-type: none"> m2 izgrađenog parka broj korisnika spomen parka.
	3.1.6. Školska sportska dvorana	<ul style="list-style-type: none"> Izgrađena školska sportska dvorana Broj korisnika sportske dvorane
	3.1.7. Osnivanje postrojbe DVD-a	<ul style="list-style-type: none"> Osnovana postrojba
	3.1.8. Osnivanje knjižnice u Općini	<ul style="list-style-type: none"> Broj korisnika knjižnice
	3.1.9. Opremanje prostora i osnivanje zavičajne zbirke	<ul style="list-style-type: none"> Broj m2 prostora u kojem se nalazi zavičajna zbirka Broj predmeta zavičajne zbirke
	3.1.10. Osnivanje Zavičajnog muzeja	<ul style="list-style-type: none"> Osnovan zavičajni muzej Broj posjetitelja muzeja
	3.1.11. Mrtvačnica Žeževica-Orje	<ul style="list-style-type: none"> Izgrađena mrtvačnica
	3.1.12. Mrtvačnica Katuni-Prpuša i proširenje groblja Katuni-Prpuša	<ul style="list-style-type: none"> Izgrađena mrtvačnica Broj grobnih mjesta
	3.1.13. Mrtvačnica Grabovac	<ul style="list-style-type: none"> Izgrađena mrtvačnica
	3.1.14. Proširenje groblja Katuni-Kreševo	<ul style="list-style-type: none"> Broj grobnih mjesta

Specifični cilj 4 Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te nastavak razvoja poduzetničke infrastrukture

Prioriteti		Mjere		Indikatori
4.1.	Poboljšanje poslovne infrastrukture i aktivna uloga poduzetničkih potpornih institucija	4.1.1.	Osiguravanje potpora gospodarskim subjektima	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika potpora.
		4.1.2.	Uspostavljanje EU ureda	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika usluga EU ureda • Broj uspješno apliciranih projekata
		4.1.3.	Poticanje poduzetnika kroz edukativne radionice za razvoj poslovanja unutar poslovne zone	<ul style="list-style-type: none"> • Broj polaznika edukativnih radionica
		4.1.4.	Priprema dokumentacije i početak izgradnje gospodarske zone Šestanovac-Istok	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika gospodarske zone. • Broj zaposlenih unutar gospodarske zone.
		4.1.5.	Priprema dokumentacije i početak izgradnje gospodarske zone Šestanovac-Zapad	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika gospodarske zone. • Broj zaposlenih unutar gospodarske zone.
		4.1.6.	Gospodarska zona Šakić – Žeževica	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika gospodarske zone. • Broj zaposlenih unutar gospodarske zone.
		4.1.7.	Turistička zona Kreševo	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika gospodarske zone. • Broj zaposlenih unutar gospodarske zone.
		4.1.8.	Turistička zona Žeževica – Sakala	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika gospodarske zone. • Broj zaposlenih unutar gospodarske zone.
		4.1.9.	Gospodarska zona Šestanovac - čvorište	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika gospodarske zone. • Broj zaposlenih unutar gospodarske zone.
		4.1.10.	Radna zona Privija	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika radne zone. • Broj zaposlenih unutar radne zone.
		4.1.11.	Priprema dokumentacije i početak izgradnje gospodarske zone farma Jasen - Žeževica	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika gospodarske zone. • Broj zaposlenih unutar gospodarske zone.

PROVEDBA STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA

Strateški razvojni program Općine Šestanovac je javni strateški dokument koji će nakon usvajanja od strane Općinskog vijeća biti objavljen na službenoj internet stranici Općine. Kako bi se strategija usvojila, Općina je dužna dokument proslijediti svim poduzećima, ustanovama i institucijama u vlasništvu Općine u svrhu dostupnosti dokumenta koji predstavlja razvoj Općine za razdoblje od 2015. do 2020. godine. Pozivom koji će biti objavljen uz dokument, stvorit će se mogućnost komentiranja dokumenta i predlaganja novih projektnih ideja od strane građama, poduzetnika, djelatnika javnih službi i svim ostalih dionika.

Općina Šestanovac ima glavnu ulogu za realizaciju dokumenta, za samu provedbu zadužen je jedinstveni upravni odjel. Unutar Općine imenovat će se osoba zadužena za vođenje razvojnih projekata. Dionici Općinskog kolegija dužni su redovno obavještavati Gradsko vijeće i javnost o provođenju Strateškog razvojnog programa te temama s Načelnikovih kolegija. Općina je dužna proračun i proračunske akte uskladiti s realizacijom strateškog razvojnog dokumenta.

Slika 20. Zaduženja za implementaciju

Izvor: Izrada autora

POSTUPAK PRAĆENJA PROVEDBE

Praćenje provedbe Strateškog razvojnog programa obuhvaća praćenje razvoja situacije koje podrazumijeva stupanj usklađenosti aktivnosti poduzetih prema Strategiji razvoja, promjene u procjeni troškova, zatim uključuju razloge tih promjena te njihov očekivani utjecaj na provođenje programa. Tim koji je zadužen za praćenje dokumenta ima zadatak pratiti provođenje programa koji ne bi trebao odstupati od planiranog postupka. Odgovorni za provođenje programa trebaju izvijestiti tim zadužen za praćenje provedbe o novonastalim promjenama te ih obavijestiti o daljnjim uputama za poboljšanje provođenja projekata. Strategija je predmet redovitog praćenja, te će se provoditi na kraju svake godine, a izvještaj bi se trebao izraditi u siječnju svake godine za prethodnu godinu. Što bi rezultiralo s identifikacijom potencijalnih razlika između planiranih i provedenih aktivnosti. Praćenje provedbe uspostaviti će se pomoću indikatora koji će koristiti u svrhu ocjene stupnja implementacije razvojnih mjera. U nastavku je dan pregled postupka praćenja provedbe strateškog razvojnog programa.

Specifični cilj 1 Unaprijeđenje infrastrukture Općine		
Prioriteti	Mjere	Izlazni pokazatelji
1.1. Održivo upravljanje energijom uz promicanje korištenja obnovljivih izvora energije	1.1.1. Priprema i izrada plana alternativnih izvora energije	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen jedan plan
	1.1.2. Poboljšanje energetske učinkovitosti u zgradama javne namjene	<ul style="list-style-type: none"> Ušteda potrošnja električne energije javne rasvjete za 20 % 2 javne zgrade koje su koristile poticajne mjere ulaganja u energetske učinkovitost
	1.2.3. Poticanje iskorištavanja mjera energetske učinkovitosti za privatne i poslovne objekte	<ul style="list-style-type: none"> 15 kućanstava koje su koristile poticajne mjere ulaganja u energetske učinkovitost 3 poslovnih subjekata koji su koristili poticajne mjere ulaganja u energetske učinkovitost
	1.2.4. Poboljšanje energetske učinkovitosti javne rasvjete	<ul style="list-style-type: none"> Ušteda potrošnja električne energije javne rasvjete za 20 % 100 rasvjetnih mjesta kojima su primjenjene poticajne mjere ulaganja u energetske učinkovitost
1.2. Unaprijeđenje infrastrukture na području Općine Šestanovac	1.2.1. Informatizacija područja- izrada širokopolasne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> 500 korisnika širokopolasne infrastrukture
	1.2.2. Izgradnja/rekonstrukcija nerazvrstanih cesta	<ul style="list-style-type: none"> 3 izgrađene/sanirane nerazvrstane ceste 5 kilometara izgrađenih/saniranih nerazvrstanih cesta
	1.2.3. Sanacija divljih odlagališta na području općine Šestanovac	<ul style="list-style-type: none"> 2.800 m² saniranih divljih odlagališta
	1.2.4. Izgradnja novih i obnova postojećih protupožarnih putova	<ul style="list-style-type: none"> 1.000 metara novih i obnovljenih protupožarnih putova

	1.2.5. Priprema dokumentacije i izgradnja vodoopskrbnog sustava	<ul style="list-style-type: none"> 1.000 km izgrađenog vodoopskrbnog sustava
Specifični cilj 2 Održivi ruralni razvoj		
Prioriteti	Mjere	Izlazni pokazatelji
2.1. Razvoj ruralnog područja jačanjem poljoprivredne proizvodnje	2.1.1. Poboljšanje marketinške vidljivosti poljoprivrednika sa područja Općine	<ul style="list-style-type: none"> Uspostavljena web platforma za prezentaciju poljoprivrednih proizvoda Općine. 30 PG-ova koriste usluge web platforme
	2.1.2. Poticanje povezivanja poljoprivrednih proizvođača s akterima u turizmu radi stvaranja jedinstvene gastronomsko-turističke ponude	<ul style="list-style-type: none"> 10 uspostavljenih suradnji poljoprivrednih gospodarstava u svrhu promocije autohtonih proizvoda s područja Općine.
	2.1.3. Podizanje svijesti stanovništva o potrebi održivog korištenja poljoprivrednih resursa i upotrebi zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji	<ul style="list-style-type: none"> 50 Broj polaznika edukativnih radionica. 10 Broj poljoprivrednih gospodarstava koji su prešli na ekološku proizvodnju. 10 Broj PG-ova koji su dobili certifikat za ekološku proizvodnju.
2.2. Poticanje razvoja ruralnog turizma	2.2.1. Unaprijeđenje lovnog turizma	<ul style="list-style-type: none"> Svrstavanje Šestanovca među najpoželjnijih destinacija lovnog turizma. 1.000 (turista) usluga lovnog turizma.
	2.2.2. Osnivanje Lovačkog muzeja	<ul style="list-style-type: none"> Osnovan lovački muzej
	2.2.3. Razvoj i uređenje biciklističkih i pješačkih staza	<ul style="list-style-type: none"> metara uređenih biciklističkih staza 1.500 metara uređenih pješačkih staza
	2.2.4. Razvoj turističke ponude i poticanje brendiranja turističkih proizvoda	<ul style="list-style-type: none"> Razvijena turistička ponuda Općine. 5 brendiranih turističkih proizvoda.
	2.2.5. Hotel čvorište Šestanovac	<ul style="list-style-type: none"> 190 ležajeva unutar hotela.

Specifični cilj 3 Poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo		
Prioriteti	Mjere	Izlazni pokazatelji
3.1. Razvoj društvene infrastrukture na području Općine	3.1.1. Osnivanje doma kulture	Osnovan dom kulture 50 održanih događanja. 1.000 korisnika doma kulture.
	3.1.2. Poticanje razvoja kulturnih, sportskih, rekreativnih i zabavnih programa/manifestacija	80 održanih manifestacija 1.500 sudionika na održanim manifestacijama.
	3.1.3. Priprema dokumentacije i sanacija pokretne i nepokretne kulturne baštine na području općine Šestanovac	5 saniranih objekata kulturne baštine
	3.1.4. Uređenje Općinskog središta Šestanovca	500 m ² uređene površine općinskog središta
	3.1.5. Spomen park Čikeši – Žeževica	1.000 broj korisnika spomen parka.
	3.1.6. Školska sportska dvorana	Izgrađena školska sportska dvorana 500 korisnika sportske dvorane
	3.1.7. Osnivanje postrojbe DVD-a	Osnovana postrojba
	3.1.8. Osnivanje knjižnice u Općini	1.000 korisnika knjižnice
	3.1.9. Opremanje prostora i osnivanje zavičajne zbirke	100 predmeta zavičajne zbirke
	3.1.10. Osnivanje Zavičajnog muzeja	Osnovan zavičajni muzej 1.000 posjetitelja muzeja
	3.1.11. Mrtvačnica Žeževica-Orje	Izgrađena mrtvačnica
	3.1.12. Mrtvačnica Katuni-Prpuša i proširenje groblja Katuni-Prpuša	Izgrađena mrtvačnica Izrađena grobna mjesta
	3.1.13. Mrtvačnica Grabovac	Izgrađena mrtvačnica
	3.1.14. Proširenje groblja Katuni-Kreševo	Izrađena grobna mjesta

Specifični cilj 4 Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te nastavak razvoja poduzetničke infrastrukture

Prioriteti	Mjere	Izlazni pokazatelji
4.1. Poboljšanje poslovne infrastrukture i aktivna uloga poduzetničkih potpornih institucija	4.1.1. Osiguravanje potpora gospodarskim subjektima	50 korisnika potpora.
	4.1.2. Uspostavljanje EU ureda	100 Broj korisnika usluga EU ureda 15 uspješno apliciranih projekata
	4.1.3. Poticanje poduzetnika kroz edukativne radionice za razvoj poslovanja unutar poslovne zone	150 polaznika edukativnih radionica
	4.1.4. Priprema dokumentacije i početak izgradnje gospodarske zone Šestanovac-Istok	10 korisnika gospodarske zone. 30 zaposlenih unutar gospodarske zone.
	4.1.5. Priprema dokumentacije i početak izgradnje gospodarske zone Šestanovac-Zapad	10 korisnika gospodarske zone. 30 zaposlenih unutar gospodarske zone.
	4.1.6. Gospodarska zona Šakić – Žeževica	10 korisnika gospodarske zone. 30 zaposlenih unutar gospodarske zone.
	4.1.7. Turistička zona Kreševo	10 korisnika gospodarske zone. 30 zaposlenih unutar gospodarske zone.
	4.1.8. Turistička zona Žeževica – Sakala	10 korisnika gospodarske zone. 30 zaposlenih unutar gospodarske zone.
	4.1.9. Gospodarska zona Šestanovac - čvorište	10 korisnika gospodarske zone. 30 zaposlenih unutar gospodarske zone.
	4.1.10. Radna zona Privija	5 korisnika radne zone. 20 zaposlenih unutar radne zone.
	4.1.11. Priprema dokumentacije i početak izgradnje gospodarske zone farma Jasen - Žeževica	10 korisnika gospodarske zone. 30 zaposlenih unutar gospodarske zone.

USKLAĐENOST S DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Strategija razvoja Općine Šestanovac za razdoblje 2015. – 2020. usklađena je sa strateškim ciljevima EU i relevantnim nacionalnim okvirom Republike Hrvatske. U nastavku je dan pregled ključnih strateških dokumenata s kojim je usklađena Strategija razvoja Općine Šestanovac.

Europa 2020 - Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast

Osnovu EUROPE 2020. čine sljedeći prioriteti: pametan, održiv i uključiv rast. Pametan rast se zasniva na razvoju gospodarstva koje će biti utemeljeno na znanju i inovacijama. Ovaj cilj je u direktnoj vezi s Strateškim ciljem 4: Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te nastavak razvoja poduzetničke infrastrukture. Mjera 4.1.3: Poticanje poduzetnika kroz edukativne radionice za razvoj poslovanja unutar poslovnih zona će povećati učinkovitost korištenja resursa a posljedično rezultirati povećanjem zaposlenosti što direktno utječe na prioritet uključivog rasta-poticanje ekonomije visoke stope zaposlenosti. Stateški cilj 1: Unaprjeđenje infrastrukture Općine također je usklađeno s prioritetom pametan rast; mjera 1.2.1 Razvoj širokopojasne infrastrukture koje pridonosi postizanju Digitalnog društva. Prioritet održiv rast se zasniva na promicanju zelenijeg, konkurentnijeg gospodarstva temeljenog na učinkovitom korištenju resursa. Strateški ciljevi 1 i 2 su direktno usklađeni s prioritetom održivog rasta. Strateški cilj 1: Unaprjeđenje infrastrukture Općine preko mjera 1.1.1, 1.1.2 i 1.1.3 utječe na povećanje energetske učinkovitosti u lokalnoj zajednici te na smanjenje emisije CO₂. Strateški cilj 2: Održivi ruralni razvoj putem mjere 2.1.3. potiče učinkovito korištenje učinkovitih resursa u poljoprivredi. Strateški cilj 3: Poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo pridonosi uključivom rastu. Mjere 3.1.1 i 3.1.2 doprinose uključivom rastu budući da je orjentirane na unaprjeđenje društvene infrastrukture, brige o ugroženim skupinama stanovništva (mladi i stari). Strateški cilj 4: Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te nastavak razvoja poduzetničke infrastrukture putem mjera izgradnje gospodarskih zona kroz povećanje zaposlenosti pridonosi uključivom rastu.

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.

Ciljevi Strategije razvoja Općine Šestanovac su usklađeni s Programom ruralnog razvoja (PRR) 2014.-2020. Strateški cilj 1: Unaprjeđenje infrastrukture Općine je usklađen s prioritetima 5 i 6 PRR-a. Izgradnja cesta i razvoj informatičke infrastrukture doprinose poboljšanju uvjeta života u ruralnim područjima što je direktno usklađeno s prioritetom 6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima. Poboljšanje energetske učinkovitosti i modernizacija javne rasvjete smanjuju emisiju CO₂ što

je usklađen s prioritetom 5: Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru. Strateški cilj 2: Održivi ruralni razvoj usklađen je s prioritetima 3, 5 i 6 PRR-a. Mjera povećanja marketinške vidljivosti poljoprivrednika (2.1.1) i poticanje povezivanja poljoprivrednih proizvođača s akterima u turizmu (M.2.1.2) direktno su usklađene s prioritetom 3 PRR-a: Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi. Mjera 2.1.3. Podizanje svijesti stanovništva o potrebi održivog korištenja poljoprivrednih resursai upotrebi zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji direktno je usklađen s prioritetom 6 PRR-a: Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru. Prioritet 2 Strategije razvoja Općine: Poticanje razvoja ruralnog turizma preko svojih mjera direktno doprinosi ostvarenju prioriteta 6 PRR-a. Strateški cilj 3: Pобољшanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo pridonosi zaustavljanju negativnih depopulacijskih trendova te kroz razvoj socijalne infrastrukture u ruralnim područjima stvara preduvjete za stvaranje atraktivnog okruženja za mlade ljude i obitelji za život i rad, te time doprinosi prioritetu 6 PRR-a: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima. Strateški cilj 4: Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te nastavak razvoja poduzetničke infrastrukture svojim mjerama direktno je usklađen s prioritetom 6 PRR-a: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, a mjerom 4.1.1 Osiguravanje potpora gospodarskim subjektima indirektno je usklađena s prioritetom 2 PRR-a: Jačane isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama; prioritetom 3 PRR-a: Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište; prioritetom 5: Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarkom sektoru.

Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.

Strateški cilj 1: Unaprjeđenje infrastrukture Općine je usklađen s prioritetnom osi 2 OPKK: Korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Mjera 1.2.1. Informatizacija područja - izrada širokopojasne infrastrukture pridonosi investicijskom prioritetu 2a: Daljnji razvoj širokopojasnog pristupa i iskorak prema mrežama velikih brzina i podrška prihvaćanju novih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo. Strateški cilj 1 je usklađen i s prioritenom osi 4 OPKK-a: Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Mjera 1.1.1. Pобољшanje energetske učinkovitosti javne rasvjete usklađena je sa specifičnim ciljem 4c4 OPKK-a: Povećanje učinkovitosti javne rasvjete; mjera 1.1.2. Poticanje iskorištavanja mjera energetske učinkovitosti za privatne i javne zgrade je usklađeno s investicijskim prioritetom

4b: promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima. Mjer 1.1.3: poboljšanje energetske učinkovitosti u zgradama javne namjene je usklađeno s investicijskim prioritetom 4c: Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade te u stambenom sektoru.

Strateški cilj 2: Održivi ruralni razvoj usklađen je s prioritetom 3 OPKK-a: Poslovna konkurentnost. Prioriteti 2.1 i 2.2 Strategije razvoja općine Šestanovac usklađeni su s investicijskim prioritetom 3.d1: Poboljšani razvoj i rast MSP-ova na domaćim i stranim tržištima. Pružanje podrške ulaganjima MSP-ova u razvoj isplativih i inovativnih turističkih proizvoda, spojeno s kvalitetom odredišta povećat će konkurentnost MSP-ova. Strateški cilj 2: Održivi ruralni razvoj usklađen je s prioritetom 6 OPKK-a: Zaštita okoliša i održivost resursa. Prioritet 2.2 Strategije razvoja općine je usklađeno s investicijskim prioritetom 6c: Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine.

Strateški cilj 4: Poboljšanje jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva je usklađen s investicijskim prioritetom 3a2 OPKK-a: Omogućavanje povoljnog okruženja za osnivanje i razvoj poduzeća. Mjerama strateškog cilja 4: Osiguranje potpora gospodarskim subjektima (4.1.1), Uspostavljanje EU ureda (4.1.2), Poticanje poduzetnika kroz edukativne radionice za razvoj poslovanja unutar poslovne zone (4.1.3), te razvoj gospodarskih zona stvaraju se i unaprjeđuju pomoćne usluge i infrastruktura za osnivanje, razvoj i širenje poslovanja te na povećano promicanje poduzetništva u društvu.

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

Osnovni cilj Operativnog programa učinkoviti ljudski potencijali je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj. Strategija razvoja Općine Šestanovac svoj će doprinos ostvarivanju ovih ciljeva dati usklađivanjem prioriteta Strategije sa prioritetima koji su navedeni u Operativnom programu. Direktna usklađenost postiže se kroz investicijske prioritete 8ii, 10iii, 11i, 11ii OPULJP.

Usklađenost s prioritetima 8ii se indirektno postiže putem P.2.2. te P.4.1. Razvoj turizma (P 2.2.) će utjecati povećanje prihoda i zaposlenosti, a razvoj poduzetništva (P 4.1) pridonijeti zapošljavanju nezaposlenih osoba, odnosno integraciji mladih na tržište rada.

Usklađenost s prioritetom 10iii se postiže putem mjere 4.1.3. kojim se osigurava neformalno obrazovanje za odrasle osobe zainteresirane za pokretanje poslovanja.

Kroz svoj redovan rad i provođenje svakodnevnih aktivnosti, tijela lokalne samouprave na indirektnan način će sudjelovati u ostvarenju investicijskog prioriteta 11i OPULJP koji naglasak stavlja na povećanje vještina kadrova javne uprave na lokalnoj razini i jačanju administrativnih kapaciteta koji su pretpostavka ostvarenja promjena i napretka na lokalnoj razini.

Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske

Razvoj energetske politike u Hrvatskoj obilježen je procesom pristupanja EU, te su njeni ciljevi usklađeni s ciljevima definiranim na razini EU. Glavni ciljevi energetske politike RH su sigurnost opskrbe energije, konkurentnost energetskeg sustava i održivost ekonomskog razvitka. Strategije energetske politike ima za cilj izgraditi sustav uravnoteženog razvoja odnosa između sigurnosti opskrbe energijom, konkurentnosti i očuvanja okoliša, koji će građanima i gospodarstvu omogućiti kvalitetnu, sigurnu, dostupnu i dostatnu opskrbu energijom. Takva opskrba energijom preduvjet je gospodarskog i socijalnog napretka²⁶. SC1 „Unaprijeđenje infrastrukture Općine“ usklađen je s ciljevima Strategije energetskeg razvoja Republike Hrvatske. Strateškim ciljem Općine će se potaknuti energetske održivi razvoj koji se očituje u obnovi energetske infrastrukture i unaprijeđenja energetske učinkovitosti.

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.

Strateški ciljevi Općine Šestanovac povezani su sa strateškim ciljevima Strategije razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. ima 3 strateška cilja: SC1 Brži gospodarski rast temeljen na integraciji tržišta i institucionalnim reformama, SC2 Viša stopa zaposlenosti i SC3 Promicanje održivog razvoja na koja se vežu strateški ciljevi Općine. Provođenjem strateških ciljeva Općine doprinijeti će se poboljšanju strukture i kvalitete smještaja, otvarati će se nova radna mjesta koja su inducirana turističkom aktivnošću na području Općine, te će se plasirati domaći (lokalni) proizvodi što će dovesti do povećanje turističke potrošnje i doprinijeti ciljevima navedenim u Strategiji razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine.

Strategija razvoja poduzetništva za razdoblje 2013. do 2020.

Strategija razvoja poduzetništva ima za cilj povećati konkurentnost malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Strateški cilj 2 Poboljšan pristup financiranju Razvijanje raznih financijskih mogućnosti za subjekte maloga gospodarstva i uklanjanje financijskog jaza za malo gospodarstvo usklađen je sa SC 4 strateškog razvojnog programa Općine Šestanovac.

Županijska razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011.- 2013.

Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije koja je izrađena za razdoblje 2011.-2013. definira pet ciljeva. Od pet ciljeva tri su integrirana u plan razvoja Općine Šestanovac čime se na direktan način daje doprinos ostvarenju ciljeva na višoj, županijskoj razini. Ciljevi Županijske razvojne strategije koji su integrirani u Strategiju Općine su: Strateški cilj 1 Konkurentno gospodarstvo, Strateški cilj 2 Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša te Strateški cilj 3 Razvoj ljudskih resursa i povedanje kvalitete života..

²⁶ Strategija energetskeg razvoja RH

MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA UKLJUČUJUĆI MJERE SPRJEČAVANJA, SMANJENJA I UBLAŽAVANJA NEPOVOLJNIH UTJECAJA PROVEDBE SRP-A OPĆINE ŠESTANOVAC

Prijedlozi mjera/smjernica za ublažavanje utjecaja na okoliš

Zaštićena područja, ekološka mreža, flora i fauna:

1. Prije izvođenja projekta br.19. i br.26. potrebno je provesti ornitološka istraživanja na lokaciji u sklopu Procjene utjecaja na okoliš i ustanoviti stanje ornitofaune kao bi se procijenili i umanjili mogući negativni utjecaji te propisale mjere zaštite.
2. Potrebno je provesti istraživanja migracijskih puteva šišmiša kako bi se ustanovilo da li postoji mogući negativni utjecaj vjetroelektrana (projekt br. 19.) na navedene ciljane vrste i umanjili negativni utjecaji.
3. U svrhu očuvanja postojeće vegetacije, koristiti autohtone vrste biljaka prilikom hortikulturnog uređivanja okoliša planiranih aktivnosti.
4. Prilikom izvođenja aktivnosti u ZP Kanjon rijeke Cetine, poštivati Članak 4. Odluke o proglašenju Kanjona rijeke Cetine značajnim krajobrazom („Narodne novine“, br. 04/17) kojim na području značajnog krajobraza nisu dopušteni zahvati i radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Tlo:

1. Sve manipulativne površine po završetku radova dovesti u prvobitno stanje.
2. Prilikom izvođenja građevinskih radova na šumskom području držati se minimalne širine radnog pojasa bez dodatnog zadiranja u nove površine tla.

Zrak:

1. Kod planiranih objekata i zahvata kod kojih se predviđa nastanak onečišćujućih tvari u zrak (djelatnosti unutar zona), iste svesti na dopuštene vrijednosti propisane Uredbom o razini onečišćujućih tvari u zraku („Narodne novine“, br. 117/12) i Zakonom o zaštiti zraka („Narodne novine“, br. 130/11 i 47/14) prihvatljivim tehničkim rješenjima.

Vode:

1. Riješiti odvodnju oborinskih i ocjednih voda s prometnica i parkirališnih površina.
2. Kod projektiranja sadržaja i objekata turističkog razvoja, obavezno riješiti pitanje prikupljanja, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, kako se ne bi pogoršalo sadašnje stanje vodnih tijela.
3. Odvodnju pojedinačnih objekata riješiti putem nepropusnih sabirnih jama te odvozom prikupljenog efluenta putem ovlaštene osobe ili izgradnjom uređaja za pročišćavanje sanitarnih otpadnih voda, a sve ovisno o količini otpadnih voda i uvjetima na terenu.

Stanovništvo i zdravlje ljudi:

1. Prilikom radova voditi računa da se ne prekorače zakonom dopuštene razine buke, propisane Pravilnikom o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave („Narodne novine“ broj 145/04).
2. U svrhu zaštite zdravlja ljudi potrebno je riješiti na zakonom propisan način vodoopskrbu, odvodnju, pročišćavanje otpadnih voda i zbrinjavanje otpada na svim lokacijama planiranih aktivnosti.

Krajobraz:

1. Prilikom izrade projektne dokumentacije sve objekte i sadržaje izvan urbanih cjelina maksimalno uklopiti u okolni prostor, da bi se zaštitile postojeće krajobrazne vizure i omogućila minimalna ranjivost prostora.
2. Objekte i sadržaje planirane unutar postojećih urbanih cjelina projektirati na način da se uklope u postojeći prostor.

Kulturno-povijesna baština:

1. Prilikom bilo kakvog zahvata u prostoru na području Općine Šestanovac potrebno je ishoditi mišljenje i/ili posebne uvjete od strane Konzervatorskog odjela u Imotskom temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.
2. Voditi računa o mogućem prihvatnom kapacitetu objekata kulturne baštine, namijenjenih posjećivanju na dnevnoj i godišnjoj razini, kako bi se osigurala adekvatna zaštita objekata i pozitivan doživljaj posjetitelja.
3. Sve radove, u slučaju pronalaska arheoloških nalazišta, provoditi prema uputama nadležnih tijela.

Otpad:

1. Sukladno zakonskim propisima, na svim lokacijama predviđenim za posjećivanje i zadržavanje većeg broja ljudi osigurati adekvatan način prikupljanja, razvrstavanja i zbrinjavanja otpada.
2. Na području cijele Općine Šestanovac osigurati zadovoljavajući način prikupljanja, razvrstavanja i odvoza otpada.

3. Prilikom izvođenja građevinskih radova nastali otpad zbrinjavati na zakonom propisani način.

Infrastruktura:

1. Građevine projektirati i izgraditi tako da konstrukcija bude otporna na rušenje od elementarnih nepogoda.
2. Pri izradi projektne dokumentacije, pridržavati se mjera propisanih prostorno-planskim
3. dokumentima i uvjeta nadležnih institucija (uvjeti konzervatora, zaštite prirode i okoliša, Hrvatskih voda itd.).
4. Trase komunalne infrastrukture planirati unutar trase prometnica i kolnih puteva.

SUDIONICI RADNIH SKUPINA

Tablica 41. Sudionici radne skupine „Gospodarstvo, društvene djelatnosti, zaštita okoliša i infrastruktura“

Ime i prezime	Naziv institucije subjekta
Tomislav Eremut	Eremut drvodjelstvo
Miro Šarić	Lovačka udruga „Kamenjarka“ Grabovaac
Martin Merčep	Općina Šestanovac
Tomislav Merčep	T.M.B. Dominus za graditeljstvo
Jozo Eremut	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
Anđelka Eremut	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
Denis Rubić	Terra Marascae d.o.o.
Ante Dundić	/

Izvor: Popis radnih skupina

RAZVOJNE MJERE

Šestanovac

Priprema i izrada plana alternativnih izvora energije

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	energetska učinkovitost
2.	Gospodarska kategorija	zaštita okoliša
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Na spomenutoj lokaciji vrše se ispitivanja snage vjetra od strane privatnih investitora, pa je cilj mjere osigurati sve preduvjete za privlačenje privatnih kapitalnih ulaganja.

Šestanovac

Poboljšanje energetske učinkovitosti u zgradama javne namjene

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	energetska učinkovitost
2.	Gospodarska kategorija	komunalna infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
<p>Ovaj projekt usmjeren je ka održivom gospodarenju javnom energijom, na način da će se adaptacijom objekata na propisan način racionalizirati potrošnja i smanjiti trošak energije.</p>

Šestanovac

Poticanje iskorištavanja mjera energetske učinkovitosti za privatne i poslovne objekte

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	energetska učinkovitost
2.	Gospodarska kategorija	komunalna infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Projekt se odnosi na edukaciju i poticanje stanovnika i poduzetnika na iskorištavanje mjera Energetske učinkovitosti. Energetska učinkovitost podrazumijeva upotrebu manje količine energije, odnosno energenata za iste rezultate u slučaju grijanja ili hlađenja prostora, rasvjete, pripreme tople vode i ostalog. Neki od važnih razloga su učinkovitije korištenje energije, potreba za očuvanjem životne sredine i sve veće cijene energije i energenata, struje, vode, plina i ostalog.

Šestanovac

Poboljšanje energetske učinkovitosti javne rasvjete

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	energetska učinkovitost
2.	Gospodarska kategorija	zaštita okoliša
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	1.000.000,00 kn

7. Opis projekta
<p>Na javnu rasvjetu otpada oko 3% ukupne potrošnje energije u Hrvatskoj. Smanjenjem intenziteta javne rasvjete može se uštedjeti i do 50% energije, a sustavom daljinskog upravljanja i nadzora značajno smanjiti troškove održavanja. Cilj je smanjenje javne potrošnje.</p>

Šestanovac

Informatizacija područja- izrada širokopojasne infrastrukture

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	širokopojasni internet
2.	Gospodarska kategorija	komunalna infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
Uređenje internetske infrastrukture i dostupnost širokopojasnog interneta

Šestanovac

Izgradnja/rekonstrukcija nerazvrstanih cesta

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	nerazvrstana cesta
2.	Gospodarska kategorija	ceste
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	5.000.000,00 kn

7. Opis projekta
<p>Općina Šestanovac na svom području ima razvijenu mrežu nerazvrstanih cesta u dužini 80-ak km, zbog brdske konfiguracije terena Općine gdje su visinske razlike od 250m n/v do 470 m n/v kojim prolaze općinske nerazvrstane ceste te zbog loših zimskih uvjeta i čestih klizišta na cestama učestala je potreba redovitog sanacije i uređenja oštećenog kolnika istih kako bi se stanovništvu osigurala sigurnost prometovanja motornim vozilima tako i pješacima</p>

Šestanovac

Sanacija divljih odlagališta na području općine Šestanovac

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	sanacija divljih odlagališta
2.	Gospodarska kategorija	komunalna infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Potrebno je sanirati postojeća divlja odlagališta na području Općine kako bi se smanjio negativni utjecaj na okoliš, a samim time i na stanovnike.

Šestanovac

Izgradnja novih i obnova postojećih protupožarnih putova

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	protupožarni put
2.	Gospodarska kategorija	zaštita okoliša
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	5.000.000,00 kn

7. Opis projekta
Općina Šestanovac prostire se na 89,54km ² na čijim pojedinim dijelovima je potrebno izgraditi ili sanirati protupožarne puteve

Šestanovac

Priprema i izgradnja vodoopskrbnog sustava

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektни prijedlog	vodoopskrbni cjevovodi
2.	Gospodarska kategorija	vode
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
Izgradnja magistralnog vodovoda nužan je preduvjet rješavanja opskrbe pitkom vodom. Obuhvaća cijelo područje Općine Šestanovac, dio općine Lovreć i Grada Omiša.

Šestanovac

Poboljšanje marketinške vidljivosti poljoprivrednika sa područja Općine

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	marketinške aktivnosti u poljoprivredi
2.	Gospodarska kategorija	poljoprivreda
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Projektnim prijedlogom se želi podizati atraktivnost Općine putem u provođenja oglašavanja poljoprivrednika s područja Općine. Projektom će se izraditi različiti promocijski materijali koji su svojim formatom i izvedbom biti prilagođeni potrebama posjetitelja i turista. Prilikom izrade materijala paziti će se da konceptualno i vizualno (boje, fontovi, layout) budu ujednačeni kako bi bili prepoznatljivi. Projektom je predviđena i web promocija i e-marketing.

Šestanovac

Poticanje povezivanja proizvođača s akterima u turizmu radi stvaranja jedinstvene gastronomske ponude

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	formiranje centara i različiti oblici udruživanja u turizmu
2.	Gospodarska kategorija	turizam
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Projektom se želi potaknuti povezivanja poljoprivrednih proizvođača s akterima u turizmu kako bi se stvorila jedinstvena gastronomsko-turističke ponude te osigurao opstanak gospodarskih subjekata i PG-ova na području Općine. Provedbom ove mjere stvoriti će prepoznatljivi gastronomski proizvodi Općine.

Šestanovac

Podizanje svijesti stanovništva o potrebi održivog korištenja poljoprivrednih resursa i upotrebi zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	plan raspolaganja poljoprivrednim zemljištem
2.	Gospodarska kategorija	poljoprivreda
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Zbog rastućih potreba za proizvodnjom hrane intenzivira proizvodnja, povećavaju količine sredstava za zaštitu bilja, vrše se razne manipulacije radi većih prinosa i bolje otpornosti što uvelike dovodi do onečišćenja okoliša i njegovoj velikoj eksploataciji. Velikim iskorištavanjem poljoprivrednih resursa dolazi do onečišćenja tla, voda i zraka te se doprinosi globalnom zagrijavanju zbog emisije stakleničkih plinova. Kako bi se smanjio pritisak intenzivne poljoprivredne proizvodnje ovim projektnim prijedlogom se želi educirati poljoprivrednike ali i lokalno stanovništvo o načinima proizvodnje i iskorištavanja poljoprivrednih resursa na održiv način.

Šestanovac

Unaprijeđenje lovnog turizma

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	ruralni turizam
2.	Gospodarska kategorija	turizam
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
<p>Projektnim prijedlogom se želi potaknuti izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija objekata namijenjenih lovnom turizmu te opremanje i uređenje objekta namijenjenog lovnom turizmu.</p>

Šestanovac

Osnivanje Lovačkog muzeja

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	muzej
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
Investicija predstavlja ulaganje u osnivanje muzeja kako bi se podigla turistička ponuda na području Općine

Šestanovac

Razvoj i uređenje biciklističkih i pješačkih staza

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	cikloturizam
2.	Gospodarska kategorija	turizam
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
<p>Na području Općine će se se razvijati oblik turizma koji je sve popularniji kroz izgradnju adekvatne infrastrukture-biciklističkih i pješačkih staza. Biciklističke i pješačke staze su najsigurnije infrastrukturno rješenje za bicikliste jer na taj način će se privući i ohrabriti stanovnike da se aktivno bave biciklizmom i razvijati svijest o aktivnu načinu života.</p>

Šestanovac

Razvoj turističke ponude i poticanje brendiranja turističkih proizvoda

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	certifikacija turističkih usluga i proizvoda
2.	Gospodarska kategorija	turizam
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Ovom projektnom idejom žele se brendirati poljoprivredni proizvodi koji dolaze s područja Općine. Cilj je očuvati postojeću, ali isto tako stvoriti uvjete za povećanu poljoprivrednu proizvodnju, te osigurati dodatnu vrijednost i prepoznatljivost proizvoda s područja Općine. Projekt će u skladu s važećom zakonskom regulativom, što podrazumijeva donošenje pravilnika, registraciju robne marke te odgovarajuću kontrolu i nadzor brendirati proizvode koji su tipični za navedeno područje. Stvaranjem brendirnog poljoprivrednog proizvoda povećava se njegova tržišna cijena jer se osigurava stalno podizanje kvalitete proizvoda što im daje dodatnu vrijednost te predstavljaju određeni identitet i lako su prepoznatljivi na tržištu.

Šestanovac

Hotel čvorište Šestanovac

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	ruralni turizam
2.	Gospodarska kategorija	turizam
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	50.000.000,00 kn

7. Opis projekta

Za navedenu ugostiteljsko-turističku namjenu planiran je kapacitet od 190 ležajeva i potrebno je izraditi Urbanistički plan uređenja u svrhu uređenja područja i opremanja komunalnom infrastrukturom.

Šestanovac

Osnivanje Doma kulture Općine Šestanovac

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	dom kulture
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
Izgradnja Doma kulture predstavlja kapitalno ulaganje u društvenu infrastrukturu i kao takvo podiže društveni standard.

Šestanovac

Poticanje razvoja kulturnih, sportskih, rekreativnih i zabavnih programa/manifestacija

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	festival
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Nužno je podržavati postojeće i sustavno planirati nove kulturne manifestacije sa ciljem podizanja društvenog standarda lokalnog stanovništva, ali i obogaćivanja turističke ponude.

Šestanovac

Priprema dokumentacije i sanacija pokretne i nepokretne kulturne baštine na području općine Šestanovac

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	kulturna baština
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
Ulaganje je usmjereno očuvanju kulturne baštine i podizanju turističke ponude.

Šestanovac

Uređenje općinskog središta Šestanovca

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	Trg
2.	Gospodarska kategorija	prostorno uređenje
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	10.000.000,00 kn

7. Opis projekta

Planom uređenja i obnove općinskog središta utvrditi će se temeljna organizacija prostora, zaštita prirodnih i kulturnih i povijesnih vrijednosti, idejna rješenja komunalne infrastrukture i prioriteta u obnovi, korištenje i namjena prostora s prijedlogom prvenstva njihovog uređenja. Unutar UPU-a moguće je odrediti granice obuhvata Detaljnih planova uređenja. Do izrade plana omogućuje se građenje u izgrađenom dijelu građevinskog područja kao interpolacija i rekonstrukcija postojećih objekata prema odredbama ove Odluke.

Šestanovac

Spomen park Čikeši - Žeževica

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	spomenik
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	2.000.000,00 kn

7. Opis projekta

Ovim Planom planirano je uređenje spomen parka uz postojeće groblje prema kartografskom prikazu 4.7 „Građevinska područja“ u mjerilu 1:5000. Za navedenu zonu je potrebno izraditi Urbanistički plan uređenja. Dio planirane površine se Urbanističkim planom uređenja može urediti za športsko rekreacijsku namjenu. Do izrade regulacijskog plana nije moguće ishođenje lokacijskih dozvola na tim područjima.

Šestanovac

Školska sportska dvorana

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	sportska dvorana
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
<p>Projektom se želi izgraditi novu školsku sportsku dvoranu kao aneks zgradi osnovne škole u Šestanovcu. Izgradnjom dvorane podići će se kvaliteta sportske infrastrukture na području Općine</p>

Šestanovac

Osnivanje postrojbne DVD-a

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	Dobrovoljno vatrogasno društvo (DVD)
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
<p>S obzirom na položaj i klimu, te postojeće i planirane gospodarske zone nužno je osigurati ljudske resurse za obranu od požara i ostalih iznenadnih nepogoda.</p>

Šestanovac

Osnivanje knjižnice u Općini

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	narodna knjižnica
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
<p>Podizanje obrazovnog i društvenih standarda na području Općine Šestanovac osnovni je preduvjet ulaganja u budućnost Općine Šestanovac.</p>

Šestanovac

Opremanje prostora i osnivanje zavičajne zbirke

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	nacionalna knjižnica
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
Projektom se želi podići razina svijesti lokalnog stanovništva o ulaganju tradicionalne vrijednosti.

Šestanovac

Osnivanje Zavičajnog muzeja

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	muzej
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta
<p>Ulaganje u kulturnu baštinu sa područja Općine Šestanovac osnovni je preduvjet podizanja svijesti lokalnog stanovništva o bogatom povijesnom nasljeđu.</p>

Šestanovac

Mrtvačnica Žeževica - Orje

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	Mrtvačnica
2.	Gospodarska kategorija	komunalna infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Izgradnja mrtvačnice u mjestu Žeževica jedan je od projekata čijom se realizacijom rješava problem oproštajnih prostora na mjesnim grobljima. Pravilnik o grobljima (NN 99/02) definira najvažnije odrednice kojima se uređuju osnovni normativi o prostornim i tehničkim uvjetima kod planiranja izgradnje groblja i pratećih građevina.

Šestanovac

Mrtvačnica Katuni - Prpuša i proširenje groblja Katuni - Prpuša

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	Mrtvačnica
2.	Gospodarska kategorija	komunalna infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Izgradnja mrtvačnice u mjestu Katuni jedan je od projekata čijom se realizacijom rješava problem oproštajnih prostora na mjesnim grobljima. Pravilnik o grobljima (NN 99/02) definira najvažnije odrednice kojima se uređuju osnovni normativi o prostornim i tehničkim uvjetima kod planiranja izgradnje groblja i pratećih građevina.

Šestanovac

Mrtvačnica Grabovac

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	Mrtvačnica
2.	Gospodarska kategorija	komunalna infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Izgradnja mrtvačnice u mjestu Grabovac jedan je od projekata čijom se realizacijom rješava problem oproštajnih prostora na mjesnim grobljima. Pravilnik o grobljima (NN 99/02) definira najvažnije odrednice kojima se uređuju osnovni normativi o prostornim i tehničkim uvjetima kod planiranja izgradnje groblja i pratećih građevina.

Šestanovac

Proširenje groblja Katuni - Kreševo

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	Groblje
2.	Gospodarska kategorija	društvena infrastruktura
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	5.000.000,00 kn

7. Opis projekta

Na području Općine Šestanovac postoji 5 grobalja s 1500 grobnih mjesta koja su neuređena u smislu (zidova, grobnih staza i ostale opreme) stoga je potrebna sanacija istih kako bi se poboljšao komunalni standard.

Šestanovac

Poticanje poduzetnika kroz edukativne radionice za razvoj poslovanja unutar poslovne zone

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	Edukacija
2.	Gospodarska kategorija	gospodarstvo
3.	Vrsta ulaganja	ostala imovina
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Šestanovac

Priprema dokumentacije i početak gospodarske zone Šestanovac - Istok

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	gospodarska zona
2.	Gospodarska kategorija	gospodarstvo
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	50.000.000,00 kn

7. Opis projekta

Za navedenu gospodarsku zonu je potrebno izraditi Urbanistički plan uređenja u svrhu uređenja područja i opremanja komunalnom infrastrukturom. Do izrade urbanističkog plana uređenja nije moguće ishođenje lokacijskih dozvola na tim područjima. U okviru zadane namjene planirani su servisi i usluge, trgovine, manji zanatski pogoni proizvodnje, suha marina, komunalni i slični sadržaji. Unutar zone se omogućava postavljenje fotonaponskih ćelija za proizvodnju električne energije. Za planiranje, odnosno izgradnju zone iz stavka 1. ovog određuju se slijedeći uvjeti: - djelatnost koja se u njima obavlja ne smije ugrožavati okoliš - u zoni je moguće uređenje otvorenih pješačkih površina; - parkiranje vozila se rješava na građevnoj čestici ili na odvojenom javnom parkiralištu unutar planirane gospodarske poslovne namjene, - Unutar ove zone mogu se uređivati i površine za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora (sunce). Najviše 60% ukupne površine ove zone može biti uređeno za potrebe proizvodnje električne energije. Unutar područja za proizvodnju električne energije mogu se graditi i pomoćne građevine u funkciji proizvodne namjene i za proizvodnju i transport električne energije, ukoliko sačinjavaju manje od 15 % površine zone.

Šestanovac

Priprema dokumentacije i početak izgradnje gospodarske zone Šestanovac - Zapad

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	pristupna cesta
2.	Gospodarska kategorija	ceste
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u zemljište
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	6.000.000,00 kn

7. Opis projekta

Cilj projekta je izgradnja prometne infrastrukture u gospodarskoj zoni kako bi stvorili uvjete poduzetnicima, da u skladu s prostornim planovima, mogu na najjednostavniji način izgraditi svoja postrojenja u okolini koja pruža najbolje uvjete poslovanja u pogledu logističkih aspekata poslovanja poduzeća.

Šestanovac

Gospodarska zona Šakić - Žeževica

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	gospodarska zona
2.	Gospodarska kategorija	gospodarstvo
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	1.000.000,00 kn

7. Opis projekta

Za navedenu gospodarsku zonu je potrebno izraditi UPU.

Šestanovac

Turistička zona Kreševo

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	gospodarska zona
2.	Gospodarska kategorija	gospodarstvo
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	100.000.000,00 kn

7. Opis projekta
<p>Za navedenu turističku zonu planiran je kapacitet od 1000 ležajeva i potrebno je izraditi Urbanistički plan uređenja u svrhu uređenja područja i opremanja komunalnom infrastrukturom. Planom su utvrđena slijedeća izdvojena građevinska područja izvan naselja za športsko-rekreacijsku namjenu.</p>

Šestanovac

Turistička zona Žeževica - Sakala

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	gospodarska zona
2.	Gospodarska kategorija	gospodarstvo
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	300.000,00 kn

7. Opis projekta
<p>Za navedenu gospodarsku zonu planiran je kapacitet od 160 ležajeva i potrebno je izraditi Urbanistički plan uređenja u svrhu uređenja područja i opremanja komunalnom infrastrukturom. Izgradnja zone je moguća i prije nego se odredi stvarna granica područja za gradnju zračne luke Šestanovac unutar istražne površine. Istražna površina unutar koje će se utvrditi stvarna granica područja za gradnju zračne luke Šestanovac prikazana je u grafičkom dijelu Prostornog plana, kartografski prikazi broj 4.2 i 4.4 "Građevinska područja" u mjerilu 1:5000 kao i na kartografskom prikazu broj 4.a „Pregledna karta granica, uređenja površina naselja i površina izvan naselja“ u mjerilu 1:25000.</p>

Šestanovac

Gospodarska zona Šestanovac - čvorište

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	gospodarska zona
2.	Gospodarska kategorija	gospodarstvo
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	50.000,00 kn

7. Opis projekta
<p>Planom uređenja i obnove općinskog središta utvrditi će se temeljna organizacija prostora, zaštita prirodnih i kulturnih i povijesnih vrijednosti, idejna rješenja komunalne infrastrukture i prioriteta u obnovi, korištenje i namjena prostora s prijedlogom prvenstva njihovog uređenja. Unutar UPU-a moguće je odrediti granice obuhvata Detaljnih planova uređenja. Do izrade plana omogućuje se građenje u izgrađenom dijelu građevinskog područja kao interpolacija i rekonstrukcija postojećih objekata prema odredbama ove Odluke.</p>

Šestanovac

Priprema dokumentacije i početak izgradnje gospodarske zone farma Jasen - Žeževica

Datum:24.11.2016

Osnovni podatci		
1.	Projektni prijedlog	poljoprivredna zona
2.	Gospodarska kategorija	gospodarstvo
3.	Vrsta ulaganja	ulaganje u objekt
4.	Korisiti od ulaganja	javne potrebe
5.	Razina značaja	lokalni značaj
6.	Procjenjena vrijednost	0,00 kn

7. Opis projekta

Ulaganje u gospodarsku infrastrukturu osnovni je preduvjet rasta i razvitak svih ostalih sfera života u Općini Šestanovca.

POPIS SLIKA

Slika 1. Karta Republike Hrvatske, položaj Splitsko-dalmatinske županije i Općine Šestanovac.....	3
Slika 2. Prostorni plan Općine Šestanovac	5
Slika 3. Mletačka karta Zadvarskog kraja iz 18. stoljeća.....	8
Slika 4. Gospodarska zona Šestanovac Zapad	18
Slika 5. Biciklističke staze na području Općine Šestanovac	24
Slika 6 Zgrada osnovne škole u Šestanovcu (lijevo) i područne škole u Blatu na Cetini (desno)	35
Slika 7. Župna crkva Porodjenja BDM sa grobljem	39
Slika 8. Kapela sv. Ivana Krstitelja	39
Slika 9. Arheološka zona Vlake	40
Slika 10. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	40
Slika 11. Mandušića kula	41
Slika 12. Crkva sv. Roka	41
Slika 13. Sklop Bolčić.....	42
Slika 14. Divlja odlagališta na području Općine Šestanovac	53
Slika 15 Prostorni položaj naselja Šestanovac i Katuni u odnosu na zaštićena prirodna područja	54
Slika 16 Park prirode Biokovo, granice jedinica lokalne samouprave koje se nalaze na području PP Biokovo	55
Slika 17 Kanjon rijeke Cetine	57
Slika 18. Prikaz korištenja brzina nepokretnog širokopolasnog pristupa (kućanstva) 2Mbit/s i većih	59
Slika 19. Vjetroelektrana Katuni.....	62
Slika 20. Zaduženja za implementaciju	82

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Udio površine Općine Šestanovac u površini Splitsko-dalmatinske županije.....	4
Grafikon 2. Kretanje ukupnog broja stanovnika od 1857. do 2011. godine.....	9
Grafikon 3. Ukupan broj stanovnika po naseljima sa zadnja dva popisa.....	11
Grafikon 4. Migracijska obilježja stanovništva Općine Šestanovac	11
Grafikon 5. Prirodno kretanje stanovništva Općine Šestanovac	12
Grafikon 6. Struktura gospodarstva Općine Šestanovac	13
Grafikon 7. Školska sprema nositelja poljoprivrednih gospodarstava na području Općine Šestanovac.....	20
Grafikon 8. Dolasci i noćenja domaćih i stranih turista na području Općine Šestanovac...	26
Grafikon 9. Nezaposleno stanovništvo po godinama	30
Grafikon 10. Nezaposleno stanovništvo Općine Šestanovac prema razini obrazovanja na dan 31.12.2014.	31
Grafikon 11 Osiguranici na području Općine Šestanovac	32
Grafikon 12 Korisnici mirovina na području Općine Šestanovac u razdoblju 2013. - 2015. godine	33
Grafikon 13. Broj učenika Osnovne škole	36
Grafikon 14 Broj udruga po području djelatnosti u Općini Šestanovac na dan 21.7.2016..	68

POPIS TABLICA

Tablica 1. Mjesečne i godišnje količine oborine (u mm) u 2014. na glavnim i klimatološkim postajama DHMZ-a	5
Tablica 2. Srednje mjesečne i godišnje temperature zraka za razdoblje 1981. do 2008. godine, Općina Šestanovac	6
Tablica 3. Struktura stanovništva prema spolu i starosti	10
Tablica 4. Ukupan broj poduzetnika na području Općine Šestanovac	14
Tablica 5. Trgovačka društva prema pravno ustrojbenom obliku	14
Tablica 6. Broj trgovačkih društava po veličini u Općini Šestanovac	14
Tablica 7. Obrtnici na području Općine Šestanovac na dan 12.7.2016. godine	15
Tablica 8. Poljoprivredne površine i poljoprivredna gospodarstva na području Općine Šestanovac	19
Tablica 9. Broj stabala i trsova u voćnjacima i vinogradima na području JLS-a i Županije	19
Tablica 10. Starost nositelja poljoprivrednih gospodarstava na području Općine Šestanovac	20
Tablica 11. Broj članova PG-ova na području Općine Šestanovac	20
Tablica 12. Broj grla na području Općine Šestanovac	21
Tablica 13. Pčelari na području Općine Šestanovac	21
Tablica 14. Najzastupljenije vrste drveća u gospodarskoj jedinici Blato na Cetini i Žeževica	22
Tablica 15. Lovni uredi i lovišta na području Općine Šestanovac na dan 31.12.2015.	23
Tablica 16. Kapaciteti smještaja na području Općine Šestanovac	25
Tablica 17. Dolasci i noćenja turista po zemljama podrijetla od 2014. do 2016. godine... ..	26
Tablica 18. Zaposleni stanovnici prema starosti i položaju u zaposlenju, 2011. g	28
Tablica 19. Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu, popis 2011.....	29
Tablica 20 Izvori financiranja za život stanovnika na području Općine Šestanovac, 2011. godina	31
Tablica 21. Broj korisnika socijalne skrbi prema vrstama skrbi po godinama.....	34
Tablica 22. Proračunska sredstva za socijalnu skrb po godinama (u kn)	34
Tablica 23. Broj učenika i razrednih odjela Osnovne škole u školskoj godini 2015./2016. godini.....	37
Tablica 24 Stanovništvo prema pohađanju škole i spolu, Popis 2011.	37
Tablica 25. Kulturna dobra Općine Šestanovac	38
Tablica 26. Nepokretna kulturna dobra Općine Šestanovac prema pravnom statusu zaštite	43
Tablica 27 Popis manifestacija na području Općine Šestanovac.....	48
Tablica 28 Broj stanovnika prema vjerskoj pripadnosti, 2011. godina	50
Tablica 29. Stanovanje i javne zgrade u Splitsko-dalmatinskoj županiji i Općini Šestanovac	51
Tablica 30 Količina skupljenog miješanog komunalnog, glomaznog i korisnog otpada u tonama za razdoblje 2014. do 2015. godine.....	52
Tablica 31. Odvojeno sakupljene vrste otpada (u tonama) na području Općine Šestanovac	52
Tablica 32 Površina Parka po općinama i gradovima	55
Tablica 33. Prometna infrastruktura	57
Tablica 34 IT infrastruktura na području Općine Šestanovac	59
Tablica 35 Proračunska sredstva izdvojena za opskrbu pitkom vodom.....	60
Tablica 36 Zaposlenici po godinama u Općini Šestanovac	65
Tablica 37. Izvori prihoda Općine Šestanovac	65
Tablica 38. Popis trgovačkih društava s vlasničkim udjelom Šestanovac	67
Tablica 39. Financiranje udruga iz proračuna Općine Šestanovac	68
Tablica 40 Shema Vizije, ciljeva i prioriteta Općine Šestanovac.....	76

Tablica 41. Sudionici radne skupine „Gospodarstvo, društvene djelatnosti, zaštita okoliša i infrastruktura“ 94

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Strateški razvojni program Općine Šestanovac za razdoblje 2015. – 2020.

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.
Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja